

**UCHWAŁA NR XIV/64/2025
RADY MIEJSKIEJ W PIŁAWIE GÓRNEJ**

z dnia 24 czerwca 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028
z perspektywą do 2031 roku**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465 z późn. zm.), oraz art. 17 ust.1 w związku z art. 18 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.), po zasięgnięciu opinii Zarządu Powiatu Dzierżoniowskiego, Rada Miejska w Piławie Górnej uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku, stanowiący załącznik nr 1 do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr 118/XXIX/2017 Rady Miejskiej w Piławie Górnej z dnia 25 stycznia 2017 roku w sprawie uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Piławy Górnej.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Piławie Górnej

Dariusz Madejski

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku

Piława Górna, luty 2025 r.

ZLECENIODAWCA:

Gmina Piława Górna

ul. Piastowska 69, 58-240 Piława Górna

tel. 74 8324910, fax. 74 8371386

e-mail um@pilawagorna.pl

www.pilawagorna.pl

ZLECENIOBIORCA:

EKO – TEAM Sebastian Kulikowski

Trójca 158D, 59-900 Zgorzelec

tel. 0691 015 026, fax. (+48) 75 613 81 34

e-mail: ekoteam.kulikowski@gmail.com, www.ekoteam.com.pl

AUTOR OPRACOWANIA:

Sebastian Kulikowski

INFORMACJE ZAMIESZCZONE W NINIEJSZYM OPRACOWANIU ZOSTAŁY UDOSTĘPNIONE PRZEZ:

- Urząd Miasta w Piławie Górnej,
- Związku Gmin Powiatu Dzierżoniowskiego „ZGPD-7”,
- Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie,
- Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie,
- Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżoniowie,
- Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego we Wrocławiu,
- Dolnośląską Służbę Dróg i Kolei we Wrocławiu,
- PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.,
- Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska we Wrocławiu,
- Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu,
- Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa Dolnośląski Oddział Regionalny we Wrocławiu,
- Nadleśnictwo Świdnica,
- Polską Spółkę Gazownictwa Oddział we Wrocławiu,
- Tauron Dystrybucja S.A.,
- Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu,
- Okręgowy Urząd Górniczy w we Wrocławiu.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP	9
1.1. CEL I PODSTAWA OPRACOWANIA	9
1.2. METODOLOGIA OPRACOWANIA I ZAWARTOŚĆ DOKUMENTU	9
2. UWARUNKOWANIA PRAWNE, SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	11
3. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY PIŁAWA GÓRNA	20
4. OCENA STANU ŚRODOWISKA	22
4.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	22
4.1.1. OPIS STANU OBECNEGO	23
4.1.1.1. Jakość powietrza w rejonie gminy Piława Górna	23
4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych	27
4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Piława Górna	29
4.1.1.3. Zaopatrzenie w gaz	30
4.1.1.4. Warunki wykorzystania OZE	30
4.1.2. ANALIZA SWOT	33
4.1.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	33
4.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM	35
4.2.1. OPIS STANU OBECNEGO	36
4.2.1.1. Hałas przemysłowy	36
4.2.1.2. Hałas drogowy	36
4.2.1.3. Hałas kolejowy	37
4.2.2. ANALIZA SWOT	38
4.2.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻENIA HAŁASEM	38
4.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	39
4.3.1. OPIS STANU OBECNEGO	40
4.3.2. ANALIZA SWOT	42
4.3.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	42
4.4. GOSPODAROWANIE WODAMI	44
4.4.1. OPIS STANU OBECNEGO	44
4.4.1.1. Wody powierzchniowe	44
4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Piława Górna	46
4.4.1.3. Wody podziemne	47
4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych	50
4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy	51
4.4.2. ANALIZA SWOT	54
4.4.3. CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI	55
4.5. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	57

4.5.1.	OPIS STANU OBECNEGO	58
4.5.1.1.	Zaopatrzenie w wodę	58
4.5.1.2.	Odbiór ścieków.....	59
4.5.2.	ANALIZA SWOT	61
4.5.3	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	61
4.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE	63
4.6.1.	OPIS STANU OBECNEGO	63
4.6.1.1.	Surowce naturalne.....	63
4.6.2.	ANALIZA SWOT	65
4.6.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH.....	65
4.7.	GLEBY	66
4.7.1.1.	Badania gleb.....	67
4.7.2.	ANALIZA SWOT	68
4.7.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GLEB	68
4.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	69
4.8.1.	OPIS STANU OBECNEGO	70
4.8.1.1.	Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Piława Górna.....	72
4.8.1.2.	Ilości odebranych i zebranych odpadów	73
4.8.1.3.	Azbest.....	74
4.8.2.	ANALIZA SWOT	75
4.8.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE Z ZAKRESU GOSPODARKI ODPADAMI	75
4.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE.....	76
4.9.1.	ANALIZA SWOT	81
4.9.2.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	81
4.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	82
4.10.1.	OPIS STANU OBECNEGO	82
4.10.2.	ANALIZA SWOT	83
4.10.3.	CELE I ZADANIA ŚRODOWISKOWE W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ POWAŻNYMI AWARIAMI	83
5.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	85
5.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU.....	85
5.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA.....	86
5.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	87
5.4.	MONITORING ŚRODOWISKA	89
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA I ICH FINANSOWANIE.....	90
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	119
8.	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	120

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1 LOKALIZACJA GMINY PIŁAWA GÓRNA NA TLE POWIATU DZIERŻONIOWSKIEGO	20
RYSUNEK 2 STĘŻENIE PYŁU PM ₁₀ NA STACJI W DZIERŻONIOWIE W LATACH 2020–2024 (μG/M ³)	24
RYSUNEK 3 ŹRÓDŁA NISKIEJ EMISJI WG BAZY CEEB NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	29
RYSUNEK 4 ŚREDNIE ROCZNE SUMY USŁONECZNIECIA H/ROK	31
RYSUNEK 5 MAPA ROZKŁADU GĘSTOŚCI ZIEMSKIEGO STRUMIENIA CIEPLNEGO NA OBSZARZE POLSKI	32
RYSUNEK 6 ZLEWNIE PIŁAWY I ŚLĘZY W REJONIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	45
RYSUNEK 7 MAPA ARKUSZY 1 : 50 000 PIG-PIB NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	48
RYSUNEK 8 WYSTĘPOWANIE WÓD PODZIEMNYCH W REJONIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	49
RYSUNEK 9 OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	52
RYSUNEK 10 ŁĄCZNE ZAGROŻENIE SUSZĄ W REJONIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	54
RYSUNEK 11 ŻUŻYCIE WODY NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA W LATACH 2020-2024.....	59
RYSUNEK 12 ILOŚĆ ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH ODEBRANYCH Z TERENU GMINY PIŁAWA GÓRNA W LATACH 2020-2024	60
RYSUNEK 13 LOKALIZACJA TERENÓW, OBSZARÓW GÓRNICZYCH ORAZ ZŁÓŻ SUROWCÓW NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	64
RYSUNEK 14 MAPA GLEBOWO-ROLNICZA GMINY PIŁAWA GÓRNA	66
RYSUNEK 15. ILOŚĆ ODPADÓW KOMUNALNYCH ZEBRANYCH Z TERENU GMINY PIŁAWA GÓRNA W LATACH 2020–2023 (Mg)	74
RYSUNEK 16 PODZIAŁ GEOBOTANICZNY REJONU GMINY PIŁAWA GÓRNA	76
RYSUNEK 17 FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	78

SPIS TABEL

TABELA 1 ZESTAWIENIE DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I PRZEDSTAWIENIE SPÓJNOŚCI Z CELAMI ZAPISANYMI W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY PIŁAWA GÓRNA NA LATA 2025-2028 Z PERSPEKTYWĄ DO 2031 ROKU	11
TABELA 2 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	22
TABELA 3 ŚREDNIE DOBOWE NATĘŻENIE RUCHU NA DRODZE WOJEWÓDZKIEJ NR 408 W REJONIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	27
TABELA 4 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE ZAGROŻEŃ HAŁASEM	35
TABELA 5 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	39
TABELA 6 LOKALIZACJA I WYNIKI POMIARÓW MONITORINGOWYCH PEM W LATACH 2018–2024 NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	42
TABELA 7 JAKOŚĆ WÓD POWIERZCHNIOWYCH W REJONIE GMINY PIŁAWA GÓRNA	46
TABELA 8 KLASYFIKACJA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH POMIAROWYCH SIECI KRAJOWEJ NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	51
TABELA 9 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	57
TABELA 10. WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	63
TABELA 11. SZCZEGÓŁOWE ZESTAWIENIE UŻYTKOWANIA POWIERZCHNI GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	67
TABELA 12 WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIU POWSTAWANIU ODPADÓW	69
TABELA 13 POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE GMINY PIŁAWA GÓRNA.....	79
TABELA 16. WYBRANE EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	82
TABELA 15 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA DOTYCZĄCE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA, W TYM GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	90
TABELA 16 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA, W TYM GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	92
TABELA 17 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA, W TYM GOSPODARKI NISKOEMISYJNEJ	93
TABELA 18 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻENIA HAŁASEM	94
TABELA 19 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZAGROŻENIA HAŁASEM.....	96
TABELA 20 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZAGROŻENIA HAŁASEM	96

TABELA 21 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	97
TABELA 22 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	98
TABELA 23 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH Z ZAKRESU POLA ELEKTROMAGNETYCZNEGO	98
TABELA 24 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI.....	99
TABELA 25 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI.....	100
TABELA 26 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI	101
TABELA 27 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	102
TABELA 28 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ	104
TABELA 29 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI WODNO-ŚCIEKOWEJ.....	105
TABELA 30 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	106
TABELA 31 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	107
TABELA 32 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW GEOLOGICZNYCH	107
TABELA 33 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GLEB	108
TABELA 34 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GLEB	109
TABELA 35 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIA POWSTAWANIU ODPADÓW	110
TABELA 36 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	111
TABELA 37 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE GOSPODARKI ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	112
TABELA 38 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	113
TABELA 39 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH.....	115
TABELA 40 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH W ZAKRESIE ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH	116
TABELA 41 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA Z ZAKRESU ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	117
TABELA 42 HARMONOGRAM ZADAŃ WŁASNYCH Z ZAKRESU ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	118
TABELA 43 HARMONOGRAM ZADAŃ MONITOROWANYCH Z ZAKRESU ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	118
TABELA 44 DZIAŁANIA W RAMACH ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKIEM	119

WYKAZ SKRÓTÓW I DEFINICJI:

AKPOŚK	– Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
ARMiR	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa
BAT	– najlepsza dostępna technika
ChZT	– chemiczne zapotrzebowanie na tlen
DMŚ RWMS	– Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu
DW	– droga wojewódzka
FE DS	– Fundusze Europejskie dla Dolnego Śląska 2021–2027
GIOŚ	– Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPR	– generalny pomiar ruchu
GPZ	– główny punkt zasilania
GUS	– Główny Urząd Statystyczny
GZWP	– główne zbiorniki wód podziemnych
ITPO	– instalacja termicznego przetwarzania odpadów
IUNG	– Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa
KPGO	– Krajowy Plan Gospodarki Odpadami
KPOŚK	– Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LKP	– leśny kompleks promocyjny
LZWP	– lokalny zbiornik wód podziemnych
MZP	– mapa zagrożeń powodziowych
MRP	– mapa ryzyka powodzi
MPZP	– miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
NFOŚiGW	– Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
ODR	– Ośrodek Doradztwa Rolniczego
OOŚ	– ocena oddziaływania na środowisko
OZE	– odnawialne źródła energii
PGW WP	– Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”
PIG	– Państwowy Instytut Geologiczny
PIOŚ	– Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska
PIS	– Państwowa Inspekcja Sanitarna
PMŚ	– Państwowy Monitoring Środowiska
POH	– program ochrony przed hałasem
PoliŚ	– Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PONE	– program ograniczania niskiej emisji
POP	– program ochrony powietrza
POŚ	– program ochrony środowiska
PTTK	– Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze

PZRP	– plan zarządzania ryzykiem powodziowym
RDLP	– Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych
RDOŚ	– Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
RDW	– Ramowa Dyrektywa Wodna
RFRD	– Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg
RLM	– równoważna liczba mieszkańców
RPO	– regionalny program operacyjny
RWMS	– Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska
RZGW	– Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej
SIWZ	– specyfikacja istotnych warunków zamówienia
SOOS	– specjalne obszary ochrony siedlisk
SPA 2020	– „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”
WFOŚiGW	– Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WiK	– Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie
WIOŚ	– Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WINB	– Wojewódzki Inspektor Nadzoru Budowlanego
WIORiN	– Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa
DODR	– Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego
WORP	– wstępna ocena ryzyka powodziowego
WPF	– wieloletnia prognoza finansowa
WSO	– wojewódzki system odpadowy
WSSE	– Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna
WWA	– wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
ZDR	– zakłady o dużym ryzyku wystąpienia awarii
ZPK	– zespół parków krajobrazowych
ZPO	– zakład przetwarzania odpadów
ZZR	– zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii
9WWA	– dziewięć podstawowych aromatycznych węglowodorów wielopierścieniowych
tzw. uchwała antysmogowa	Uchwała nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.
Zadanie własne	– zadanie realizowane na terenie gminy Piława Górna i ze środków będących w dyspozycji Gminy Piława Górna lub pozyskanych z zewnątrz
Zadanie monitorowane	– zadanie realizowane przez jednostki realizujące zadania środowiskowe na terenie Piławy Górnej, ale bez zaangażowania finansowego Gminy.

1. WSTĘP

1.1. Cel i podstawa opracowania

Podstawą prawną opracowania dokumentu pt. „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku” (zwanego dalej Programem) jest ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.), która mówi, iż „w celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy sporządza program ochrony środowiska, uwzględniając cele zawarte w strategiach, programach i dokumentach programowych”.

Niniejszy Program ochrony środowiska jest zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych obejmujących terytorialnie obszar gminy Piława Górna.

Gmina Piława Górna w chwili obecnej posiada „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024” przyjęty uchwałą nr 118/XXIX/2017 z dnia 25 stycznia 2017 rok.

Na podstawie zapisów art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.) organ opracowujący projekt dokumentu może, po uzgodnieniu z właściwymi organami (Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska oraz Państwowym Wojewódzkim Inspektorem Sanitarnym), odstąpić od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, jeżeli stwierdzi, że realizacja postanowień dokumentu lub jego zmiany nie spowodują znaczącego oddziaływania na środowisko.

W związku z powyższym Burmistrz Piławy Górnej zwrócił się z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu (w dniu 12.02.2025 r.) oraz do Dolnośląskiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego we Wrocławiu (6.05.2025 r.), o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Programu.

W dniu 10.03.2025 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu pismem WSI.411.2.14.2025.AP, uzgodnił zasadność odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla ww. dokumentu.

W dniu 9 maja 2025 r. Dolnośląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny we Wrocławiu pismem ZNS.9022.4.38.2025.MŚ, wyjaśnił, iż organem właściwym do uzgodnienia odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko jest RDOŚ we Wrocławiu.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku, zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.), został pozytywnie zaopiniowany przez Zarząd Powiatu Dzierżoniowskiego – Uchwała z 19 maja 2025 roku znak 58/181/25.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska Burmistrz Piławy Górnej powinien co 2 lata sporządzać raporty z wykonania Programu i przedstawiać je Radzie Miejskiej oraz przekazać do wiadomości do organu wykonawczego powiatu dzierżoniowskiego.

Realizacja Programu powinna doprowadzić do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz zapewnić skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzyć warunki dla wdrożenia wymagań prawa.

1.2. Metodologia opracowania i zawartość dokumentu

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony

środowiska w gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 r. oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 r. na podstawie aktualnych dokumentów strategicznych. Przytoczone wytyczne wymagają podziału harmonogramów realizacji zadań na zadania własne Gminy Piława Górna oraz zadania monitorowane.

Etapy opracowania niniejszego dokumentu to:

- zebranie szczegółowych danych z Urzędu Miasta w Piławie Górnej oraz jednostek realizujących zadania środowiskowe na terenie gminy, w tym między innymi zarządów dróg, nadleśnictw, Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”, WIOŚ, GIOŚ, RDOŚ, ODR i ARiMR, a także większych podmiotów gospodarczych;
- ocena realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska dla Gminy Piława Górna;
- ocena aktualnego stanu wszystkich komponentów środowiskowych na obszarze gminy; jako punkt odniesienia dla niniejszego dokumentu przyjęto stan środowiska oraz stan infrastruktury ochrony środowiska na 31 grudnia 2024 r., a tam, gdzie nie było możliwości uzyskania danych, wykorzystano stan na 31 grudnia 2023 r.;
- analizy dotychczasowych dokumentów i opracowań planistycznych;
- wyznaczenie celów i sformułowanie kierunków działań pozwalających na realizację celów dokumentów wyższych szczebli; cele i kierunki działań wyspecyfikowano zgodnie z aktualnymi dokumentami wyższych szczebli (wymienione w rozdziale 2.), danymi WPF oraz innymi dokumentami planistycznymi udostępnionymi przez Urząd Miasta w Piławie Górnej i instytucje, od których pozyskano niezbędne dane i informacje;
- określenie realizacji Programu w zakresie rozwiązań prawno-instytucjonalnych, a także możliwości ich finansowania;
- określenie zasad monitoringu, który pozwoli na badanie postępów w realizacji Programu co 2 lata, w trakcie opracowywania raportów z realizacji POŚ.

W Programie przyjęto podział na obszary interwencji zgodny z Programem Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku oraz cele i kierunki interwencji, które są spójne z ww. Programem oraz z „Polityką ekologiczną państwa 2030” i zawierają następujące elementy:

- ochrona klimatu i jakości powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- pola elektromagnetyczne,
- gospodarowanie wodami,
- gospodarka wodno-ściekowa,
- zasoby geologiczne,
- gleby,
- gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zasoby przyrodnicze,
- zagrożenie poważnymi awariami.

2. Uwarunkowania prawne, spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Podstawowymi aktami prawnymi, które miały wpływ na treść Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku, były następujące ustawy w brzmieniu na dzień opracowanie dokumentacji:

- ustawa Prawo ochrony środowiska,
- ustawa o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko,
- ustawa o ochronie przyrody,
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych,
- ustawa o lasach,
- ustawa Prawo wodne,
- ustawa Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków,
- ustawa o odpadach,
- ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie,
- ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

Istotnym elementem prognozowania strategicznego jest zapewnienie spójności celów rozwoju wyznaczonych w dokumentach programowych i strategicznych opracowanych na poziomie gminy, powiatu oraz na poziomie wojewódzkim, krajowym i UE.

Poniżej przedstawiono powiązanie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i lokalnego.

Podczas tworzenia Programu brano pod uwagę założenia, cele, kierunki działań i interwencji zapisane w aktualnie obowiązujących dokumentach nadrzędnych. Program ochrony środowiska w swoich założeniach uwzględnia najbardziej istotne kierunki rozwoju. Cele, obszary problemowe oraz kierunki rozwoju analizowanych dokumentów prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1 Zestawienie dokumentów strategicznych i przedstawienie spójności z celami zapisanymi w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku

Nazwa dokumentu	Cele wskazane w dokumencie strategicznym	Kierunki interwencji dokumentu strategicznego wpisujące się w cele Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku
NADRZĘDNE DOKUMENTY STRATEGICZNE		
Polityka energetyczna Polski do 2040 r. (PEP2040)	Poniżej wskazano cele w dokumencie strategicznym, uwzględnione przy opracowaniu niniejszego dokumentu: Cel szczegółowy 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych.	Celem polityki energetycznej Polski do 2040 r. jest bezpieczeństwo energetyczne przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, biorąc pod uwagę optymalne wykorzystanie własnych zasobów energetycznych. Cel główny doprecyzowuje osiem kierunków polityki podzielonych na obszary i dodatkowo uszczegółowionych przez dwanaście projektów strategicznych. Stanowią one rozszerzenie listy

	Cel szczegółowy 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. Cel szczegółowy 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych. Cel szczegółowy 4. Rozwój rynków energii. Cel szczegółowy 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii. Cel szczegółowy 8. Poprawa efektywności energetycznej.	projektów strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju z obszaru „Energia”, tj.: Kierunek 1. Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych. Kierunek 2. Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej. Kierunek 3. Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej oraz paliw ciekłych. Kierunek 4. Rozwój rynków energii. Kierunek 5. Wdrożenie energetyki jądrowej. Kierunek 6. Rozwój odnawialnych źródeł energii. Kierunek 7. Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji. Kierunek 8. Poprawa efektywności energetycznej gospodarki.
Długookresowa strategia rozwoju kraju. Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska. Cel 8. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych. Cel 9. Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.	7.1. Modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne. 7.2. Modernizacja sieci elektroenergetycznych. 7.4. Realizacja programu inteligentnych sieci w energetyce. 7.7. Stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki. 7.8. Zwiększenie poziomu ochrony środowiska. 8.1. Rewitalizacja obszarów problemowych. 9.1. Sprawna modernizacja, rozbudowa i budowa zintegrowanego systemu transportowego.
Strategia na rzecz odpowiedzialnego rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel szczegółowy I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej na wiedzy, danych i doskonałości organizacyjnej. Cel szczegółowy II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.	• Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny. • Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych. • Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom samorządy. • Rozwój obszarów wiejskich.
Polityka ekologiczna państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1).

	bezpieczeństwa ekologicznego (I). Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II). Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywotowych (III). Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV). Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V).	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2). Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3). Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4). Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1). Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2). Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3). Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4). Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5). Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1). Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywotowych (III.2). Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1). Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1).
Strategia zrównoważonego rozwoju transportu do 2030 r.		Kierunek interwencji 3. Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. Kierunek interwencji 5. Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030	Cel szczegółowy II. Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska.	Kierunek interwencji II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska. Kierunek interwencji II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom.
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022	Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego. Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa.	Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa. Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa. Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.
Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.	Kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska. Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych. Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów. Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na regionalnych inteligentnych specjalizacjach.

DOKUMENTY SEKTOROWE		
Aktualizacja krajowego programu ochrony powietrza do roku 2025 (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)	Cel 1. Osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, tam, gdzie są one przekraczane, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz krajowego celu redukcji narażenia. Cel 2. Osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.	1. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora bytowo-komunalnego. 2. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza z sektora transportu drogowego. 3. Ograniczenie poziomu zanieczyszczenia powietrza w miastach, polityka miejska. 4. Zwiększenie udziału czystej energii, ciepła, rozwój odnawialnych źródeł energii. 5. Edukacja ekologiczna. 6. Źródła finansowania działań określonych w aKPOP. 7. Ograniczanie emisji zanieczyszczeń powietrza z pozostałych sektorów.
Aktualizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych	Celem Programu jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie – ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami.	1. Budowa sieci kanalizacyjnej. 2. Inwestycje związane z oczyszczalnią ścieków. Dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2. Dyrektywy 91/271/EWG dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych
Krajowy plan gospodarki odpadami 2028	Zadaniem KPGO 2028 jest określenie działań niezbędnych do zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju w sposób, który zapewnia ochronę środowiska, z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości i uwarunkowań ekonomicznych oraz poziomu technologicznego istniejącej infrastruktury. Główne cele wskazane w dokumencie to m.in.: 1) szeroko pojęte ZPO, ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności; 2) wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu; 3) dążenie do 55% w 2025 r. i 65% w 2035 r. poziomu recyklingu i przygotowanie do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych;	

	4) minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.; 5) utrzymanie dotychczasowego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, tak aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy odpadów wytworzonych w 1995 r.; 6) zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów; 7) osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych; 8) dokończenie likwidacji mogilników zawierających przeterminowane środki ochrony roślin i inne odpady niebezpieczne; 9) zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku; 10) zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz postępowania z odpadami. Przedstawione w KPGO 2028 cele i zadania dotyczą lat 2023–2028, zaś perspektywicznie obejmują okres do 2035 r.	
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2020)	Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska. Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich. Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu. Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu. Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu. Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.	Kierunek działań 1.1. Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu. Kierunek działań 1.3. Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu. Kierunek działań 1.4. Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Kierunek działań 2.1. Stworzenie lokalnych systemów monitorowania i ostrzegania przed zagrożeniami. Kierunek działań 2.2. Organizacyjne i techniczne dostosowanie działalności rolniczej i rybacciej do zmian klimatu. Kierunek działań 3.2. Zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu. Kierunek działań 6.1. Zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu. Kierunek działań 6.2. Ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.
Strategia Na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)	Cel główny: Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski, przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym.	1.Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną • Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny. 2.Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony • Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom gminy, • Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich.

		3. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport • Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce, • Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności. 4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia • Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju, • Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej, • Kierunek interwencji – Rozwój techniki. 5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko • Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód, • Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania, • Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego, • Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją, • Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi, • Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami, • Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych.
Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2023–2027 z perspektywą do roku 2030	Cel główny mają wspierać 3 priorytety: 1) Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej. 2) Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych. 3) Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencionowania i oszczędzania wody.	
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE		
Aktualizacja Programu ochrony powietrza przyjętego Uchwałą Nr XXI/505/20 z dnia 16 lipca 2020 r. dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych	Program opracowano dla stref i substancji zanieczyszczających powietrze, dla których w ocenie rocznej za rok 2018 wskazano przekroczenia norm jakości powietrza i stwierdzono konieczność realizacji działań naprawczych mających na celu poprawę jakości powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do zanieczyszczeń w strefach województwa dolnośląskiego oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2021 r., poz. 845 z późn. zm.). Poprawa jakości powietrza jest niezbędna dla poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców Dolnego Śląska. Realizację zaproponowanych w programie działań naprawczych przewidziano do 30.09.2026 r., tak aby termin ten był zgodny z zapisami w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz.U. z 2019 r., poz. 1159). Zgodnie z art. 91c ustawy Prawo ochrony środowiska, w przypadku stref, dla których programy ochrony powietrza zostały uchwalone, a poziomy dopuszczalne lub	

	docelowe lub pułap stężenia ekspozycji są przekraczane w kolejnych latach, zarząd województwa jest obowiązany opracować projekt aktualizacji programu w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza. W związku z powyższym, Zarząd Województwa Dolnośląskiego dokonał aktualizacji Programu, dla której podstawą była roczna ocena jakości powietrza za 2021 r.
Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030	1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu 1.4 Wspieranie rozwoju i rewitalizacja zdegradowanych obszarów wiejskich i miejskich 2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych 2.1 Poprawa stanu i dostępności regionalnej infrastruktury technicznej 3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego 3.6 Kształtowanie postaw prozdrowotnych, prospoportowych i proekologicznych 4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego 4.1 Poprawa stanu środowiska 4.2 Racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska 4.3 Ochrona przed klęskami żywiołowymi 4.4 Wspieranie produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz wspieranie bezpieczeństwa energetycznego 4.5 Ochrona obiektów i terenów dziedzictwa kulturowego 4.6 Rozwój gospodarki cyrkularnej 5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu 5.1 Rozwój regionalnej sieci transportowej
Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2022–2025 z perspektywą do roku 2029	1. Ochrona klimatu i jakości powietrza • Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu 2. Zagrożenia hałasem • Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców województwa ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego 3. Pola elektromagnetyczne • Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym 4. Gospodarowanie wodami • Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią 5. Gospodarka wodno-ściekowa • Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej 6. Gleby • Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu oraz kontynuacja badań gleb na terenach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w województwie 7. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów • Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa 8. Zasoby geologiczne • Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi 9. Zasoby przyrodnicze • Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu 10. Zagrożenia poważnymi awariami

	- Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków 11. Edukacja ekologiczna - Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców województwa.
Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych oraz części dróg wojewódzkich i gminnych województwa dolnośląskiego	Celem Programu jest określenie niezbędnych priorytetów i wskazanie działań mających na celu zmniejszenie uciążliwości i ograniczenie poziomu hałasu. Program wykonywany jest na obszarze pokrywającym się z zakresem mapy akustycznej dla dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie. Zakres Programu obejmuje analizę, przede wszystkim tych obszarów, położonych w granicach administracyjnych analizowanych powiatów województwa dolnośląskiego, dla których wskaźnik M (wyznaczony na podstawie mapy akustycznej) przyjmuje największe wartości. W ramach Programu przedstawiono szereg zaleceń o charakterze rozwiązań technicznych oraz wskazano kierunki innych działań, których realizacja pozwoli w największym stopniu osiągnąć wyznaczony cel.
Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2023–2028 z perspektywą do 2032 r. (PROJEKT)	Cele w zakresie odpadów komunalnych, w tym ulegających biodegradacji: - Zwiększanie świadomości społeczeństwa w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, ponownego użycia i właściwego postępowania z odpadami - Zwiększenie udziału odpadów przekazywanych do recyklingu, w tym odzysku energii - Prowadzenie działań minimalizujących negatywne skutki powodowane składowaniem zmieszanych odpadów komunalnych - Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 55% w roku 2025 - Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 60% w roku 2030 Osiągnięcie poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości 65% w roku 2035 - Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 30% w roku 2025 - Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 20% w roku 2030 - Ograniczenie ilości składowanych odpadów do 10% w roku 2035 - Utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r. - Zwiększenie recyklingu organicznego poprzez propagowanie kompostowania bioodpadów „u źródła” przez mieszkańców - Zapewnienie selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia - Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu - Ograniczenie powstawania tzw. „dzikich wysypisk”.
DOKUMENTY POWIATOWE	
Ponadlokalna Strategia Rozwoju Aglomeracji Dzierżoniowskiej 2030	Cel strategiczny 4. Aglomeracja Dzierżoniowska dostępna wewnątrz i zewnątrz Priorytety (kierunki działań): 4.1. Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej obszaru 4.2. Poprawa stanu technicznego infrastruktury drogowej i około drogowej 4.3. Rozwój i doskonalenie transportu publicznego 4.4. Rozwój infrastruktury dla rowerzystów i pieszych Cel strategiczny 5. Aglomeracja Dzierżoniowska bezpieczna i przyjazna dla środowiska

	Priorytety (kierunki działań): 5.1. Rozwój zrównoważonej gospodarki wodnej i ściekowej 5.2. Poprawa jakości powietrza 5.3. Doskonalenie systemu gospodarki odpadami 5.4. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i krajobrazu 5.5. Dostosowanie do zmian klimatu i zwiększenie retencyjności obszaru 5.6. Poprawa bezpieczeństwa 5.7 Edukacja ekologiczna
Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego południowej i zachodniej części województwa dolnośląskiego na lata 2020–2030, obejmująca swym zasięgiem subregiony wąbrzyski i jeleniogórski (NUTS 3) – Strategia Rozwoju Sudety 2030	Cel strategiczny 4. Terytorium przyjazne dla środowiska, wykorzystujące swój potencjał. Cel operacyjny 4.1. Ochrona i rewitalizacja walorów przyrodniczych Cel operacyjny 4.3. Wdrażanie strategii niskoemisyjnych i produkcji energii ze źródeł odnawialnych Cel operacyjny 4.4. Rozwój infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i uzdrowiskowej
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Dzierżoniowskiego do 2030 roku	Cele spójne z gminnym programem ochrony środowiska: I. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA Poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu. II. ZAGROŻENIA HAŁASEM Zmniejszenie zagrożenia mieszkańców powiatu ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza emitowanym przez środki transportu drogowego oraz hałasem z instalacji i urządzeń. III. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym. IV. GOSPODAROWANIE WODAMI Osiągnięcie celów środowiskowych dla jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych przy zapewnieniu ochrony przed niedoborami wody i powodzią. V. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej. VI. ZASOBY GEOLOGICZNE Zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi. VII. GLEBY Ochrona gleb przed negatywnym działaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu. VIII. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój powiatu. IX. ZASOBY PRZYRODNICZE Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu. X. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Źródło: opracowanie własne na podstawie w/w dokumentów

3. Ogólna charakterystyka gminy Piława Górna

Gmina Piława Górna położona jest w południowej Polsce, we wschodniej części Kotliny Dzierżoniowskiej na obrzeżach Wzgórz Strzebińsko-Niemczańskich. W obrębie gminy przebiegają trzy pasma górskie: Wzgórze Bielawskie, Wzgórze Gilowskie oraz Wzgórze Gumińskie. Gmina Piława Górna położona jest zatem na terenach wyżynnych. Przez gminę płynie rzeka Piława, będąca prawobrzeżnym dopływem Bystrzycy. Gmina od północy i zachodu graniczy z Gminą Niemcza, od południa z Gminą Ząbkowice Śląskie zaś od północnego wschodu z Gminą Wiejską Dzierżoniów. Siedzibą gminy jest miasto Piława Górna.

Rysunek 1 Lokalizacja Gminy Piława Górna na tle powiatu dzierżoniowskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.pkw.gov.pl

Sieć hydrologiczna jest typowa dla terenów górskich i podgórskich. Lewobrzeżna część dorzecza Piławy jest bardziej rozwinięta, związane jest to z bliskością pasma Gór Sowich. Na terenie gminy nie występują większe zbiorniki wody.

W obrębie Gminy przebiegają dwa pasma górskie: Wzgórze Bielawskie oraz Wzgórze Gilowskie. Wschodnie wzniesienia należą również do Wzgórz Gumińskich. Miasto położone jest zatem na terenach wyżynnych. Zachodnia granica gminy przechodzi u podnóża Rybiej Góry (414 m n.p.m.). Na południe od miasta wznosi się Kluczowska Góra (432 m n.p.m.), z zachodnio-północnego zbocza której wypływa Piława, główna rzeka powiatu dzierżoniowskiego. Pomiędzy Piławą Górną a Przerzeczynem-Zdrój, przy wschodniej granicy, znajduje się Grzybowiec (364 m n.p.m.). Najwyższym punktem znajdującym się na terenie gminy jest szczyt tzw. małego lasku (376 m n.p.m.).

Na terenie Gminy Piława Górna stwierdzono występowanie złóż surowców mineralnych kamienia drogowego i budowlanego, są to złoża granodiorytu (sienity, głównie Kośmin) oraz amfibolity. Na obszarze Wzgórz Gumińskich na południu od Piławy Górnej w przeszłości były eksploatowane złoża gnejsu oraz piasków i żwirów.

Grunty orne na terenie Gminy Piława Górna są położone na bardzo dobrych glebach o klasie RII - 102,7210 ha, RIII- 994,1682 ha, RIV 438,7127 ha, R V - 49,6953 ha. Te grunty stanowią 69,6% całkowitej powierzchni gruntów ornych. Największe kompleksy użytków rolnych znajdują się w granicach jednostek strukturalnych Centrum i Kośmina. Tereny gminy Piława Górna są słabo zalesione. Prawie cała powierzchnia lasów znajduje się pod zarządem Lasów Państwowych Nadleśnictwa Świdnica.

Ze względu na swoje położenie, tereny gminy są bardzo atrakcyjne krajoznawczo i turystycznie. Urozmaicona rzeźba terenu i bliskie sąsiedztwo Gór Sowich mogą stanowić potencjał turystyczny tego regionu. Miejski charakter gminy Piława Górna spowodował, iż na jej terenie występuje dużo obiektów o historycznym znaczeniu.

W 2023 roku liczba mieszkańców statych Piławy Górnej zmniejszyła się o 86 osób, przez co na dzień 31 grudnia 2023 roku wynosiła 5 692 osób, w tym 2 991 kobiet i 2 701 mężczyzn.

W odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych:

- liczba kobiet w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej) - 407, a liczba mężczyzn - 430,
- liczba kobiet w wieku produkcyjnym (od 15 do 59 lat) - 1 666, a liczba mężczyzn w wieku produkcyjnym (od 15 do 64 lat) - 1 828,
- liczba kobiet w wieku poprodukcyjnym - 918, a liczba mężczyzn - 443.

Na podstawie danych zawartych w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), prowadzonej przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii w 2023 roku, na terenie Gminy Piława Górna:

- zarejestrowano 18 nowych przedsiębiorców (osoby fizyczne), których przedmiotem działalności była najczęściej zróżnicowana branża usługowa,
- wyrejestrowano 26 przedsiębiorców (osoby fizyczne), których przedmiotem działalności był najczęściej handel różnymi artykułami.

Na terenie gminy 31 grudnia 2023 roku było zarejestrowanych 371 podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Najwięcej podmiotów działa w sekcji przetwórstwa przemysłowego, w tym głównie przetwórstwa kamienia, w branży budowlanej, transporcie, handlu hurtowego i detalicznego, naprawy pojazdów samochodowych, obsługi rynku nieruchomości oraz różnego rodzaju usługach.

4. Ocena stanu środowiska

4.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego Programu ochrony środowiska w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza.

Tabela 2 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy Piława Górna związana z realizacją kierunków działań naprawczych			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1	Modernizacja i budowa oświetlenia ulicznego gminy Piława Górna	Zadanie realizowane było w ramach projektu Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego i obejmowało budowę oświetlenia ulicznego w Piławie Górnej. Dodatkowo wykonano remont sieci elektroenergetycznej oświetleniowej nn, wymieniono oprawy oświetleniowe i wysięgniki, znajdujące się na terenie miasta Piława Górna. Wykonano wszystkie roboty związane z budową przyłączy do sieci do 1 kV w zakresie wyniesienia układów pomiarowo-sterowniczych oświetlenia ulicznego. Dofinansowanie projektu pn. „Energooszczędne oświetlenie uliczne na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego” ze środków EFRR w ramach RPO WD na lata 2014 – 2020. Inwestycja realizowana w latach 2020 - 2023. Łączny koszt inwestycji 2 657 499,35 zł.	nowe odcinki oświetlenia ulicznego
2	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Piława Górna	Termomodernizacja istniejącego budynku Przedszkola Publicznego „Tęczowa Kraina” w Piławie Górnej. Zadanie obejmowało wykonanie robót budowlanych związanych z ociepleniem ścian i dachu budynku, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację ogrzewania poprzez montaż pompy ciepła i instalacji fotowoltaicznej. Inwestycja realizowana w latach 2020 – 2023. Łączny koszt inwestycji 1 771 462,43 zł. Termomodernizacja istniejącego budynku A Szkoły Podstawowej w Piławie Górnej. Zadanie obejmowało wykonanie robót budowlanych związanych z ociepleniem ścian i dachu budynku, wymianą stolarki okiennej i drzwiowej, modernizację ogrzewania poprzez wymianę wyposażenia kotłowni, w tym kotła gazowego. Inwestycja realizowana w latach 2020 - 2023. Łączny koszt inwestycji 3 121 082,43 zł. Inwestycje były dofinansowane w ramach projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej budynków oświatowych na terenie gmin: Bielawa, Pieszyce oraz Piława Górna” ze środków EFRR w ramach RPO WD.	2 obiekty użyteczności publicznej poddane termomodernizacji
3	Termomodernizacja budynków mieszkalnych i mieszkalno-usługowych na terenie gminy Piława Górna	Według danych z WFOŚiGW we Wrocławiu (stan na 31.12.2024 r.), w ramach Programu „Czyste Powietrze”, podpisano 79 umów na wymianę źródeł ciepła, 17 umów na montaż instalacji fotowoltaicznej, 38 umów na termomodernizację obiektów. Natomiast w ramach Programu „Ciepłe Mieszkanie” zrealizowano 25 przedsięwzięć na kwotę 386 028,37 zł. Przedsięwzięcia dotyczyły wymiany źródeł ciepła w lokalach mieszkalnych.	109 źródeł ciepła spełniających normy, 17 instalacji fotowoltaicznych, 38 obiektów mieszkalnych poddanych termomodernizacji
4	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	W latach 2018-2024 Delegatura WIOŚ w Wałbrzychu przeprowadziła 2 kontrole w terenie w ramach ochrony powietrza. Nie stwierdzono naruszenia prawa.	2 kontrole w latach 2018-2024
5	Budowa i przebudowa infrastruktury drogowej na terenie gminy	Gmina Piława Górna w latach 2020-2023 zrealizowała inwestycje: Przebudowa drogi gminnej nr 118021D ul. Henryka Sienkiewicza w Piławie Górnej. W ramach przedsięwzięcia został wybudowany chodnik na odcinku od przepompowni ścieków do mostu przy skrzyżowaniu z ul. Górną wraz z kanałem teletechnicznym,	3 odcinki dróg gminnych oraz 1 odcinek drogi powiatowej

		- Przebudowa drogi gminnej nr 118025D ul. Dalszej w Piławie Górnej. Zadanie obejmowało wykonanie robót budowlanych związanych z budową kanalizacji deszczowej oraz budową muru oporowego, - Przebudowa dróg gminnych nr 118057D ul. Poziomkowa, nr 118055D ul. Rumiankowa, nr 118056D ul. Makowa w Piławie Górnej. Zadanie obejmowało wykonanie robót budowlanych związanych z budową ciągów pieszo - jezdnych z kostki betonowej, wymianę wpustów ulicznych wraz z przyłączami, budowę kanału technologicznego. Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżoniowie w latach 2020-2023 przebudował i rozbudował drogę powiatową nr 3004 D - ul. Piastowska w Piławie Górnej. Efekty to między innymi: - nowa droga i chodniki na odcinku 1,25 km, - nowe i uporządkowane sieci podziemne – gazowa, sanitarna, deszczowa i wodociągowa, - nowe energooszczędne oświetlenie, - nowe zatoki autobusowe. Wartość inwestycji to 12.100.000 zł, ale na to zadanie Powiat Dzierżoniowski pozyskał dofinansowanie w wysokości 10.450.000 zł z Rządowego Programu „Polski Ład”. Inwestycja była prowadzona we współpracy i przy udziale finansowym Piławy Górnej.	
--	--	--	--

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie gminy Piława Górna

Od 1 lipca 2021 r. istnieje system informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce (Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków – CEEB). Złożenie deklaracji w terminie do 30 czerwca 2022 r. było obowiązkowe. Miało na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Według danych na koniec 2023 r. na terenie gminy Piława Górna zlokalizowane są jeszcze 523 kotły klasy 3 i niższej. Są to kotły przewidziane do wymiany w pierwszej kolejności.

Gmina Piława Górna jest wspólnikiem Energii Komunalnej Spółki z o.o. mającą swoją siedzibę w Dzierżoniowie. Gmina objęła 336 nowo utworzonych udziałów o wartości nominalnej 500,00 zł każdy i o łącznej wartości 168 000,00 zł. W 2023 roku na terenie Piławy Górnej zakończyła się realizacja zadania polegającego na budowie instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. Obiekty objęte projektem to: Hala Sportowa, Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka, Szkoła Podstawowa Budynek A, Szkoła Podstawowa Budynek B, Przedszkole Publiczne oraz Urząd Miasta. Innym celem członkostwa jest podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki oraz wdrożenie projektów mających w zakresie nowoczesne technologie energetyczne, które są ukierunkowane na rozwój bezemisyjnej energetyki jak również bieżące oraz nieprzerwane zaspokajanie potrzeb mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego w energię elektryczną i ciepłą.

4.1.1. Opis stanu obecnego

4.1.1.1. Jakość powietrza w rejonie gminy Piława Górna

Ogólnie w skali gminy Piława Górna, stwierdza się, że wzrost stężenia zanieczyszczeń PM10, PM2,5 oraz B(a)P w okresach grzewczych, szczególnie w styczniu, lutym, marcu, listopadzie i grudniu. Jako główną przyczynę wzrostu poziomu tych zanieczyszczeń wskazuje się niską emisję pochodzącą z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (emisja powierzchniowa).

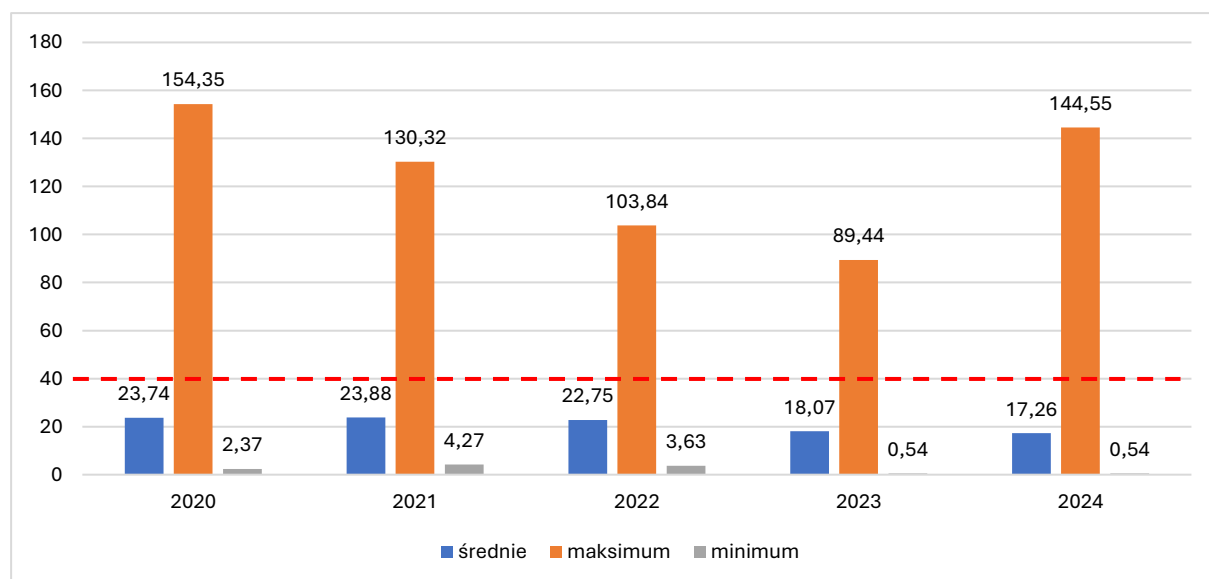
Największe ilości benzo(a)pirenu uwalnia się do atmosfery podczas spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych. W okresie letnim (maj-sierpień) nie odnotowuje się przekroczeń poziomu dopuszczalnego przez stężenia 24-godzinne. W obszarach zwartej zabudowy terenów miasta Piława Górna występuje zjawisko kumulacji zanieczyszczeń.

Ponadto znaczący wpływ na stan powietrza mają: emisja zanieczyszczeń z transportu drogowego (emisja liniowa), obserwuje się zwiększone poziomy zanieczyszczeń tlenkami azotu wzdłuż drogi wojewódzkiej, powiatowej oraz części dróg gminnych (są one jednak w granicach dopuszczalnej normy).

Istotny wpływ na jakość powietrza ma emisja niezorganizowana pochodząca z wydobywania i transportu surowców naturalnych na terenie miasta. Dotyczy to przede wszystkim zanieczyszczenia pyłami powyżej 10 μm . Mniejszy wpływ na jakość powietrza ma niezorganizowana emisja pyłu z dróg i terenów przemysłowych (emisja punktowa).

Na terenie gminy Piława Górna Marszałek Województwa Dolnośląskiego wydał pozwolenie na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska dla Kompanii Górniczej Sp. z o.o., ul. Tytusa Chałubińskiego 42, 25-619 Kielce, dotyczy instalacji do przeróbki kruszyw łamanych zlokalizowana na terenie Kopalni Piława Górna, przy ul. Kościńskiej 1h, 58- 240 Piława Górna.

Przeprowadzona ocena jakości powietrza w rejonie gminy Piława Górna opiera się na danych pochodzących z „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie dolnośląskim, Raportu wojewódzkiego za rok 2023” oraz danych z systemu monitoringu jakości powietrza. Według RWMS we Wrocławiu najbliższej granic gminy Piława Górna znajdują się stacja monitoringu jakości powietrza w Dzierżonowie, gdzie wykonywane są pomiary pyłu PM10.

Rysunek 2 Stężenie pyłu PM10 na stacji w Dzierżonowie w latach 2020–2024 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Źródło: pomiar automatyczny – monitoring powietrza za lata 2020–2024, www.powietrze.gios.gov.pl

Maksymalne miesięczne stężenie pyłu PM10 odnotowano w lutym 2020 – wynosiło ono 154,35 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Średnia wartość roczna wyniosła: 23,74 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2020 r., 23,88 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2021 r., 22,75 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2022 r., 18,07 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2023 r. oraz 17,26 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w 2024 r., a zatem poniżej poziomu dopuszczalnego, tj. 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Wartości średnioroczne wskazują na poprawę jakości powietrza w 2024 r. ze względu na zmniejszenie stężenie pyłu PM10 (24-godzinne) o 27% w porównaniu do roku 2020.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2023 roku określono strefy dla województwa dolnośląskiego, w których doszło do przekroczenia standardów imisyjnych:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):

- strefa dolnośląska – pył PM₁₀ (24h),
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe, dla których istnieje obowiązek wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa dolnośląska – ozon O₃,
 - strefa dolnośląska – arsen w pyłe PM₁₀,
 - strefa dolnośląska - benzo(a)piren B(a)P w pyłe PM₁₀,
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy celu długoterminowego, dla których nie ma obowiązku wykonania POP (kryterium ochrona zdrowia):
 - strefa dolnośląska – ozon O₃ (8h),
 - strefa dolnośląska – ozon O₃ (8h) 3 lata.

Ocena jakości powietrza za rok 2023 nie wykazała przekroczenia poziomu dopuszczalnego pyłu zawieszonego PM_{2,5} dla fazy I (25 µg/m³) oraz fazy II (20 µg/m³). W latach wcześniejszych takie przekroczenia występowały. Poziom dopuszczalny dla fazy II – został przekroczony w roku 2022 w strefie dolnośląskiej. Poziom dopuszczalny dla fazy I nie był wówczas przekroczony. Oznacza to poprawę jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM_{2,5} w roku 2023 w porównaniu do roku 2022.

Dla pozostałych zanieczyszczeń: dwutlenek siarki SO₂, tlenki azotu NO_x, tlenek węgla CO, benzen C₆H₆, ołów-Pb, kadm-Cd, nikiel-Ni standardy imisyjne na terenie strefy dolnośląskiej były dotrzymane. W przypadku stref, dla których POP zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Autorzy Programu przeanalizowali uchwalone na przestrzeni ostatnich lat programy ochrony powietrza, których zadaniem była diagnoza stanu jakości powietrza oraz wskazanie działań naprawczych, skutkujących poprawą lub utrzymaniem jakości powietrza na obszarach wykonywanych pomiarów.

Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXI/505/20 z dnia 21 lipca 2020 roku przyjął „Program ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 r. zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu wraz z planem działań krótkoterminowych”. Program ochrony powietrza jest dokumentem, który wskazuje istotne powody (źródła) wystąpienia przekroczeń norm jakości powietrza w odniesieniu do ww. zanieczyszczeń w strefach województwa dolnośląskiego oraz określa skuteczne i możliwe do zrealizowania działania, których wdrożenie spowoduje poprawę jakości powietrza i dotrzymanie norm określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz.U. z 2012 r., poz. 1031 z późn. zm.).

13 lipca 2023 roku Sejmik Województwa Dolnośląskiego przyjął uchwałę nr LVII/1201/23 w sprawie aktualizacji programu ochrony powietrza dla stref w województwie dolnośląskim, w których w 2018 roku zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu. Podstawą do Aktualizacji Programu była Roczna ocena jakości powietrza za 2021 rok.

Opracowany Program ochrony powietrza składa się z:

- części opisowej, która zawiera główne założenia programu ochrony powietrza. W części tej określona jest przyczyna sporządzenia programu wraz z diagnozą stanu jakości powietrza w analizowanej strefie wykonaną na podstawie wyników pomiarów oraz modelowania. Podstawą diagnozy jest ocena roczna jakości powietrza wykonana przez GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska we Wrocławiu, która wskazuje również podstawowe przyczyny występowania przekroczeń standardów jakości powietrza oraz

innych poziomów kryterialnych. Najważniejszym elementem tej części programu jest wykaz działań naprawczych niezbędnych do realizacji w celu poprawy jakości powietrza oraz harmonogram rzeczowo-finansowy realizacji działań,

- części wyszczególniającej obowiązki i ograniczenia wynikające z realizacji programu ochrony powietrza określającej wykaz organów administracji publicznej oraz podmiotów odpowiedzialnych za realizację programu wraz ze wskazaniem zakresu ich kompetencji i obowiązków,
- uzasadnienia zakresu określonych i ocenionych przez zarząd województwa zagadnień zawiera uwarunkowania programu wynikające z analizowanych dokumentów strategicznych, z charakterystyki instalacji i urządzeń występujących na analizowanym terenie, mających znaczący udział w poziomach substancji w powietrzu oraz innych dokumentów, materiałów i publikacji. Część ta zawiera załączniki graficzne do programu.

Do analiz, które były niezbędne w Programie ochrony powietrza wykorzystano dane dla roku 2018, który jest rokiem bazowym, oraz w aktualizacji dla roku 2021. Natomiast realizacja zadań zaplanowana została do roku 2026. Wszystkie planowane zadania zostały przeanalizowane i wybrane tak, by za zaangażowane środki finansowe zapewnić uzyskanie jak największego efektu poprawy jakości powietrza.

Efekt rzeczowy dla realizacji działań naprawczych do osiągnięcia na lata 2021-2026 dla gminy Piława Górna został wyliczony na:

- szacunkowa liczba kotłów, które powinny zostać wymienione celem realizacji działania DsOeZn – 744 szt. w zabudowie jednorodzinnej oraz w zabudowie wielorodzinnej,
- szacunkowe koszty realizacji działań DsOeZn – 13 509 tys. zł.

Obowiązki Burmistrza Piławy Górnej w ramach realizacji Programu ochrony powietrza:

- przedkładanie Marszałkowi Województwa sprawozdań z realizacji działań ujętych w Programie,
- prowadzenie działań ograniczających emisję z obiektów należących do Gminy poprzez termomodernizację czy wymianę źródeł ciepła,
- przekazywanie informacji i ostrzeżeń związanych z Planem Działań Krótkoterminowych,
- realizacja działań ujętych w planie działań krótkoterminowych, w zależności od ogłoszonego alarmu,
- prowadzenie edukacji ekologicznej w zakresie ochrony powietrza,

Od 2017 roku na terenie województwa dolnośląskiego obowiązuje uchwała nr XLI/1407/17 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 30 listopada 2017 roku w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa dolnośląskiego, z wyłączeniem Gminy Wrocław i uzdrowisk, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji, w których następuje spalanie paliw, zwana „uchwałą antysmogową”. Zgodnie z jej zapisami w instalacjach od dnia 1 lipca 2018 roku zakazuje się stosowania:

- mułów i flotokoncentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
- węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z wykorzystaniem węgla brunatnego,
- węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu poniżej 3 mm,
- biomasy stałej o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20%.

4.1.1.1. Emisja z emitorów liniowych

Gmina Piława Górna posiada dobrze rozwinięty system sieci drogowej. Pod względem gęstości sieci układ drogowy jest wystarczający. Łączna długość dróg publicznych na terenie Gminy wynosi 35,5 km. Znaczna część dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych jest w złym stanie technicznym i wymaga przebudowy lub pilnych remontów. Przez Gminę nie przebiegają drogi o znaczeniu krajowym. Układ sieci dróg Gminy Piława Górna tworzą:

- drogi wojewódzkie – 3,3 km,
- droga powiatowa – 6,5 km,
- drogi gminne – 25,7 km.

Najważniejszymi drogami w Gminie, stanowiącymi podstawowy układ komunikacyjny jest:

- droga wojewódzka nr 382 Stanowice – Świdnica – Mościsko – Dzierżonów – Piława Górna – Ząbkowice Śląskie – Kamieniec Ząbkowicki – Paczków – Gościce (granica polsko-czeska). DW 382 w Piławie Górnej w całości wymaga remontu i modernizacji. Zarządcą drogi jest DSDiK we Wrocławiu,
- droga powiatowa nr 3004D zarządzana przez Zarząd Dróg Powiatowych w Dzierżonowie, łącząca Jodłownik z granicą powiatu dzierzoniowskiego (Jodłownik – Ostrzeszowice – Kietlice – Owiesno – Piława Górna – Przerzeczyn Zdrój – Podlesie – granica powiatu (Cieptowody). W gminie Piława Górna droga 3004D prowadzi przez ulice Groszowiecką, Piastowską i Bolesława Chrobrego – łącznie 6,5 km.

Drogi gminne – obejmują 53 ulice o łącznej długości 25,87 km, w tym:

- 20,5 km o nawierzchni bitumicznej,
- 2,26 km o nawierzchni z kostki prefabrykowanej,
- 0,30 km o nawierzchni żwirowej,
- 2,82 km o nawierzchni gruntowej.

Na drogach krajowych i wojewódzkich regularnie co 5 lat (z wyłączeniem miast na prawach powiatu) Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad przeprowadza generalny pomiar ruchu (GPR), którego celem jest zilustrowanie aktualnego poziomu natężenia ruchu na poszczególnych odcinkach sieci dróg oraz wskazanie prognozy ruchu w perspektywie kolejnych 5, 10 oraz 15 lat.

W latach 2020–2021 na sieciach dróg krajowych oraz wojewódzkich został przeprowadzony GPR, który stanowi podstawowe źródło informacji o ruchu drogowym w Polsce. Podstawę prawną przeprowadzenia pomiaru stanowiło zarządzenie nr 12 Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad z 28 marca 2019 r.

Pomiary na drodze DW382 mającej swoją kontynuację w gminie Piława Górna przeprowadzono na odcinku bezpośrednio przylegających do granic gminy (poza gminą). Na potrzeby opracowania użyto pomiaru z odcinka drogi wojewódzkiej DW382 Dzierżonów /gr. Miasta/ - Ząbkowice Śl. /DK8/, który uznaje się za miarodajny

Tabela 3 Średnie dobowe natężenie ruchu na drodze wojewódzkiej nr 408 w rejonie gminy Piława Górna

Droga wojewódzka nr 382 DW382 Dzierżonów /gr. Miasta/ - Ząbkowice Śl. /DK8/	Procentowy udział pojazdów na drodze	Liczba pojazdów
Motocykle	0,88%	49
Samochody osobowe	79,24%	4419
Lekkie samochody ciężarowe	10,65%	594
Samochody ciężarowe	8,43%	470

Autobusy	0,43%	24
Ciągniki rolnicze	0,38%	21
SUMA	100,00%	5577

Źródło: GPR, 2020/2021

Spośród wszystkich pojazdów poruszających się po przebiegających przez teren gminy Piława Górna drodze wojewódzkiej największy udział mają samochody osobowe 79,24%, co świadczy o dominacji transportu prywatnego. Samochody ciężarowe oraz samochody dostawcze stanowią łącznie 19,08%. Najmniejszy udział przypadł motocyklom (0,88%), autobusom (0,43%) oraz ciągnikom rolniczym (0,38%).

Gmina realizuje ustawowy obowiązek poprzez zapewnienie komunikacji miejskiej w granicach administracyjnych miasta. Zadania w zakresie gminnych i powiatowych przewozów pasażerskich przejął od 1 stycznia 2024 r. Związek Powiatowo-Gminny „SOWIOGÓRSKIE AUTOBUSY”. Związek obsługuje 9 przystanków na terenie gminy:

- Piława Górna Staw,
- Piława Górna os. Młyńskie,
- Piława Górna Żłobek,
- Piława Górna Bobo,
- Piława Górna Kamieniotomy,
- Piława Górna Szkoła,
- Piława Górna Dworzec PKP,
- Piława Górna Kopanica,
- Piława Górna Zakłady Mechaniczne.

Środki z przekazane z budżetu Gminy Piława Górna na komunikację miejską w 2023 roku to kwota 670 678,00 zł. W porównaniu do 2022 roku koszty pozostały na podobnym poziomie z uwagi na zmianę rozkładu jazdy w trakcie roku.

Linie kolejowe

Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 137 Katowice – Legnica na odcinku Kamieniec Ząbkowicki – Świdnica Miasto (linia znaczenia państwowego; pierwszorzędna; jednotorowa, niezelektryfikowana) w km od 194+808 do km 200+836 .

Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Piława Górna

Średniodobowy ruch pociągów w 2024 roku na terenie Gminy Piława wyniósł 21 pociągów pasażerskich i 9 pociągów towarowych;

W latach 2020-2024 wykonano remonty, modernizacje sieci kolejowej na terenie gminy Piława Górna:

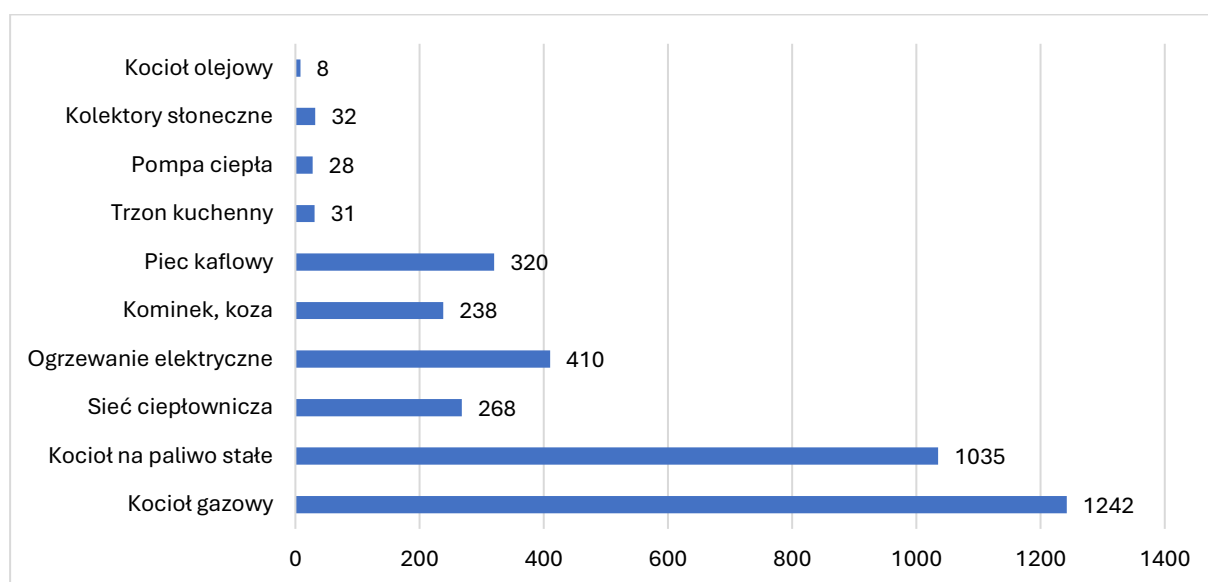
- 2024 r. mechaniczne podbicie toru w stacji Piława Górna, km 195,850 – 196,850,
- 2023 r. podbicie rozjazdów w stacji Piława Górna,
- 2022 r. podbicie wraz z uzupełnieniem podsypki tłuczniowej w km od 195,800 do km 196,850,
- 2021 r. wymiana podkładów wraz z podbicie i uzupełnieniem podsypki tłuczniowej w km od 196,930 do km 197,484¹.

¹ PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. – pismo z 30.01.2025 r., znak: IOS1.4514.3.2025.2.KŚ.

4.1.1.2. Niska emisja na terenie gminy Piława Górna

Przyjmuje się, że niska emisja to emisja szkodliwych pyłów i gazów przez emitory znajdujące się na wysokości nie większej niż 40 m. Jej źródłem jest nieefektywne spalanie paliw w domach i samochodach oraz kotłowniach przemysłowych. Wprowadzane do powietrza na tej wysokości zanieczyszczenia gromadzą się wokół miejsca powstania, wyrządzając szkody lokalnie (zazwyczaj są to miejsca zwartej zabudowy mieszkalnej).

Od 1 lipca 2021 r. istnieje system informacji o źródłach ogrzewania budynków w Polsce (Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków – CEEB). Złożenie deklaracji w terminie do 30 czerwca 2022 r. było obowiązkowe. Miało na celu zebranie wszystkich danych dotyczących źródeł ciepła i spalania paliw w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Według danych na koniec 2023 r. na terenie gminy Piława Górna zlokalizowane są jeszcze 523 kotły klasy 3 i niższej. Są to kotły przewidziane do wymiany w pierwszej kolejności.

Rysunek 3 Źródła niskiej emisji wg bazy CEEB na terenie gminy Piława Górna

Źródło: Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków

Jak wynika z CEEB na terenie gminy Piława Górna przeważają źródła ciepła zasilane gazem ziemnym 1242 szt. (34,39%), paliwami stałymi 1035 szt. (28,65%), trzon kuchenny/piec kaflowy/kominek/koza 589 szt. (16,31%), lokalna sieć ciepłownicza 268 szt. (7,42%), OZE/kolektory/fotowoltaika 60 szt. (1,66%), kotły olejowe 8 szt. (0,22%).

Gmina Piława Górna jest współnikiem Energii Komunalnej Spółki z o.o. mającą swoją siedzibę w Dzierżoniowie. Gmina objęła 336 nowo utworzonych udziałów o wartości nominalnej 500,00 zł każdy i o łącznej wartości 168 000,00 zł. W 2023 roku na terenie Piławy Górnej zakończyła się realizacja zadania polegającego na budowie instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. Obiekty objęte projektem to: Hala Sportowa, Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka, Szkoła Podstawowa Budynek A, Szkoła Podstawowa Budynek B, Przedszkole Publiczne oraz Urząd Miasta. Innym celem członkostwa jest podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki oraz wdrożenie projektów mających w zakresie nowoczesne technologie energetyczne, które są ukierunkowane na rozwój bezemisyjnej energetyki jak również bieżące oraz nieprzerwane zaspokajanie potrzeb mieszkańców powiatu dzierżoniowskiego w energię elektryczną i ciepłą.

4.1.1.3. Zaopatrzenie w gaz

Operatorem gazociągów przesyłowych jest Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. Oddział we Wrocławiu, który eksploatuje na terenie gminy Piława Górna sieć gazową wysokiego ciśnienia.

Dystrybucją gazu ziemnego na terenie gminy Piława Górna zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy we Wrocławiu (PSG), która posiada 3 stacje gazowe I i II stopnia: ul. Fabryczna, Groszowicka, Chrobrego.

Na koniec 2023 r. długość sieci dystrybucyjnej wynosiło 38,742 km, do której przyłączonych było 738 szt. budynków mieszkalnych i niemieskalnych. PSG w latach 2025–2030 na terenie gminy Piława Górna planuje inwestycje dotyczące modernizacji i odtworzenia majątku:

- Piława Górna ul. Młynarska – budowa gazociągu,
- Piława Górna, ul. Fabryczna – przebudowa gazociągu,
- Piława Górna ul. Staszica, Osiedle Nowe – przebudowa gazociągu.

Ponadto planuje się zadania związane z realizacją bieżących przyłączeń w zakresie niewielkiej rozbudowy sieci i budowy przyłączy, dla których rachunek ekonomiczny wykazuje opłacalność inwestycji, w myśl ustawy Prawo energetyczne.

4.1.1.4. Warunki wykorzystania OZE

Według założeń unijnych alternatywne źródła energii mają w przyszłości stanowić istotny udział w bilansie energetycznym Europy. Celem UE było uzyskanie 20% energii ze źródeł odnawialnych do 2020 r. w końcowym zużyciu energii brutto. Do końca 2032 r. ma to być co najmniej 32% energii z OZE. Zgodnie z celami unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego udział OZE w końcowej konsumpcji energii dla Polski do 2020 r. powinien być wynieść 15%, a do 2030 r. – 21%.

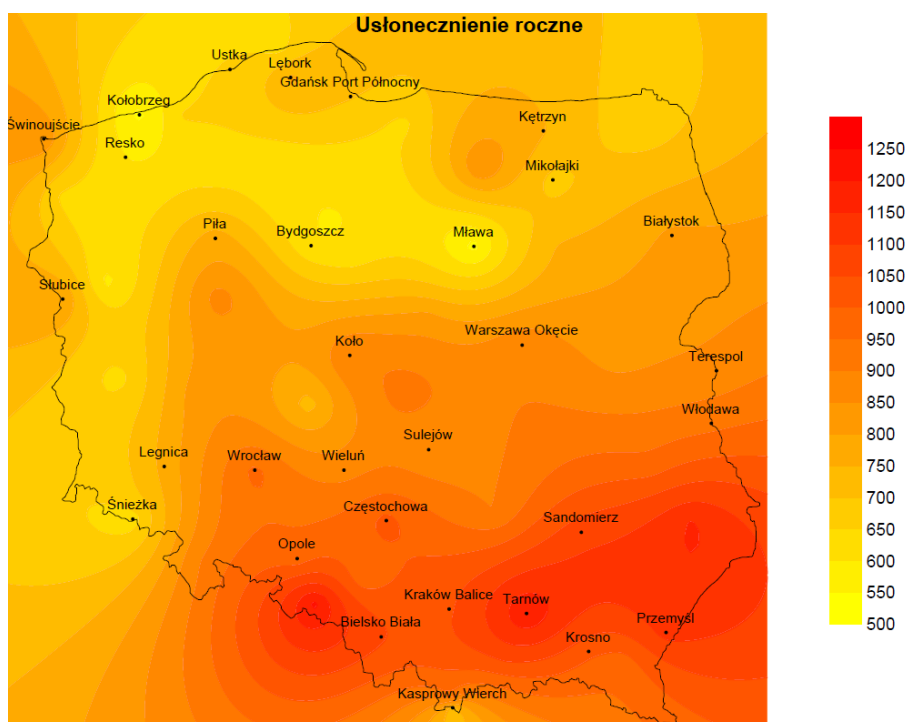
Największy udział w polskim rynku OZE mają elektrownie wiatrowe, wodne i biomasa. Intensywny rozwój fotowoltaiki, zwłaszcza w sektorze mikroinstalacji, może uczynić ją w najbliższym czasie drugą (po lądowej energetyce wiatrowej) technologią OZE w Polsce.

Energia słoneczna

Energia słoneczna jest powszechnie dostępnym, ekologicznie czystym i najbardziej naturalnym z istniejących źródeł energii. Najefektywniej może być wykorzystywana lokalnie, zaspokajając zapotrzebowanie na ciepłą wodę użytkową i ogrzewanie pomieszczeń. Dużą zaletą jest jej łatwa adaptacja, zwłaszcza do celów gospodarstwa domowego.

Praktyczne wykorzystanie energii promieniowania słonecznego wymaga oszacowania potencjalnych i rzeczywistych zasobów energii słonecznej na danym obszarze i parametryzacji warunków meteorologicznych dostosowanych do potrzeb technologii przetwarzania energii promieniowania słonecznego w energię elektryczną lub ciepłą.

Istotny wpływ na ilość promieniowania słonecznego, jaka dociera do Ziemi, ma przejrzystość powietrza. Parametr przezroczystości powietrza ulega wahaniom w ciągu dnia w zależności od warunków meteorologicznych. Ponadto zmniejszenie przejrzystości powietrza może być wywołane również przez zawieszone w nim liczne cząsteczki pyłu i dymu.

Rysunek 4 Średnie roczne sumy usłonecznienia h/rok

Źródło: www.klimat.imgw.pl (Klimat Polski 2022, dostęp 20 grudnia 2024)

Gmina Piława Górna położona jest na obszarze rejonu południowego, gdzie średnie sumy usłonecznienia w ciągu roku wahają się w granicach 850–900 h/rok (rysunek powyżej). Warunki takie sprawiają, że Gmina dysponuje dość dobrymi warunkami dla rozwoju energetyki słonecznej. Preferowanym kierunkiem rozwoju energetyki słonecznej powinno być zatem instalowanie indywidualnych małych instalacji solarnych i fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Z danych TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu wynika, że na terenie gminy Piława Górna zlokalizowanych jest 130 szt. instalacji fotowoltaicznych, z czego:

- do 10 kW – 104 szt.,
- powyżej 10 kW – 26 szt. mikroinstalacji².

Poniżej przedstawiono instalacje fotowoltaiczne zamontowane na budynkach użyteczności publicznej zlokalizowanych na terenie gminy:

- Powiatowe Centrum Opieki i Wychowania w Pieszcach filia w Piławie Górnej, ul. Sienkiewicza 80, Piława Górna,
- Hala Sportowa, ul. Kościuszki 1a,
- Miejski Ośrodek Kultury i Biblioteka, ul. Piastowska 40,
- Szkoła Podstawowa Budynek A, ul. Kościuszki 1,
- Szkoła Podstawowa Budynek B, ul. Kościuszki 1,
- Przedszkole Tęczowa Kraina, ul. Mickiewicza 5,
- Urząd Miasta, ul. Piastowska 69.

² TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu – pismo z 31 stycznia 2025 r.

jest znaczny, jednak pozyskanie energii geotermalnej wiąże się z koniecznością poniesienia wysokich nakładów inwestycyjnych.

Należy zaznaczyć, że eksploatacja energii geotermalnej powoduje również problemy ekologiczne, z których najważniejszy polega na kłopotach związanych z emisją szkodliwych gazów uwalniających się z płynu. Dotyczy to przede wszystkim siarkowodoru (H_2S), który powinien być pochłonięty w odpowiednich instalacjach, podrażających koszt produkcji energii. Inne potencjalne zagrożenia dla zdrowia powoduje radon (produkt rozpadu radioaktywnego uranu) wydobywający się wraz z parą ze studni geotermalnej.

Na terenie gminy Piława Górna można wykorzystać geotermię płytką przy zastosowaniu indywidualnych pomp ciepła. Pompa ciepła jest urządzeniem przenoszącym ciepło z ogólnie dostępnego środowiska cechującego się niewyczerpalnymi zasobami energii, tj. gruntu, wody lub powietrza (dolne źródło ciepła), do górnego źródła ciepła w postaci ciepła o wyższej temperaturze. Proponowane jest wspieranie przez gminy podmiotów i właścicieli budynków instalujących rozwiązania wykorzystujące pompy ciepła w pozyskiwaniu środków finansowych na tego typu przedsięwzięcia.

4.1.2. Analiza SWOT

Ochrona klimatu i jakości powietrza	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Planowane inwestycje Gminy w zakresie efektywności energetycznej oraz wykorzystania OZE skierowane bezpośrednio do mieszkańców Dotychczasowe działania, a także plany modernizacji oświetlenia ulicznego Rozwinięta infrastruktura techniczna związana z zaopatrzeniem odbiorców w energię elektryczną oraz gaz sieciowy Duże nakłady na wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne Nakłady na bieżące modernizacje i remonty dróg	Niska efektywność energetyczna części budynków Niska świadomość społeczna dotycząca racjonalnego wykorzystania energii i źródeł odnawialnych Brak potencjału zastosowania części OZE (elektrownie wiatrowe, elektrownie wodne) Wzrost zużycia energii elektrycznej w poszczególnych grupach odbiorców
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Zainteresowanie mieszkańców wykorzystaniem nowoczesnych źródeł energii i OZE Coraz niższy koszt instalacji odnawialnych źródeł energii Możliwe dofinansowanie z programów rządowych Realizacja POP oraz tzw. uchwały antysmogowej	Możliwy napływ zanieczyszczeń spoza granic gminy Brak środków na finansowanie inwestycji związanych z ochroną klimatu i jakością powietrza Słabe zainteresowanie mieszkańców odnawialnymi źródłami energii i odchodzeniem od paliw stałych Duży przyrost liczby pojazdów poruszających się w obrębie gminy

Źródło: opracowanie własne

4.1.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach,

- zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane,
- zmniejszanie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych albo poziomów celów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach.

Ocenę jakości powietrza na terenie gminy Piława Górna przeanalizowano na podstawie danych z Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dane ze stacji pomiarowej w Dzierżoniowie). Na tej podstawie można stwierdzić, iż w ostatnich latach jakość powietrza uległa poprawie i odpowiada obowiązującym normom.

W ostatnich latach mieszkańcy Gminy brali udział w programach realizowanych przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu (Czyste Powietrze), dzięki czemu wymieniano nieekologiczne źródła ciepła oraz prowadzono termomodernizację budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych.

Na złą jakość powietrza w Gminie niewątpliwie wpływ ma kilka czynników, w tym nadmierne straty energetyczne związane m.in. z brakiem izolacji cieplnej budynków. Na znaczną emisję wpływ ma również spalanie paliw w pojazdach, co związane jest z ich ilością i złym stanem technicznym.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla gminy mogą być niewystarczające środki finansowe na modernizację i budowę infrastruktury drogowej, jak również słabe zainteresowanie mieszkańców i przedsiębiorców działaniami zmniejszającymi energochłonność budynków i wymianą źródeł ciepła na ekologiczne.

Poprawa jakości powietrza w kolejnych latach powinna nastąpić poprzez realizację działań naprawczych zaplanowanych w ramach programu ochrony powietrza w odniesieniu do wszystkich źródeł emisji. Efektem realizacji programu powinno być zmniejszenie wielkości emisji zanieczyszczeń emitowanych do powietrza, głównie ze źródeł powierzchniowych, a także komunikacyjnych.

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami Gminy Piława Górna w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców, będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zapisano zadania zarówno dotyczące opracowania dokumentów w dziedzinie energetyki i zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, realizacji programu ochrony powietrza, poprawy warunków energetycznych w budynkach użyteczności publicznej i mieszkalnych, a także poprawy jakości dróg, w tym efektywności oświetlenia.

Ochrona powietrza powinna zostać ujęta w opracowywanych przez Gminę dokumentach planistycznych, takich jak mpzp, projekty założeń zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, plan adaptacji do zmian klimatu i strategia rozwoju oraz innych dokumentach branżowych w zakresie energetyki.

4.2. Zagrożenia hałasem

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń hałasem.

Tabela 4 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie zagrożeń hałasem

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczenie hałasu przemysłowego na skutek zwiększenia działalności kontrolnej i inspekcyjnej oraz wdrażania zaleceń pokontrolnych	W latach 2018-2024 Delegatura WIOŚ w Wałbrzychu przeprowadziła 1 kontrolę w terenie w ramach ochrony przed hałasem. Nie stwierdzono naruszenia prawa. W 2019 roku Delegatura odnotowała interwencje dotyczącą nadmiernego hałasu. Interwencja zakończyła się bez działań administracyjnych.	1 kontrola i 1 interwencja w latach 2018-2024
2.	Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii kolejowych oraz działania zawarte w POH	Zgodnie z informacjami przekazanymi przez zarządców dróg nie było potrzeby stosowania zabezpieczeń akustycznych. Według PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. w latach 2020-2024 wykonano remonty, modernizacje sieci kolejowej na terenie gminy Piława Górna, w tym mechaniczne podbicie toru w stacji Piława Górna, podbicie rozjazdów w stacji Piława Górna, podbicie wraz z uzupełnieniem podsypki tłuczniowej w km od 195+800 do km 196+850, wymiana podkładów wraz z podbicie i uzupełnieniem podsypki tłuczniowej w km od 196+930 do km 197+484.	modernizacja i remonty linii kolejowej nr 137
3.	Stosowanie odpowiednich zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji hałasu do środowiska	Rada Miejska w Piławie Górnej w 2020 roku przyjęła 3 uchwały w sprawie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tj.: • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Kopanica Piławy Górnej, • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Kośmin Piławy Górnej, • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Zachodniej Piławy Górnej. W każdym z ww. planów określone zostały dopuszczalne poziomy hałasu: • dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, • dla terenów mieszkaniowo-usługowych, • dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego, • dla terenów zabudowy zagrodowej, • dla terenów rekreacyjno-wypoczynkowych.	3 MPZP ustalające dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku

4.	Działania administracyjne mające na celu ograniczenia hałasu z zakładów	Zadanie zaplanowane do realizacji przez Starostę Dzierżoniowskiego. Na podstawie informacji przekazanych przez Starostwo Powiatowe w Dzierżoniowie wynika, iż w ostatnich pięciu latach na terenie gminy Piława Górna nie wydano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku.	nie było potrzeby ograniczania hałasu
----	---	--	---------------------------------------

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Piława Górna

4.2.1. Opis stanu obecnego

Oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska na podstawie wyników pomiarów poziomów hałasu określonych wskaźnikami hałasu L_{DWN} i L_N oraz z uwzględnieniem pozostałych danych, w szczególności demograficznych oraz dotyczących sposobu zagospodarowania i użytkowania terenu.

4.2.1.1. Hałas przemysłowy

Oddziaływanie akustyczne związane z działalnością gospodarczą na terenie gminy Piława Górna uwarunkowane jest emisją hałasu pochodzącą z działalności gospodarczych i zakładów (przemysłowych, wytwórczych i rzemieślniczych), które stanowią źródło emisji hałasu.

Działanie zakładów nie powinno powodować przekroczeń standardów, jakości środowiska i dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku poza teren, do którego prowadzący instalację ma tytuł prawny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają uciążliwości, co skutkuje kontrolą WIOŚ, a w przypadku przekroczeń – przekazaniem sprawy do starosty i wydaniem decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Funkcjonowanie małych zakładów jest niejednokrotnie źródłem konfliktów mieszkańców z przedsiębiorcami, gdyż zakłady te stwarzają uciążliwości i dyskomfort akustyczny. W takich sytuacjach mieszkańcy zgłaszają fakt uciążliwości do Urzędu Miejskiego, co skutkuje kontrolą, a w przypadku przekroczeń wydaniem decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku. W okresie 2019–2024 nie wydano decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu. Aktualnie obowiązującą decyzję o dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku posiada przedsiębiorstwo Marek Gotdyn KAMIENIARSTWO OGÓLNE, ul. Lipowa 1, 58-240 Piława Górna. W latach 2019–2024 Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu nie przeprowadził na terenie gminy Piława Górna kontroli w przedsiębiorstwach³.

4.2.1.2. Hałas drogowy

Jednym z czynników wpływających na stan klimatu akustycznego na terenie gminy jest hałas komunikacyjny, do którego zalicza się hałas drogowy. Pod pojęciem hałasu drogowego rozumie się hałas pochodzący od środków transportu, jest to hałas typu liniowego. Z przeprowadzonych analiz wynika, że najbardziej uciążliwy jest hałas drogowy generowany przez pojazdy samochodowe, który ma charakter ciągły i obejmuje swoim zasięgiem coraz większy obszar. Przez ostatnie lata liczba samochodów na drogach systematycznie rośnie, co powoduje wzrost emisji hałasu, nie tylko przez pojazdy osobowe, ale również przez pojazdy ciężarowe i motocykle. Równocześnie zauważalny jest wzrost pojazdów z silnikiem elektrycznym lub hybrydowym. Brak silnika spalinowego powoduje, że samochody elektryczne nie wytwarzają takiego samego poziomu hałasu i poziomu spalin jak pojazdy z silnikiem spalinowym. W rzeczywistości hałas generowany przez samochody elektryczne jest często opisywany jako niski szum lub warkot,

³ WIOŚ Delegatury w Wałbrzychu – pismo nr DW-DI.7016.2.2025.pk z 3 lutego 2025 r.

który jest znacznie mniej uciążliwy w porównaniu z głośnymi odgłosami przyspieszania i dudnienia charakterystycznymi dla pojazdów konwencjonalnych.

Redukcja poziomu hałasu po wprowadzeniu do potoku ruchu pojazdów elektrycznych lub hybrydowych w otoczeniu dróg mogłaby wystąpić przy udziale pojazdów elektrycznych w potoku ruchu na poziomie 60% w porze dziennej i 70% w porze nocnej⁴.

Głównym źródłem emisji hałasu drogowego na terenie gminy Piława Górna są:

- drogi wojewódzkie – 3,3 km,
- droga powiatowa – 6,5 km,
- drogi gminne – 25,7 km

Układ komunikacyjny na terenie gminy, jakość dróg, wzrost zatłoczenia systemu drogowego, nakładanie się ruchu tranzytowego na ruch lokalny, lokalizacja zabudowy mieszkaniowej w bezpośredniej bliskości ciągów komunikacyjnych są przyczyną emisji hałasu do środowiska. Obciążenie dróg na terenie gminy Piława Górna, szczególnie w sezonie letnim, należy zaliczyć do wysokich.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku na terenach zabudowy zagrodowej i wielorodzinnej dopuszczalny poziom dźwięku w porze dziennej wynosi wzdłuż dróg 65dB (w porze nocnej 56dB), a od pozostałych obiektów 55dB (w porze nocnej 45dB). Natomiast na terenach zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wzdłuż dróg dopuszczalny poziom hałasu wynosi 61dB (w porze nocnej 56dB), a z pozostałych obiektów 50dB (w porze nocnej 40dB). W celu przeciwdziałania uciążliwości hałasu realizowane są inwestycje drogowe oraz działania organizacyjne zgodne z założeniami programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego.

W roku 2018 została sporządzona mapa akustyczna dla dróg krajowych na terenie województwa dolnośląskiego, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie (Uchwała nr XII/288/19 z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany uchwały nr LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 roku w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego”).

W 2019 roku został opracowany i przyjęty uchwałą nr XII/288/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 24 października 2019 roku w sprawie zmiany uchwały nr LI/1832/14 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 26 czerwca 2014 roku w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego” (Dz. Urz. Woj. Doln. 2019 r. poz. 6566) Program ochrony środowiska przed hałasem dla dróg krajowych oraz części dróg wojewódzkich i gminnych województwa dolnośląskiego.

Programy nie objęły odcinków dróg na terenie gminy Piława Górna.

4.2.1.3. Hałas kolejowy

Przez teren gminy Piława Górna przebiega odcinek linii kolejowej nr 137 Katowice – Legnica na odcinku Kamieniec Ząbkowicki- Świdnica Miasto (linia znaczenia państwowego; pierwszorzędna; jednotorowa, niezelektryfikowana) w km od 194+808 do km 200+836. Zlokalizowana jest tu 1 stacja w Piława Górnej. Średniodobowy ruch pociągów w 2024 roku na terenie Gminy Piława wyniósł 21 pociągów pasażerskich i 9 pociągów towarowych. W ostatnich latach nie przeprowadzono na terenie gminy Piława pomiarów hałasu od linii kolejowej.

⁴ VII WARMIŃSKO MAZURSKIE FORUM DROGOWE Drogi przyszłości, Laboratorium Badawcze EKKOM Sp. z o.o. Wpływ pojazdów z napędem elektrycznym na obniżenie hałasu w otoczeniu dróg zamieszkanych.

4.2.2. Analiza SWOT

Zagrożenie hałasem	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Atrakcyjne położenie Gminy – dobra dostępność komunikacyjna Wyprowadzenie dużej części ruchu ciężarowego z centrum gminy	Niezadawalający stan niektórych dróg Powiększająca się liczba pojazdów Brak badań hałasu drogowego
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Realizacja corocznych inwestycji drogowych Bieżące kontrole WIOŚ w przedsiębiorstwach	Zwiększanie się ilości pojazdów może stwarzać dyskomfort akustyczny dla mieszkańców zamieszkujących tereny wzdłuż dróg

Źródło: opracowanie własne

4.2.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożenia hałasem

Hałas wpływa na jakość życia ludności, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska.

Analiza SWOT wykazała, iż zagrożeniem dla Gminy w sytuacji nasilającego się hałasu może być pogłębiający się dyskomfort mieszkańców, szczególnie tych zamieszkujących tereny wzdłuż drogi wojewódzkiej (ul. A. Struga) oraz powiatowej (m.in. ul. Piastowska).

W przypadku przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu, obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizowanie hałasu poprzez wyciszanie zakładów i magazynów oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych.

W związku z tym w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż ważnym zadaniem jest kontynuacja działań administracyjnych realizowanych w razie potrzeby przez Starostę Dzierżoniowskiego polegających na wydawaniu decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu.

Analiza SWOT wykazała, iż mocną stroną Gminy jest jego dobra dostępność komunikacyjna. Na terenie gminy zlokalizowane są odcinki drogi wojewódzkiej oraz drogi powiatowej i dróg gminnych, które w ostatnich latach były modernizowane m.in. przez Gminę Piława Górna oraz Powiat Dzierżoniowski. W kolejnych latach planowane są dalsze prace modernizacyjne.

W związku z takim stanem w harmonogramach realizacji zadań zapisano, iż zadaniami do realizacji są modernizacje dróg. Dodatkową kwestią jest ulepszanie systemu dróg rowerowych oraz modernizacja systemu komunikacji publicznej. Zadania te zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych – do realizacji przez Gminę Piława Górna oraz zadań monitorowanych do realizacji przez Powiat Dzierżoniowski.

Bardzo ważnym ciągłym zadaniem do realizacji w każdej dziedzinie, w tym także w zakresie hałasu, jest edukacja ekologiczna. Zadanie to zapisano w harmonogramie realizacji zadań własnych do realizacji przez Gminę Piława Górna, a finansowane ze środków własnych, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu lub innych źródeł zewnętrznych.

4.3. Pola elektromagnetyczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych.

Tabela 5 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie pól elektromagnetycznych

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych, niskich poziomach			
Lp.	Zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Rada Miejska w Piławie Górnej w 2020 roku przyjęła 3 uchwały w sprawie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, tj.: • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Kopanica Piławy Górnej, • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Kośmin Piławy Górnej, • miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego strefy Zachodniej Piławy Górnej. W każdym z ww. planów określone zostały warunki dla lokalizacji m.in. sieci energetycznych.	3 MPZP ustalające m.in. lokalizację sieci energetycznych
2.	Gromadzenie danych nt. instalacji emitujących pola elektromagnetyczne wymagających zgłoszeń	Według informacji Starosty Dzierżoniowskiego na terenie gminy Piława Górna przyjęto 1 zgłoszenie w 2024 roku, instalacji emitujących pola elektromagnetyczne.	1 zgłoszenie instalacji w 2024 roku
3.	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	W latach 2018-2024 monitoring pól elektromagnetycznych prowadzi RWMŚ we Wrocławiu. W tym okresie na terenie gminy Piława Górna przeprowadzono badania: • w 2021 roku przy ul. Fabrycznej 4, wynik pomiaru 0,05 WM_E, • w 2023 roku przy ul. Fabrycznej 4, wynik pomiaru 0,08 WM_E, Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku uznaje się za dotrzymane w obszarze pomiarowym, gdy żadna z wartości wskaźnikowych WM_E nie przekracza wartości 1.	kontynuacja monitoringu przy ul. Fabrycznej 4 w 2021 i 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie gminy Piława Górna

4.3.1. Opis stanu obecnego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są:

- linie przesyłowe wysokiego, średniego i niskiego napięcia;
- stacje transformatorowe, instalacje radiokomunikacyjne, takie jak:
 - stacje bazowe telefonii komórkowej,
 - stacje radiowe i telewizyjne.

Według ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) oraz w związku z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia, prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne, które są:

- stacjami elektroenergetycznymi lub napowietrznymi liniami elektroenergetycznymi o napięciu znamionowym nie niższym niż 110 kV,
- instalacjami radiokomunikacyjnymi, radionawigacyjnymi lub radiolokacyjnymi, emitującymi pola elektromagnetyczne, których równoważna moc promieniowana izotropowo wynosi nie mniej niż 15 W, emitującymi pola elektromagnetyczne o częstotliwościach od 30 kHz do 300 GHz,

są obowiązani do wykonania pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Pomiary te wykonywane są:

- bezpośrednio przed rozpoczęciem użytkowania instalacji lub urządzenia;
- każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia, w tym zmiany spowodowanej zmianami w wyposażeniu instalacji lub urządzenia, o ile mogą one mieć wpływ na zmianę poziomów pól elektromagnetycznych, których źródłem jest instalacja lub urządzenie;
- każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia – na pisemny wniosek właściciela lub zarządcy nieruchomości, na której nastąpiła ta zmiana.

Wyniki pomiarów przekazuje się Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska i Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu.

Na terenie gminy Piława Górna we własności Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Wałbrzychu znajdowało się łącznie 97,7 km linii napowietrznych i kablowych, w tym:

- linie napowietrzne wysokiego napięcia WN 110 kV - brak na terenie gminy,
- linie napowietrzne średniego napięcia SN 20 kV - łączna długość ok. 2,8 km,
- linie kablowe średniego napięcia SN 20 kV – łączna długość ok. 15,2 km,
- linie napowietrzne niskiego napięcia nN 0,4 kV - łączna długość ok. 51,6 km,
- linie kablowe niskiego napięcia nN 0,4 kV - łączna długość ok. 28,1 km,

Przez obszar gminy Piława Górna przebiega również linia elektroenergetyczna najwyższego napięcia NN 220 kV, stanowiąca własność spółki PSE S.A. Jest to linia D-231 w relacji R-Ząbkowice - R-Świebodzice.

Na terenie gminy Piława Górna zlokalizowane są 32 stacje transformatorowe SN/nN (14 stacji słupowych i 18 stacji wnętrzowych) należących do TAURON Dystrybucja S.A., 10 stacji jest własnością odbiorców.

Ze stacji SN/nN wyprowadzona jest sieć elektroenergetyczna napowietrzno-kablowa niskiego napięcia nN 0,4 kV, która zasilą bezpośrednio odbiorców.

Liczba odbiorców i zużycie energii elektrycznej w Gminie w ostatnich latach przedstawia się następująco:

- 2 850 odbiorców w 2020 r.,
- 2 837 odbiorców w 2021 r.,
- 2 847 odbiorców w 2022 r.,
- 2 916 odbiorców w 2023 r.⁵

Na terenie gminy Piława Górna źródłem niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego są także anteny telefonii komórkowej zlokalizowane na 2 stacjach bazowych telefonii komórkowej (według bazy danych Btsearch)⁶.

Aktualnie zgodnie z art. 152 ustawy z dnia 21 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) prowadzący instalację emitującą pola elektromagnetyczne zgłasza do Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie: nową instalację lub informację o rezygnacji z rozpoczęcia eksploatacji instalacji, zakończeniu eksploatacji oraz zmiany w zakresie danych lub informacji. Na tej podstawie Starosta Dzierżoniowski udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej zgłoszenia oraz informacje i prowadzi rejestr zgłoszeń instalacji wykorzystujących pola elektromagnetyczne. W latach 2018–2024 przyjęto łącznie 1 zgłoszenie instalacji.

Od 2019 r. zadania w zakresie oceny poziomów promieniowania elektromagnetycznego i ich zmian wykonuje Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w ramach państwowego monitoringu środowiska. Rok 2020 był ostatnim, w którym monitoringowe badania PEM realizowane były w trzyletnich cyklach – na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007 nr 221 poz. 1645). Od 2021 r. obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 15 grudnia 2020 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2020 poz. 2311), które znacznie zmieniło system monitoringowy pomiarów PEM w Polsce.

Punkty pomiarowe, w których wykonuje się okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku, wyznacza się aktualnie dla każdego województwa w ramach państwowego monitoringu środowiska dla stałej sieci monitoringu oraz dla monitoringu badawczego.

W ramach stałej sieci monitoringu punkty wyznacza się w każdym mieście dla dwuletniego cyklu pomiarowego, według zasady:

- poniżej 20 000 mieszkańców – 1 punkt pomiarowy,
- w przedziale od 20 000 do 50 000 mieszkańców – 2 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 50 000 do 100 000 mieszkańców – 3 punkty pomiarowe,
- w przedziale powyżej 100 000 do 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe,
- powyżej 200 000 mieszkańców – 4 punkty pomiarowe i 3 punkty pomiarowe na każde rozpoczęte kolejne 100 000 mieszkańców – w każdym mieście.

W ramach monitoringu badawczego wyznacza się jeden punkt pomiarowy w każdej gminie wiejskiej dla czteroletniego cyklu pomiarowego.

W ramach realizacji państwowego monitoringu środowiska na terenie gminy Piława Górna w latach 2022–2023 przeprowadzono pomiary okresowe (monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego) w 1 punkcie pomiarowym. Lokalizację punktów oraz wyniki pomiarów zestawiono w poniższej tabeli.

⁵ Tauron Dystrybucja S.A. Oddział w Watbrzychu – pismo z 31 stycznia 2025 r.

⁶ <http://beta.btsearch.pl> (dostęp 22 lipca 2024)

Tabela 6 Lokalizacja i wyniki pomiarów monitoringowych PEM w latach 2018–2024 na terenie gminy Piława Górna

Lokalizacja punktu pomiarowego	Data pomiaru	Wynik pomiaru [WME]
Piława Górna, ul. Fabryczna 4	25 października 2022	0,05
Piława Górna, ul. Fabryczna 4	20 maja 2023	0,08

Źródło: GIOŚ, RWMS we Wrocławiu

Analiza przeprowadzonych pomiarów monitoringowych nie wykazała przekroczenia dolnej granicy wartości dopuszczalnej poziomów pola elektromagnetycznego w środowisku dla badanego zakresu częstotliwości wynoszącej 1 WME, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. z 2019 r. poz. 2448).

4.3.2. Analiza SWOT

Pola elektromagnetyczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Na terenie gminy i w całym województwie dolnośląskim brak przekroczeń dopuszczalnych poziomów promieniowania 1 punkt monitoringowy zlokalizowany na terenie gminy	Stale zwiększający się zasięg sieci kablowych i bezprzewodowych w okolicy, co docelowo może powodować przekroczenia dopuszczalnych poziomów promieniowania
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Dalsze badania poziomu promieniowania	Możliwość zwiększenia się poziomu promieniowania elektromagnetycznego

Źródło: opracowanie własne

4.3.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie pola elektromagnetycznego

Instalacjami emitującymi pola elektromagnetyczne są przede wszystkim linie przesyłowe średniego i niskiego napięcia, stacje transformatorowe oraz instalacje radiokomunikacyjne. W związku z presją mieszkańców na rozwój zasięgu linii elektroenergetycznych oraz zasięgu telefonii komórkowej powstaje coraz większa liczba instalacji emitujących promieniowanie elektromagnetyczne.

Podstawowym elementem ochrony przed polami elektromagnetycznymi jest informacja o występujących poziomach pól. GIOŚ prowadzi pomiary w ramach PMŚ i przekazuje takie informacje do publicznej wiadomości.

Pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje prowadzący instalację oraz użytkownik urządzenia emitującego pola elektromagnetyczne bezpośrednio przed rozpoczęciem użytkowania instalacji lub urządzenia, każdorazowo w przypadku zmiany warunków pracy instalacji lub urządzenia i każdorazowo w przypadku zmiany istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości skutkującej zmianami w występowaniu miejsc dostępnych dla ludności w otoczeniu instalacji lub urządzenia.

W ramach minimalizacji oddziaływania istniejących instalacji emitujących pola elektromagnetyczne zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie zgłoszenia instalacji wytwarzających pola elektromagnetyczne prowadzący instalację

emitującą pola elektromagnetyczne zgłasza do Starostwa Powiatowego w Dzierżoniowie: nową instalację lub informację o rezygnacji z rozpoczęcia eksploatacji instalacji, zakończenie eksploatacji oraz zmiany w zakresie danych lub informacji.

Na tej podstawie Starosta Dzierżoniowski udostępnia w Biuletynie Informacji Publicznej zgłoszenia oraz informacje i prowadzi rejestr zgłoszeń instalacji wykorzystujących pola elektromagnetyczne. Powyższe informacje i zgłoszenia Starosta Dzierżoniowski przekazuje WIOŚ we Wrocławiu oraz DPWIS we Wrocławiu.

Dla określenia aktualnych stanów promieniowania elektromagnetycznego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska każdego roku według ustalonego harmonogramu prowadzi na terenie całego województwa dolnośląskiego badania poziomów promieniowania. Wyniki badań nie wykraczają poza dopuszczalne poziomy, niemniej jednak odnotowuje się wzrost liczby nowych instalacji źródeł pola elektromagnetycznego, dlatego w perspektywie lat może nastąpić wzrost poziomu promieniowania.

4.4. Gospodarowanie wodami

4.4.1. Opis stanu obecnego

Zarządzanie zasobami wodnymi zgodnie z dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej oraz wymaganiami zawartymi w ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. 2023 r. poz. 1478 ze zm.) odbywa się w odniesieniu do jednolitych części wód. W ich obszarze odbywa się identyfikacja i analiza stanu, zagrożeń oraz planowanie działań mających na celu osiągnięcie przez poszczególne części wód celów środowiskowych.

W latach 2020–2023 prowadzone były prace planistyczne kolejnego cyklu wynikającego z wdrażania ww. dyrektywy ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Prowadzono działania zmierzające do opracowania drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami, w tym w szczególności prowadzono półroczne konsultacje społeczne oraz przygotowywano projekt rozporządzenia w sprawie planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry, na terenie którego znajduje się gmina Piława Górna.

17 lutego 2023 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz.U. 2023 poz. 300), a następnie 24 lutego 2023 r. – rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 16 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz.U. 2023 poz. 335).

Zaktualizowany plan obowiązuje na kolejny okres planistyczny, tj. na lata 2022–2027. Jest on wynikiem szczegółowych analiz związanych z korzystaniem z wód, w tym identyfikacji presji antropogenicznych mających wpływ na wody. W wyniku tych analiz w odniesieniu do poszczególnych jednolitych części wód w celu zachowania lub poprawy ich stanu sporządzono programy działań naprawczych.

4.4.1.1. Wody powierzchniowe

Gmina Piława Górna pod względem hydrograficznym położona jest w Dorzeczu Odry, w górnej części zlewni rzek Piławy i Ślęzy, w regionie wodnym Środkowej Odry, który został oznaczony kodem 6000SO. Obszar ten administrowany jest przez PGW Wody Polskie Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Rysunek 6 Zlewnie Piławy i Ślęzy w rejonie Gminy Piława Górna
Źródło: wody.isok.gov.pl (dostęp 2.01.2025 r.)

Rzeka Piława jest rzeką III rzędu, prawobrzeżnym dopływem rzeki Bystrzycy, do której uchodzi w km 494,09. Pole powierzchni zlewni rzeki Piławy wynosi 365,37 km², natomiast do profilu zlokalizowanego na granicy Powiatu Dzierżoniowskiego powierzchnia wynosi 292,14 km², co stanowi około 80%. Całkowita długość rzeki wynosi 45,36 km w tym na terenie Powiatu wynosi 24,92 km. Piława według systemu kodowania jednostek hydrograficznych stosowanego w Polsce została oznaczona kodem 1344. Największymi lewobrzeżnymi dopływami Piławy na obszarze Powiatu Dzierżoniowskiego są rzeki: Kłomnica, Pieszycki Potok, Brzęczek, Bielawica i Rogoźnica natomiast prawobrzeżnym - Gniły Potok.

Rzeka Ślęza jest rzeką II rzędu, lewobrzeżnym dopływem rzeki Odry, do której uchodzi w km 498,96. Pole powierzchni zlewni wynosi 973,15 km², natomiast do profilu zamykającego położonego na granicy Powiatu Dzierżoniowskiego zajmuje około 230,88 km², co stanowi około 24%. Całkowita długość rzeki Ślęzy wynosi 84,14 km w tym na terenie powiatu 24,54 km. Rzeka Ślęza według systemu kodowania jednostek hydrograficznych oznaczona została kodem 1336. Na terenie Powiatu Dzierżoniowskiego Ślęza zasilana jest głównie wodami lewobrzeżnych dopływów: Piekelnego Potoku, Krasawy i Oleszny.

4.4.1.2. Monitoring rzek w rejonie gminy Piława Górna

Zgodnie z ustawą Prawo wodne celem prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych jest pozyskanie informacji o stanie wód w dorzeczach dla potrzeb planowania w gospodarowaniu wodami oraz oceny osiągnięcia celów środowiskowych. Zgodnie z ramową dyrektywą wodną (RDW) badania prowadzi się w 6-letnich cyklach planów gospodarowania wodami (PGW).

Program monitoringu wód powierzchniowych przygotowuje się na okres 6 lat. Obecnie obowiązuje cykl monitoringu na lata 2022–2027. Opracowany program ma charakter wstępny i będzie podlegał corocznej aktualizacji.

Monitoring wód powierzchniowych prowadzony jest w jednolitych częściach wód powierzchniowych zgodnie z podziałem określonym w obowiązujących planach gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy (PGW), a w przypadku gminy Piława Górna w PGW – na obszarze dorzecza Odry. Jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) to jednostki wydzielone na potrzeby gospodarowania wodami, które są oddzielnymi i znaczącymi elementami wód powierzchniowych, przy czym większe cieki mogą być podzielone na mniejsze odcinki. Wszystkie JCWP badane były w punktach reprezentatywnych, zlokalizowanych na ich zamknięciu. Ocena wód wykonana dla punktu reprezentatywnego jest oceną całej JCWP. Na obszarze gminy zlokalizowane są 2 punkty pomiarowo-kontrolne monitoringu rzek. Pozostałe znajdują się na terenie sąsiednich gmin.

Zgodnie z obowiązującym systemem prawnym [rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 czerwca 2021 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych, a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz.U. poz. 1475 z 2021 r.)] klasyfikacje stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych oraz oceny stanu jednolitych części wód powierzchniowych dokonuje się nie rzadziej niż co 3 lata, na podstawie najbardziej aktualnych wyników badań z ostatnich 6 lat. Corocznie wykonywana jest klasyfikacja elementów fizykochemicznych, biologicznych, hydromorfologicznych oraz klasyfikacja wskaźników stanu chemicznego.

Zgodnie z wytycznymi cyklu planistycznego 2022–2027 oraz obowiązującym podziałem wód powierzchniowych na jednolite części wód powierzchniowych gmina Piława Górna położona jest w zasięgu 2 jednolitych części wód powierzchniowych:

Tabela 7 Jakość wód powierzchniowych w rejonie gminy Piława Górna

Lp.	JCWP	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan (ogólny)	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celu środowiskowego
1	Piława	umiarkowany stan ekologiczny. Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny azot ogólny, azot azotanowy, fosfor fosforanowy (V); makrofity	stan chemiczny poniżej dobrego. Wskaźniki determinujące stan chemiczny benzo(a)piren; bromowane difenyletery	zły stan wód	zagrożona

2	Śleza od źródła do Księginki	umiarkowany stan ekologiczny. Wskaźniki determinujące stan/ potencjał ekologiczny: przewodność, azot ogólny; fitobentos, makrobezkręgowce	stan chemiczny poniżej dobrego. Wskaźniki determinujące stan chemiczny: benzo(a)piren; bromowane difenyletery	zły stan wód	zagrożona
---	------------------------------	--	--	--------------	-----------

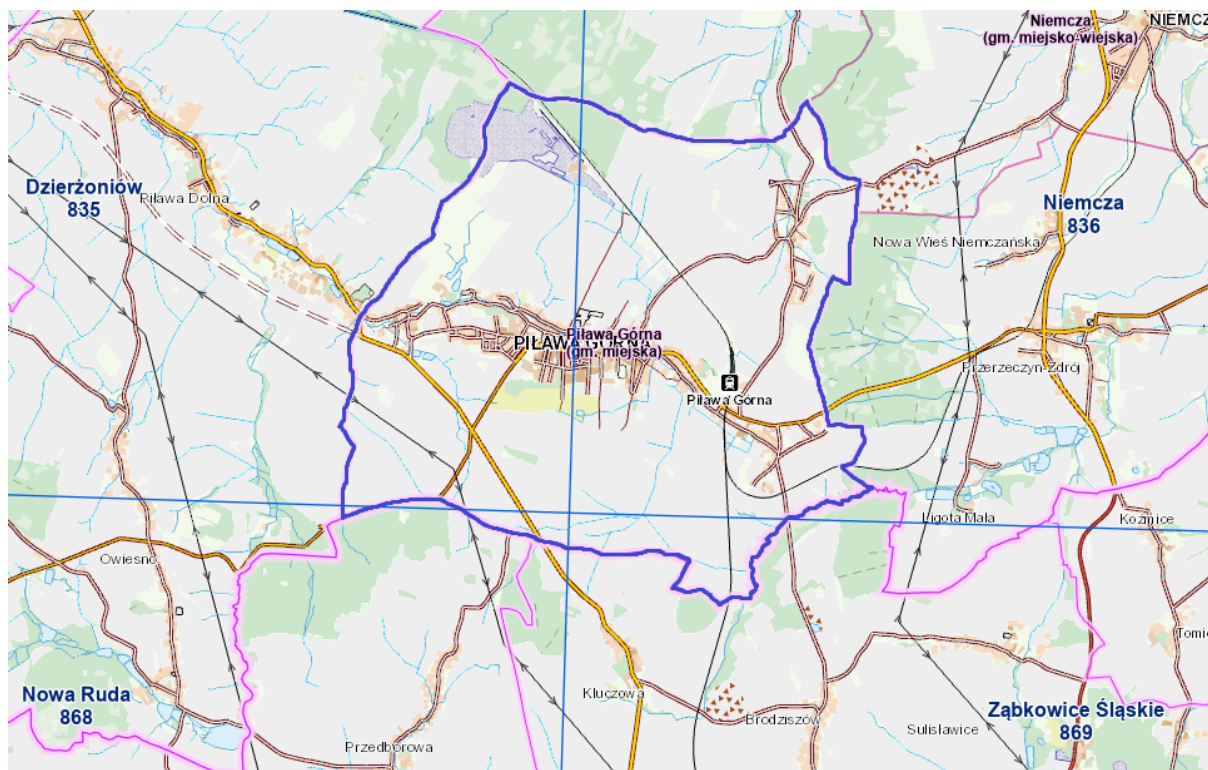
Źródło: GIOŚ, 2025 r.

W dwóch JCWP odnotowano umiarkowany stan ekologiczny oraz stan chemiczny poniżej dobrego, stan ogólny określono jako zły. Główne źródło oddziaływań na wody powierzchniowe to:

- odpływ miejski (wody opadowe) oraz nawożenie i depozycja oraz źródła przemysłowe oraz źródła bytowe i komunalne (punktowe i rozproszone), rozwój obszarów zurbanizowanych,
- eutrofizacja (źródło zgodne ze źródłem troficznym),
- budowle piętrzące - rzeki główne, obiekty mostowe - rzeki pozostałe, górnictwo - rzeki główne.

4.4.1.3. Wody podziemne

Warunki hydrogeologiczne występowania górnego horyzontu wód podziemnych są na terenie Gminy Piławy Górna bardzo zróżnicowane. Wynika to z dużej zmienności warunków hydrogeologicznych. Zróżnicowanie to szczególnie dotyczy górnego horyzontu wód podziemnych. Wynika ono z niejednorodności gruntów porowych, jak też ich zmiennej miąższości. Głębokość zalegania wód gruntowych w Gminie jest bardzo zmienna i wynosi od 1 do 20 m p.p.t. Najczęściej wody gruntowe zalegają we wschodniej części Gminy, w dolinie rzeki Ślezy. Na przeważającej części Gminy wody gruntowe zalegają na ogół na głębokości od 2 do 5 m p.p.t. Średnia głębokość zalegania wód gruntowych we wschodniej mniej zróżnicowanej części obejmującej swym zasięgiem zlewnię rzeki Ślezy jest niższa niż w przypadku zachodniej części Gminy odwadnianej przez rzekę Piławę i jej dopływy. W zachodniej części wody gruntowe zalegają na głębokościach od 2 do 10 m p.p.t. a w części wschodniej od 1 do nawet miejscami 20 m p.p.t.

Rysunek 7 Mapa arkusza 1 : 50 000 PIG-PIB na terenie gminy Piława Górna

Źródło: www.geologia.pgi.gov.pl/

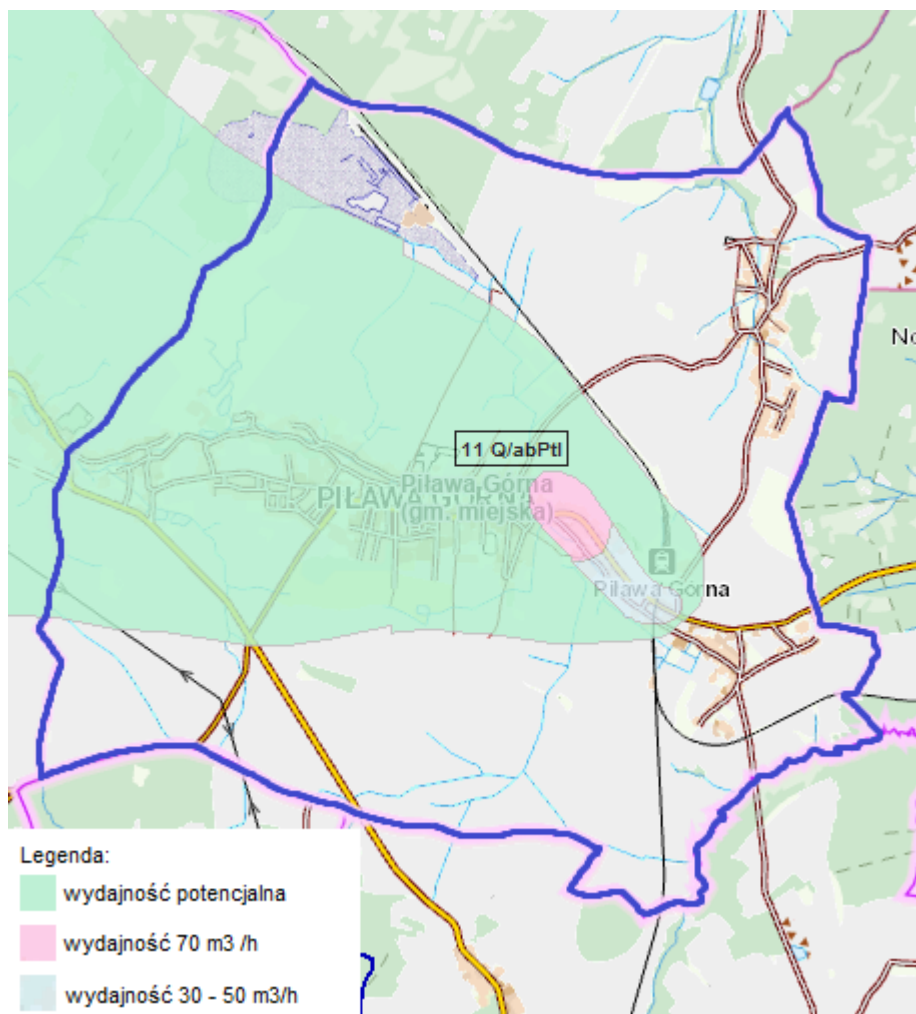
Teren arkusza Niemcza położony jest we wschodniej części gminy Piława Górna. Na obszarze arkusza wody podziemne o charakterze użytkowym występują w obrębie utworów osadowych czwartorzędu i trzeciorzędu oraz w metamorficznych i intruzywnych skałach podłoża krystalicznego wieku proterozoicznego i paleozoicznego.

Wody piętra czwartorzędowego występują w obrębie przepuszczalnych piaszczysto-żwirowych utworów pochodzenia glacialnego, fluwioglacjalnego i rzeczno-glacialnego, często przykrytych glinami zwalowymi. Są to wody typu porowego, o zwierciadle swobodnym lub napiętym. Ze względu na niejednorodne wykształcenie osadów piętro to ma charakter nieciągły. Wody piętra trzeciorzędowego związane są z występowaniem w obrębie kompleksu ilastego warstw i soczew piasków i żwirów. Ich rozprzestrzenienie ograniczone jest głównie do północnej i wschodniej części arkusza, jak również, w dość ograniczonym stopniu, do okolic Przerzecznicy Zdroju i Ciepłowodów.

Wydajności poszczególnych studni wynoszą przeważnie od kilku do około 30 m³/h, osiągając sporadycznie wielkości dochodzące do 60 m³/h, przy depresjach od kilku do kilkunastu metrów.

Teren arkusza Dzierżonów położony jest w zachodniej części gminy Piława Górna. Poziom wodonośny piasków i żwirów wodnolodowcowych zajmuje w obrębie arkusza Dzierżonów największą powierzchnię w jego części centralnej. Jako główny użytkowy poziom wodonośny występuje on w otoczeniu plejstoceńskich struktur kopalnych, w rejonie: Dzierżonowa, Uciechowa, Borowic i Kietczyna, gdzie z poziomem dolnym (struktur kopalnych) występuje często w połączeniu hydraulicznym. Jest to najczęściej pierwszy od powierzchni użytkowy poziom

wodonośny, zazwyczaj pozbawiony naturalnej izolacji lub miejscami przykryty warstwą glin zwałowych, pyłów, utworów lessopodobnych i iłów.

Rysunek 8 Występowanie wód podziemnych w rejonie gminy Piława Górna

Źródło: geologia.pgi.gov.pl

Jednostka hydrogeologiczna 11QabPtl (rysunek wyżej), o powierzchni 3,5 km², wydzielona została w okolicy Piławy Górnej. Podrzędne znaczenie użytkowe ma tu czwartorzędowe piętro wodonośne, występujące w obrębie doliny rzeki Piławy. Kolektorem wód podziemnych są szczeliny i spękania skał krystalicznych. Ich wodonośność uzależniona jest w znacznym stopniu od zaangażowania tektonicznego, a także od układu ciśnień hydrostatycznych.

Głębokość występowania stref wodonośnych jest zróżnicowana od kilku do ponad 30 metrów, a ich stwierdzona do chwili obecnej miąższość waha się od kilkunastu do ponad 40 metrów. Są to najczęściej wody pod ciśnieniem, izolowane nadkładem zwięzłych skał krystalicznych. Ze względu na szczelinowy charakter wód podziemnych w zasięgu jednostki przyjęto izolację mieszaną - brak izolacji i izolację słabą. Współczynnik filtracji zmienia się od wartości bardzo bliskich zeru do około 10 m/24h, a wartość wodoprzewodności nie powinna przekraczać 100 m²/24h. Wydajność potencjalna studni na przeważającym obszarze sięga tylko 10 m³/h, a pomiędzy Piławą i Kopanicą może dochodzić nawet do 70 m³/h. Moduł zasobów odnawialnych i dyspozycyjnych 247 m³/24h·km² - dla zasobów odnawialnych i 66 m³/24h·km² - dla zasobów dyspozycyjnych.

Czwartorzędowe piętro wodonośne ma w przypadku tej jednostki znaczenie całkiem podrzędne. Jego rozprzestrzenienie ogranicza się wyłącznie do doliny rzeki Piławy w obrębie strefy zabudowanej miasta Piława Górna.

W ramach prac nad przygotowaniem drugiej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarze dorzeczy (3 cykl planistyczny) państwowa służba hydrogeologiczna przeprowadziła przegląd granic JCWPd oraz aktualizację ich charakterystyk. Opracowano podział na 174 JCWPd, który obowiązuje w latach 2022–2027. Jest on oparty na podziale na 172 jednostki obowiązującym w latach 2016–2021.

Według ww. podziału Polski na jednolite części wód podziemnych obszar gminy Piława Górna znajduje się w obrębie jednolitej części wód podziemnych nr 108 (PLGW6000108) – zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych.

4.4.1.4. Monitoring wód podziemnych

Celem monitoringu jakości wód podziemnych jest dostarczenie informacji o stanie chemicznym wód, śledzenie jego zmian oraz sygnalizacja zagrożeń na potrzeby zarządzania zasobami wód podziemnych i oceny skuteczności podejmowanych działań ochronnych związanych z osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego, określonego przez ramową dyrektywę wodną (RDW).

W 2023 r. Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach państwowego monitoringu środowiska przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego wszystkich 174 jednolitych części wód podziemnych. Próbkę wód podziemnych pobrano w 1404 punktach pomiarowych. Na terenie gminy Piława Górna prowadzono badania monitoringowe wód podziemnych w roku 2019 oraz w 2022, w punkcie pomiarowym w Piławie Górnej – punkt zlokalizowany na działce ewidencyjnej o numerze 376 obręb Południe.

Oceny stanu chemicznego w jednolitych częściach wód podziemnych (JCWPd) i w poszczególnych punktach badawczych dokonano w 2019 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 11 października 2019 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2148), które wyróżnia pięć klas jakości wód:

- klasa I – wody bardzo dobrej jakości,
- klasa II – wody dobrej jakości,
- klasa III – wody zadowalającej jakości,
- klasa IV – wody niezadowalającej jakości,
- klasa V – wody złej jakości,

oraz dwa stany chemiczne wód ocenione na podstawie średniej wartości poszczególnych wskaźników ze wszystkich punktów zlokalizowanych w analizowanej JCWPd:

- stan dobry (klasy I, II i III),
- stan słaby (klasy IV i V).

W latach 2019–2023 badania wód podziemnych prowadzone były na podstawie krajowej sieci pomiarowej modyfikowanej pod kątem dostosowania do wymagań ramowej dyrektywy wodnej i sieci wojewódzkiej, uzupełniającej badania pod kątem ochrony głównych zbiorników wód podziemnych wykorzystywanych na terenie gminy do celów pitnych.

W podsystemie monitoringu jakości wód podziemnych badania prowadzone były w ramach monitoringu diagnostycznego w odniesieniu do jednolitych części wód podziemnych uznanych za zagrożone nieosiągnięciem dobrego stanu chemicznego.

Tabela 8 Klasyfikacja jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej na terenie gminy Piława Górna

Miejscowość	Nr JCWPd	ID Monitoring	Stratygrafia	Użytkowanie terenu	Klasa jakości 2019 końcowa	Klasa jakości 2023 końcowa
Piława Górna	108	534	Q	2. Zabudowa miejska luźna	IV	IV

Źródło: mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan

W 2019 oraz 2022 roku w punkcie zlokalizowanym w Piławie Górnej, na zabudowie luźnej miejskiej określono końcową klasę jakości IV – wody niezadawalającej jakości.

4.4.1.5. Ochrona przed powodzią oraz skutkami suszy

Według ustawy Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) przez powódź rozumie się czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia terenu przez wodę wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Główne zagrożenie powodziowe wynika z dużej prędkości płynącej wody i jej energii, która powoduje niszczenie ciężkiej zabudowy koryt (opaski, mury, progi), a także budowli nad korytem rzek, takich jak kładki, przepusty, mosty i in. Przyczyną podtopień i powodzi są na ogół:

- bardzo intensywne opady burzowe (określane jako oberwanie chmury), obejmujące najczęściej niewielkie obszary o dużych nachyleniach zboczy, powodujące gwałtowne i krótkotrwałe (do kilku godzin) lokalne wezbrania wód,
- opady rozlewne, tj. trwające kilka dni opady o wysokim natężeniu (od kilkudziesięciu do 100 mm w ciągu doby), obejmujące większą część zlewni.

1 stycznia 2018 r., na podstawie ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.), zostało utworzone Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”.

Zgodnie z art. 527 ustawy Prawo wodne z dnia 20 lipca 2017 r. (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) z dniem wejścia w życie ustawy należności, zobowiązania, prawa i obowiązki Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz regionalnych zarządów gospodarki wodnej zostały przejęte przez PGW „Wody Polskie”.

Zgodnie z ww. ustawą Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie” odpowiada za działania związane z ochroną przeciwpowodziową, a także jest odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym mu terenie. Jednakże przystosowanie terenów szybkiego reagowania w przypadku powodzi, jak i stworzenie systemu ostrzegania i reagowania w przypadku zagrożenia powodziowego nie jest ustawowym zadaniem PGW WP. Opracowanie systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach jest elementem gminnych planów zarządzania kryzysowego, co na podstawie zapisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 122 ze zm.) pozostaje kompetencją wójta, burmistrza lub prezydenta miasta. Zgodnie z art. 31a ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 609 ze zm.) wójt/burmistrz/prezydent miasta jest organem odpowiedzialnym za opracowanie planów operacyjnych na wypadek powodzi.

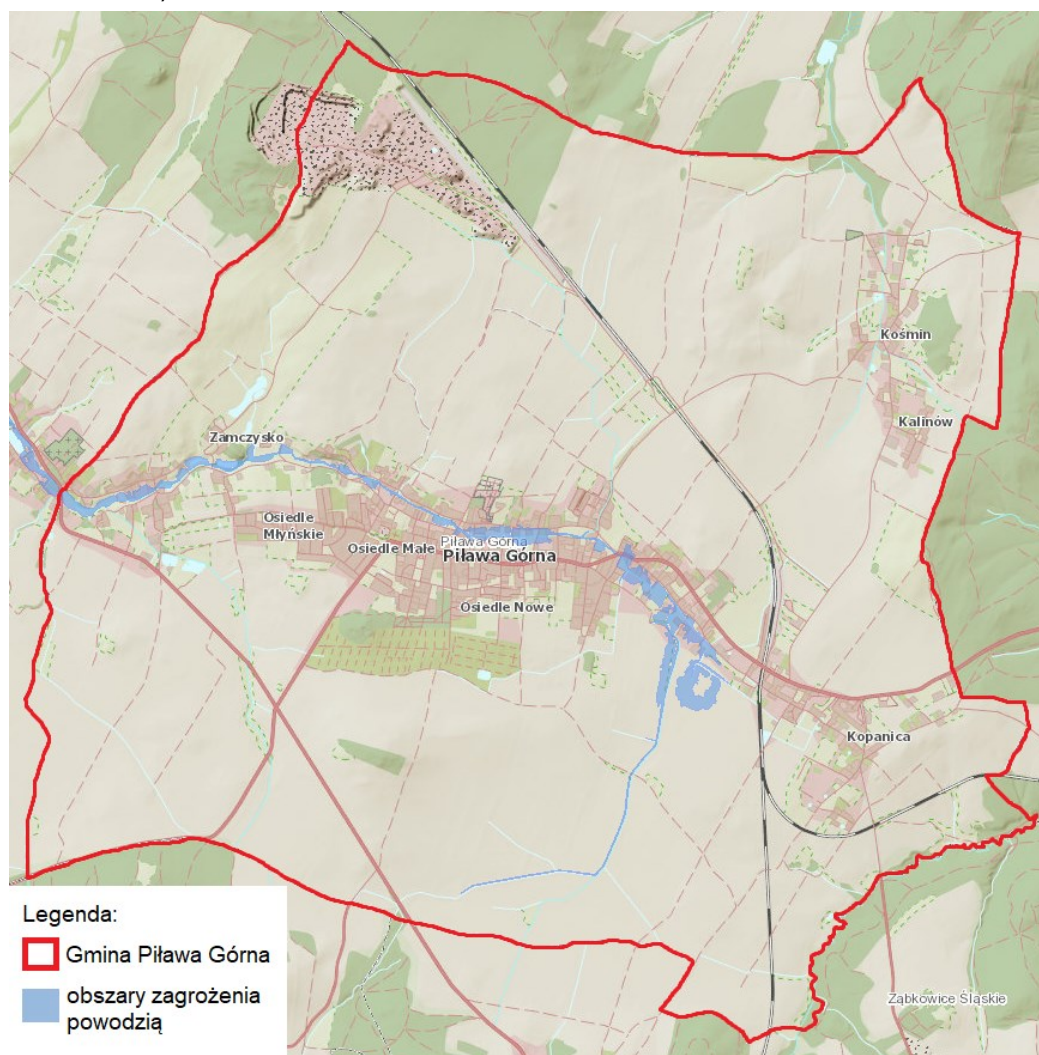
W latach 2016–2018 dokonano przeglądu i aktualizacji wstępnej oceny ryzyka powodziowego (aWORP) w II cyklu planistycznym. Została ona zrealizowana w ramach projektu POIS.02.01.00-00-0014/16 finansowanego ze środków Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020, oś priorytetowa II: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu, działanie

2.1: Adaptacja do zmian klimatu wraz z zabezpieczeniem i zwiększeniem odporności na klęski żywiołowe, w szczególności katastrofy naturalne, oraz monitoring środowiska.

Na lata 2016–2022 został zaplanowany projekt pn.: „Przegląd i aktualizacja map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego”. MZP i MRP sporządzono zgodnie z obowiązującym rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej w sprawie opracowywania map zagrożenia powodziowego oraz map ryzyka powodziowego.

Zaktualizowane i nowe mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (zgodnie z art. 171 ust. 5 ustawy Prawo wodne) zostały podane do publicznej wiadomości przez ich umieszczenie na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Środowiska i Klimatu 22 października 2020 r. Są one dostępne na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”.

Zgodnie z obowiązującymi mapami zagrożenia powodziowego (MZP) oraz mapami ryzyka powodziowego (MRP) opublikowanymi na Hydroportalu Państwowego Gospodarstwa Wodnego „Wody Polskie”, które jako oficjalne dokumenty planistyczne stanowią podstawę do podejmowania działań związanych z planowaniem przestrzennym i zarządzaniem kryzysowym, teren gminy Piława Górna częściowo znajduje się na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu art. 16 ust. 34 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.).

Rysunek 9 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią na terenie gminy Piława Górna
Źródło: www.wody.isok.gov.pl (dostęp 22 grudnia 2024)

Na terenie gminy Piława Górna występują obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi. Obszary te położone są wzdłuż rzeki Piława i obejmują strefę Q1% wyznaczoną przez RZGW. Z uwagi na to, że sporządzone przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej „Studium ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego górnej Odry” nie stanowi dokumentu wymaganego zgodnie z art. 78 ust. 2 ustawy Prawo wodne, na terenie gminy nie wyznaczono obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią.

Jednakże zasadnym jest uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zapisów dotyczących wyłączenia z zabudowy terenów, na których występują podtopienia.

Niewątpliwie gospodarka wodna to również działania ukierunkowane na przeciwdziałanie negatywnym skutkom suszy. Susza w polskim prawodawstwie określona jest w art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz.U. 2017 poz. 1897) i jest definiowana jako katastrofa naturalna rozumiana jako zdarzenie związane z działaniem sił natury. Susza to jedno z najbardziej dotkliwych, a zarazem ekstremalnych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko oraz gospodarkę. Charakteryzuje ją długotrwały deficyt opadów wynikający z cech klimatu, ale o złożonym wymiarze fizycznym. Najczęściej występuje w okresie letnim. Zjawisko suszy może powodować przesuszenie gleby, zmniejszenie lub całkowite zniszczenie upraw roślinnych, a także zwiększone prawdopodobieństwo pożarów. Suszą określa się nie tylko występowanie zjawisk ekstremalnych, ale wszystkie sytuacje, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego obszaru. Susza jest zjawiskiem wolno rozwijającym się, w związku z czym trudny do uchwycenia jest jej początek oraz koniec (w odróżnieniu od powodzi, która zwykle ma dynamiczny przebieg i jest skutkiem nasilonych opadów) oraz jednoznaczny obszar oddziaływania przestrzennego.

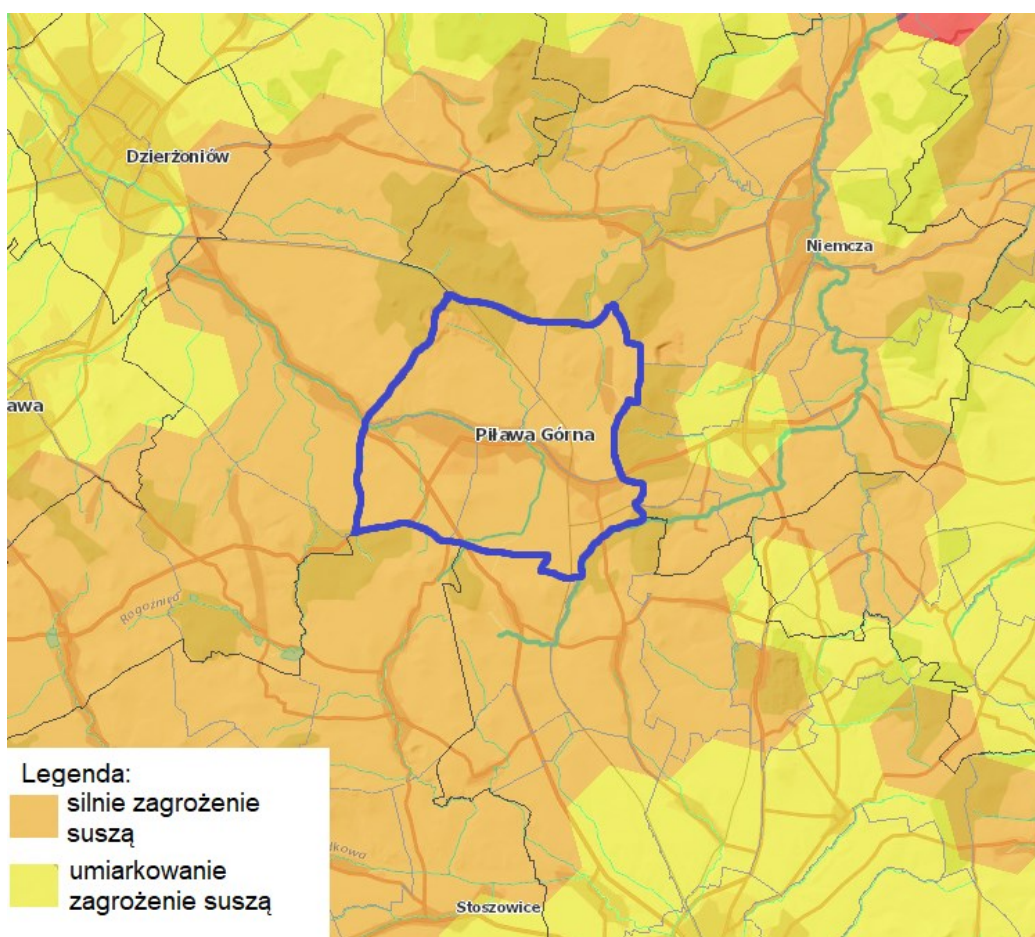
Zasadniczo rozróżniamy 4 rodzaje suszy, które określone są w zależności od fazy rozwoju. Są to: susza atmosferyczna, rolnicza, hydrologiczna oraz hydrogeologiczna.

Susza atmosferyczna pojawia się wówczas, gdy opady występują poniżej średniej wieloletniej lub nie występują wcale. Bezpośrednim skutkiem niedoboru opadów jest narastający w czasie niedosyt wilgotności, ujawniający się szczególnie intensywnie w ciepłej porze roku, wzmagający intensywne parowanie oraz ewapotranspirację (wskaźnik klimatyczny mówiący o tym, jak szybko mogłoby zachodzić parowanie, gdyby dostępność wody była wystarczająca).

Susza rolnicza pojawia się, gdy wilgotność gleby jest niedostateczna do zaspokojenia potrzeb wodnych roślin i prowadzenia normalnej gospodarki w rolnictwie. Zwana jest również suszą glebową.

Susza hydrologiczna przejawia się długotrwałym obniżeniem ilości wody w rzekach i jeziorach. Zwana jest również „niżówką hydrologiczną”. Dotyczy wód powierzchniowych. Występuje wtedy, kiedy przepływ w rzekach spada poniżej przepływu średniej wartości wieloletniej.

Susza hydrogeologiczna definiowana jest jako długotrwałe obniżenie zasobów wód podziemnych. Zjawisko tego rodzaju jest zwykle poprzedzone wcześniej wymienionymi rodzajami suszy. Wstępna faza objawia się m.in. wysychaniem studni.

Rysunek 10 Łączne zagrożenie suszą w rejonie gminy Piława Górna

Źródło: www.wody.isok.gov.pl (dostęp 12 grudnia 2024)

Zgodnie z danymi opracowanymi na potrzeby planu przeciwdziałania skutkom suszy zdecydowana większość terenu gminy została zaklasyfikowana do klasy II jako umiarkowanie zagrożony suszą. Tereny silnie zagrożone suszą rolniczą znajdują się poza obszarem gminy. Nie zidentyfikowano terenów ekstremalnie zagrożonych tego rodzaju suszą.

4.4.2. Analiza SWOT

Gospodarowanie wodami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Dobre zasoby wód powierzchniowych Średnia jakość wód podziemnych	Zły stan wód powierzchniowych Niedostateczna jakość wód powierzchniowych Występowanie terenów zagrożonych powodzią
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Aktualizacje planów zarządzania ryzykiem powodziowym realizowane w ramach II cyklu planistycznego Dobra współpraca z administratorami cieków wodnych w zakresie ich utrzymania Zmiany ustawy Prawo Wodne w zakresie własności wód	Zmiany klimatu i brak możliwości przeciwdziałania występowaniu zjawisk ekstremalnych Niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych)

Źródło: opracowanie własne

4.4.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarowania wodami

Inwestycje w zakresie przeciwdziałania skutkom powodzi znacznie wykraczają poza możliwości Gminy Piława Górna, możliwe jest jednak zwiększenie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańców poprzez działania niezwiązane bezpośrednio z inwestowaniem w urządzenia przeciwpowodziowe.

W zasadzie wszystkie przedsięwzięcia można podzielić na czynne i bierne. Bardzo często ich rodzaj wymuszony jest własnością.

Do działań biernych należą:

- monitoring powodziowy dla całej gminy oparty na koncepcji pozyskiwania skutecznej informacji o opadzie i odpływie w warunkach powodziowych, współpracujący z istniejącą i planowaną siecią IMGW,
- system ostrzeżeń gwarantujący mieszkańcom i użytkownikom terenów zalewowych możliwie szybkie powiadomienie o nadchodzącym zagrożeniu,
- wyposażenie drużyn ratowniczych w specjalistyczny sprzęt niezbędny do efektywnego prowadzenia akcji przeciwpowodziowej, w tym wyposażenie magazynów ochrony przeciwpowodziowej,
- opracowanie materiałów informacyjnych dotyczących prawa lokalnego (mpzp) z podstawowymi danymi umożliwiającymi identyfikację przez każdego mieszkańca obszaru zagrożenia powodziowego w jego otoczeniu.

Do działań czynnych należą:

- bieżące remonty budowli regulacji rzek i potoków,
- bieżące remonty, stała konserwacja i renowacja przepustów, rowów i innych urządzeń odprowadzających wodę lub zabezpieczających odpływ,
- wycinka drzew i krzewów w korytach cieków, co przeciwdziała podnoszeniu się poziomu zwierciadła wód odpływowych oraz niszczeniu mostów i brzegowych ubezpieczeń rzek i cieków,
- systematyczne oczyszczanie koryt z rumowiska powyżej zapór przeciwrumowiskowych i stopni wodnych stabilizujących dno cieków.

Za działania związane z ochroną przeciwpowodziową odpowiada, zgodnie z ustawą Prawo wodne, Państwowe Gospodarstwo Wodne „Wody Polskie”, które jest również odpowiedzialne za prowadzenie działań informacyjnych i koordynację w razie powodzi lub suszy na podległym terenie.

Ochronę przed powodzią prowadzi się zgodnie z planami ochrony przeciwpowodziowej na obszarze kraju, planami ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, a w szczególności przez:

- zachowanie i tworzenie wszelkich systemów retencji wód, budowę i rozbudowę zbiorników retencyjnych, suchych zbiorników przeciwpowodziowych oraz polderów przeciwpowodziowych,
- racjonalne retencjonowanie wód oraz użytkowanie budowli przeciwpowodziowych, a także sterowanie przepływami wód,
- funkcjonowanie systemu ostrzegania przed niebezpiecznymi zjawiskami zachodzącymi w atmosferze oraz hydrosferze,
- kształtowanie zagospodarowania przestrzennego dolin rzecznych lub terenów zalewowych, budowanie oraz utrzymywanie wałów przeciwpowodziowych, a także kanałów ulgi.

Należy również mieć na względzie postulaty wzmacniania naturalnej retencji jako elementu działań przeciwpowodziowych. Na przykład konieczność zatrzymywania wody na każdym nowym lub modernizowanym terenie zieleni.

Z analizy przeprowadzonej w rozdziale dotyczącym wód można wysnuć wniosek, że ich stan ulega powolnej poprawie. Oceniając te tendencje, należy pamiętać, że o stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne. Oznacza to, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje automatycznie dobrego stanu wód. Przywrócenie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych będzie często procesem bardziej długotrwałym.

W harmonogramie realizacji zadań własnych i monitorowanych zamieszczono zadania dotyczące prowadzenia monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych, działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży, a także działania inwestycyjne i utrzymaniowe związane z melioracjami wodnymi oraz rowami odwadniającymi tereny zurbanizowane.

4.5. Gospodarka wodno-ściekowa

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej.

Tabela 9 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Budowa, rozbudowa i modernizacja ujęć wody, stacji uzdatniania wody oraz infrastruktury służącej do zbiorowego zaopatrzenia w wodę	Zgodnie z danymi przekazanymi przez WiK Sp. z o.o. w Dzierżonowie, w latach 2021-2024 wykonano 8 inwestycji na terenie gminy Piława Górna, dotyczących sieci i urządzeń wodociągowych, na łączną kwotę 803 477,13 zł, w tym: ROK 2021 Wykonano odcinek sieci wodociągowej w granicach pasa drogowego z rur PE 110 mm o dł. 156,00 mb, oraz przetączenie istniejących przyłączy do 7 szt. budynków o łącznej dł. 40,0 mb w ul. Herbacianej. Na sieci zamontowano 2 szt. hydrantów p.poż. podziemnych DN 80. Koszt wyniósł 151.461,04 zł. ROK 2022 Na sieciach wodociągowych zamontowano 2 szt. hydrantów DN 80 oraz 2 szt. hydrantów DN 100. Koszt wyniósł 29.632,09 zł. ROK 2023 Wykonano budowę odcinka sieci wodociągowej z rur PE Ø 110 mm o łącznej długości 134,30 mb, z rur PE Ø 90 mm o łącznej długości 3,81 mb, przepięcie 8 szt. przyłączy wodociągowych W granicach pasa ruchu drogowego o łącznej długości 40,34 mb oraz 1 szt. hydrantu nadziemnego DN 80 w ul. Rumiankowej. Wykonano budowę odcinka sieci wodociągowej z rur PE Ø 110 mm o łącznej długości 73,0 mb, Ø90 mm z rur PE o łącznej długości 7,65 mb oraz przepięcie 4 szt. przyłączy wodociągowych w granicach pasa ruchu drogowego o łącznej długości 37,34 mb oraz zamontowano 1 szt. hydrantu nadziemnego DN 80 w ul. Poziomkowej. Wykonano budowę odcinka sieci wodociągowej z rur PE Ø 110 mm o łącznej długości 99,36 mb, przepięcie 10 szt. przyłączy wodociągowych w granicach pasa ruchu drogowego o łącznej długości 28,7 mb w ul. Makowej. Wykonano budowę 1 szt. hydrantu DN 80. Koszt wyniósł w 2023 roku 281.209,21 zł. ROK 2024 Wykonano sieć wodociągową w granicach pasa drogowego z rur PEHD RC Ø 225 mm o dł. 201,06 mb; Ø 110 mm o dł. 10,23 mb; Ø 90 mm o dł. 2,35 mb oraz 8 szt. przyłączy wodociągowych 63 mm (2 szt.) o dł. 15,43 mb; Ø 50 mm (4 szt.) o dł. 39,00 mb; Ø 40 mm (2 szt.) o dł. 20,98 mb oraz zamontowano 2 szt. hydrantów podziemnych w ul. Piastowskiej. Wykonano budowę 6 szt. hydrantów p.poż. DN 80 w miejscowości Piława Górna . Koszt wyniósł w 2024 roku 341.174,79 zł. W latach 2020-2022 zrealizowano zadanie pn. „Strefowanie sieci - centralny monitoring i sterowanie pracą systemu wodociągowego w poszczególnych strefach" wchodzące w zakres projektu pn. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie gmin powiatu dzierzoniowskiego - etap II", współfinansowanego z Funduszu Spójności w ramach POIiŚ	Budowa sieci oraz przyłączy do budynków o łącznej długości 909,55 mb oraz 35 szt. przyłączy do budynków

		W ramach zadania wykonano przebudowę trzech punktów pomiarowych na sieci wodociągowej w Piławie Górnej. Koszty, przypadające na Gminę Piława Górna - 240.937,18 zł (brutto) pożyczka z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.	
2.	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Piława Górna Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków należy do zadań ciągłych jednostki. Zgodnie z danymi na 31 grudnia 2024 r. na terenie gminy zlokalizowanych było 175 zbiorników bezodpływowych, 29 przydomowych oczyszczalni ścieków.	175 zbiorników bezodpływowych 29 przydomowych oczyszczalni ścieków
3.	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ we Wrocławiu WIOŚ we Wrocławiu w latach 2018–2024 przeprowadził na terenie gminy łącznie 4 kontrole w 4 podmiotach. Kontrole te miały na celu sprawdzenie przestrzegania przepisów ochrony środowiska w zakresie gospodarki wodno-ściekowej oraz przestrzegania warunków wprowadzania ścieków określonych w decyzjach.	4 kontrole

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie gminy Piława Górna

4.5.1. Opis stanu obecnego

4.5.1.1. Zaopatrzenie w wodę

Właścicielem sieci wodociągowej na terenie Gminy Piława Górna są Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie, obsługująca również inne gminy Ziemi Dzierżoniowskiej: Dzierżoniów (gmina miejska i wiejska), Bielawę, Pieszyce i Niemczę. Spółka Wodociągi i Kanalizacja jest odpowiedzialna za dostawę wody i odbiór ścieków.

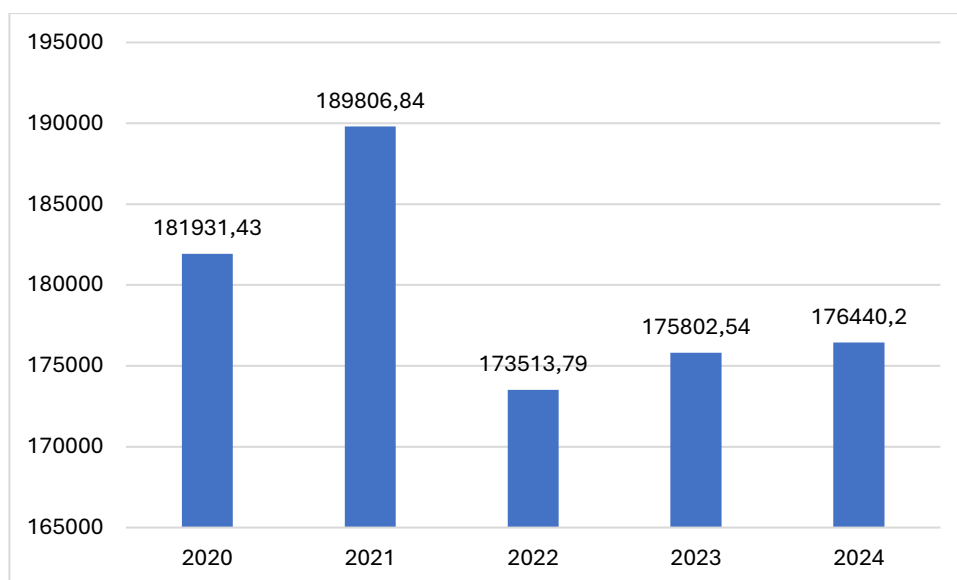
Zaopatrzenie w wodę gminy Piława Górna prowadzone jest z wykorzystaniem ujęć głębinowych

- Studnia głębinowa przy ul. B. Chrobrego 1 w Piławie Górnej,
- Studnia głębinowa przy ul. Okrzei w Piławie Górnej.

Dyspozycyjna wydajność obu ujęć wynosi około 2,1 tys. m³/dobę. Woda surowa pobrana z obu studni głębinowych uzdatniana jest w Stacji Uzdatniania Wody „NOWAR” przy ul. B. Chrobrego 1 w Piławie Górnej. Woda poddawana jest procesowi utleniania wstępnego i dezynfekcji za pomocą podchlorynu sodu i napowietrzana w aeratorach wodno-powietrznych. Następnie woda poddawana jest filtracji w czterech filtrach pospiesznych zamkniętych w łącznej powierzchni 18 m², celem której jest odmanganianie i odżelazianie wody. W celu zachowania właściwego ciśnienia oraz zapewnienia ciągłości dostawy wody przedsiębiorstwo eksploatuje zbiornik wyrównawczy przy ul. Szkolnej w Piławie Górnej.

W gminie woda rozprowadzana jest siecią rozdzielczą o łącznej długości 22,7 km. Ogólna liczba połączeń z siecią do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkiwania wynosi 486 sztuk.

Zużycie wody w ostatnich latach zgodnie z danymi WiK Sp z o.o. w Dzierżoniowie utrzymuje się na podobnym poziomie, tj.:

Rysunek 11 Zużycie wody na terenie gminy Piława Górna w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WiK Sp z o.o. w Dzierżoniowie

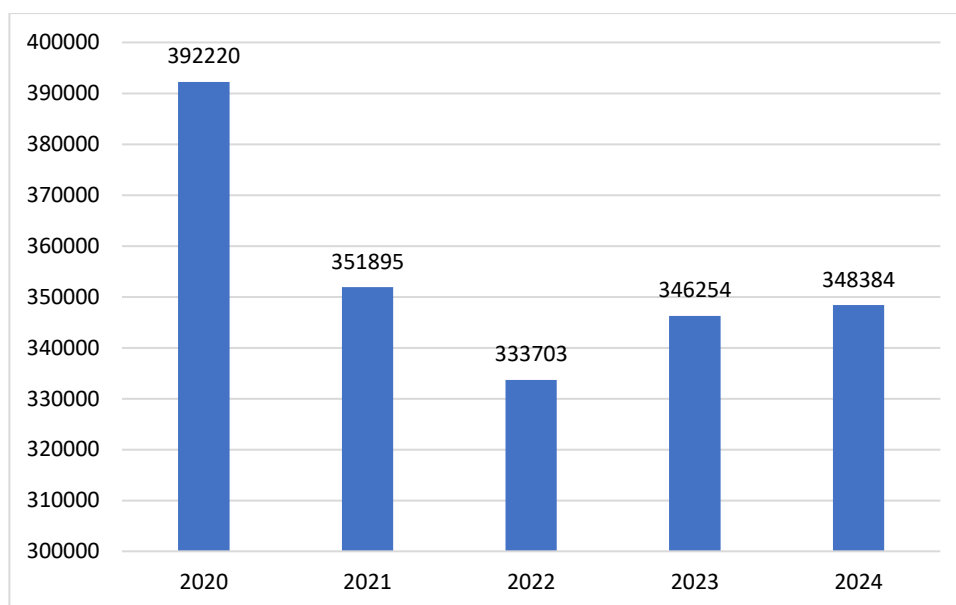
Jakość wody dostarczonej odbiorcom na terenie działania Spółki jest regularnie badana zarówno przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Dzierżoniowie, jak i przez własne laboratorium, które posiada certyfikat akredytacji laboratorium badawczego nr AB 756 w zakresie pobierania próbek, analiz fizykochemicznych, mikrobiologicznych i parazytologicznych.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Dzierżoniowie po analizie sprawozdań z badań wody w 2023 r. stwierdził przydatność wody do spożycia przez ludzi na terenie gminy Piława Górna. Woda dostarczana do miejskiej sieci wodociągowej spełnia wymagania określone w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2017 poz. 2294).

4.5.1.2. Odbiór ścieków

Zagospodarowaniem i oczyszczaniem ścieków komunalnych z terenu gminy Piława Górna zajmują się spółka Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. w Dzierżoniowie. Zgodnie z danymi otrzymanymi od spółki, Gmina Piława Górna jest skanalizowane w 85,8%. Według stanu na 31 grudnia 2024 r. długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi 17,7 km.

Liczba przyłączy kanalizacyjnych na koniec 2024 r. wyniosła 429 szt. Ilość ścieków z terenu gminy w latach 2020–2024 wyniosła 1 772 456 m³, w tym w:

Rysunek 12 Ilość ścieków komunalnych odebranych z terenu gminy Piława Górna w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych WIK Sp z o.o. w Dzierżoniowie

Oczyszczalnia Ścieków w Piławie Górnej, eksploatowana od 1996 r., została wyłączona z eksploatacji w 2020 r. z jednoczesną zmianą sposobu jej funkcjonowania. Zmiana funkcjonowania polegała na przebudowie pozostałego zbiornika na zbiornik retencyjny z pompownią wód burzowych pochodzących z kanalizacji ogólnospławnej i współpracujących z pompownią ścieków komunalnych z terenu gminy Piława Górna. Obecnie prowadzone są prace odbiorowe tej inwestycji.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Dolnośląskiego, Spółka zrealizowała zadanie pn. „Budowa kolektora sanitarnego z Piławy Górnej do oczyszczalni ścieków w Bielawie”, którego głównym celem był przerzut ścieków z Piławy Górnej do oczyszczalni w Bielawie kolektorem o długości ok. 9,5 km wraz z przepompowniami ścieków i umożliwiła tym samym zlikwidowanie przestarzałej i wysoce awaryjnej oczyszczalni w Piławie Górnej. Zgodnie z opracowaną dokumentacją projektową i zrealizowanym na tej podstawie zadaniem, odprowadzenie ścieków z terenu miasta Piławy Górnej realizowane jest obecnie nowo wybudowanym kolektorem do oczyszczalni ścieków w Bielawie, w której ścieki poddawane są wysokosprawnym procesom oczyszczania.

Oczyszczalnia ścieków w Bielawie.

Ścieki komunalne z gminy Piława Górna rurociągiem tłoczno-grawitacyjnym o łącznej długości 10,12 km poprzez dwie przepompownie ścieków doprowadzane są do kolektora DN800 i oczyszczalni ścieków przy ul. Ceglanej w Bielawie gdzie poddawane są procesowi oczyszczania.

Oczyszczalnia Ścieków w Bielawie jest oczyszczalnią mechaniczno-biologiczną o wielkości 45900 RLM i przepustowości hydraulicznej Qsr d 8100 m³/dobę.

Dopuszczalne stężenia zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych z oczyszczalni: BZT₅ 15 gO₂/m³, CHZT 125 gO₂/m³, zawiesina ogólna 35 g/m³, azot ogólny 15 gN/m³, fosfor ogólny 2 gP/m³. Oczyszczalnia posiada stosowne decyzje wodnoprawne oraz uregulowane sprawy własnościowe. Ścieki oczyszczone odprowadzane są bezpośrednio do Potoku Brzęczek, który jest dopływem rzeki Piławy.

Na terenach pozbawionych dostępu do sieci kanalizacyjnej lub gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest ekonomicznie niekorzystna, budowane są zbiorniki bezodpływowe lub przydomowe oczyszczalnie ścieków. Gmina Piława Górna prowadzi ewidencję szamb i przydomowych

oczyszczalni ścieków. Zgodnie z danymi GUS wg stanu na 31 grudnia 2024 r. na terenie gminy zlokalizowanych było:

- 175 zbiorników bezodpływowych,
- 29 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz.U. z 2024 r. poz. 1087 ze zm.) wszystkie uchwalone aglomeracje należało zaktualizować do końca 2020 r. i przyjąć nową uchwałę, a w razie konieczności również dokonać zmiany obszarów i granic aglomeracji.

Gmina należy do Aglomeracji przyjętej uchwałą Rady Miejskiej w Piławie Górnej nr XXIV/133/2020z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Piława Górna. Aglomeracja Piława Górna to aglomeracja o równoważnej liczbie mieszkańców 5491 RLM z Oczyszczalnią Ścieków w Bielawie.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski i zapisów ustawy Prawo wodne oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza także Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych.

Rada Ministrów przyjęła aktualizację krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w 2022 r. (VI AKPOŚK). W przyjętej przez rząd aktualizacji ujęte zostały 1524 aglomeracje oraz wykaz planowanych przez nie inwestycji, które mają przyczynić się do ograniczenia zrzutów niedostatecznie oczyszczonych ścieków i ich niekorzystnego wpływu na stan środowiska wodnego. W VI AKPOŚK oszacowano potrzeby i określono działania na rzecz wyposażenia aglomeracji w systemy kanalizacyjne i oczyszczalnie ścieków komunalnych.

4.5.2. Analiza SWOT

Gospodarka wodno-ściekowa	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Stopień zwodociągowania gminy – 96,7% Stopień skanalizowania gminy – 85,8%	Brak rozwiązań dotyczących gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi Część zbiorników bezodpływowych i szamb w złym stanie technicznym
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Integracja z UE i wpływ środków pomocowych Regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska Możliwość przechodzenia na systemy studni chtonnych, biosfali i innych elementów małej retencji, które uzupełnią, a tam, gdzie to możliwe, zastąpią kanalizację deszczową	Niedostateczne rozpoznanie niekorzystnych oddziaływań człowieka na środowisko (np. w zakresie zanieczyszczeń obszarowych) Niedostateczna pula środków finansowych

Źródło: opracowanie własne

4.5.3 Cele i zadania środowiskowe w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Podstawowym działaniem w zakresie gospodarki wodno-ściekowej jest likwidacja lub ograniczenie oddziaływania źródeł zanieczyszczenia wód powierzchniowych – punktowych, obszarowych i liniowych. Głównym czynnikiem zagrażającym czystości wód jest nieuporządkowana gospodarka ściekowa, stąd też priorytetowym działaniem będą inwestycje z tego zakresu oraz działania racjonalizujące użytkowanie wody.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych konieczna będzie likwidacja niekontrolowanych zrzutów ścieków bytowych do cieków płynących przez teren gminy. W tym celu należy wykonać

szczegółową inwentaryzację punktów zrzutu ścieków oraz systematycznie ją aktualizować. Następnym niezwykle ważnym zadaniem jest inwentaryzacja stanu technicznego zbiorników bezodpływowych (szamb). Zdarza się, że zbiorniki te są nieszczelne i są źródłem zanieczyszczenia wód.

W zakładach produkcyjnych, również małych, należy promować wprowadzanie zamkniętych obiegów wody jako elementu pozwalającego na ograniczenie zrzutu zanieczyszczonych wód do środowiska, a także zmianę technologii i poprawę stanu zakładowych sieci wodociągowych.

W zakresie ochrony wód podziemnych jednym ze sposobów ochrony biernej będzie przestrzeganie zasad ustalonych dla stref i obszarów ochronnych ujęć wód podziemnych, na których obowiązują zakazy, nakazy i ograniczenia w zakresie korzystania z wody i użytkowania gruntów. Strefa ochrony bezpośredniej (grupa bezwzględnie obowiązujących nakazów) ma na celu eliminację zagrożenia powstającego w związku z ujęciem wody.

Zadania w gospodarce ściekowej wynikają ze zobowiązań międzynarodowych Polski (stanowisko negocjacyjne w negocjacjach z UE w sprawie wdrażania dyrektywy 91/271/EWG) i zapisów ustawy Prawo wodne oraz aktualnego stanu gospodarki ściekowej. Działania inwestycyjne wyznacza krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych oraz masterplan – aktualizacja z 2022 r.

4.6. Zasoby geologiczne

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie zasobów geologicznych.

Tabela 10. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie zasobów geologicznych

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Racjonalne i efektywne gospodarowania zasobami ze złóż			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Okręgowy Urząd Górniczy we Wrocławiu prowadzi coroczne kontrole zakładów górniczych. Na terenie gminy Piława Górna zlokalizowane jest złożo kamieni łamanych i bocznych o nazwie Piława Górna (KD 1049). Użytkownikiem złoża jest Kompania Górnicza Sp. z o.o. z Kielc. Nadzór górniczy prowadzi Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław. Kompania Górnicza Sp. z o.o. posiada decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 25.08.2022 r. znak DOW-G.I.7422.18.2022.JB uchylającą koncesję Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 14.09.1995 r. nr 7/95 z późn. zm. do koncesji oraz udzielającą koncesji na wydobywanie migmatytu i amfibolitu ze złoża „Piława Górna” w granicach obszaru górniczego „Piława Górna II”, położonego w gminach Dzierżoniów i Piława Górna.	1 koncesja złożo Piława Górna – coroczne kontrole

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie gminy Piława Górna

4.6.1. Opis stanu obecnego

4.6.1.1. Surowce naturalne

Zasady poszukiwania, dokumentowania oraz korzystania z kopalin regulowane są przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2024 r. poz. 1290). W ustawie tej rozstrzygnięto sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

Posiadający koncesję na wydobycie złoża kopaliny jest zobowiązany zastosować środki niezbędne zarówno do ochrony złoża, jak i do ochrony wód powierzchniowych i podziemnych, a także do ochrony powierzchni ziemi. Po zakończonej eksploatacji zobowiązany jest prowadzić rekultywację oraz przywracać do właściwego stanu elementy przyrodnicze. Obszary poeksploatacyjne należy sukcesywnie i na bieżąco poddawać rekultywacji. Obowiązek ten ciąży na osobie powodującej utratę albo ograniczenie wartości użytkowej gruntu. Koszty rekultywacji ciążą na sprawcy.

Według „Bilansu zasobów złóż kopalin w Polsce według stanu na 31 grudnia 2023 r.” na terenie gminy Piława Górna występują:

złoża kamieni łamanych i bocznych:

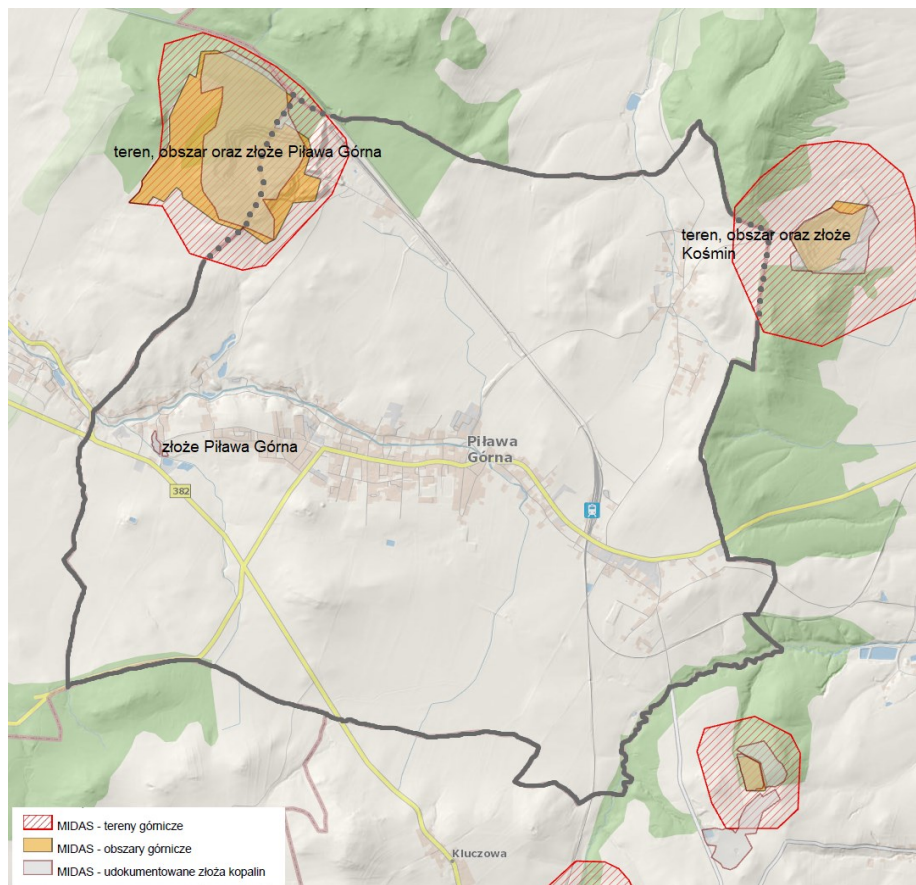
- Piława Górna (zarej.) o eksploatacji zaniechanej i zasobach bilansowych 238 tys. ton;

złożo amfibolitu:

- Piława Górna o eksploatacji 925,73 tys. ton i zasobach bilansowych 68 316,91 tys. ton,

złożo migmatytu:

- Piława Górna o eksploatacji 2 376,38 tys. ton i zasobach bilansowych 177 553,04 tys. ton,

Rysunek 13 Lokalizacja terenów, obszarów górniczych oraz złóż surowców na terenie gminy Piława Górna
Źródło: MIDAS – dostęp 2.01.2025 r.

W granicach gminy znajduje się wschodnia część obszaru i terenu górniczego. Ich pozostała część leży w Gminie Dzierżoniów (wieś Piława Dolna) i w Gminie Niemcza (wieś Gilów). Użytkownikiem złoża jest Kompania Górnicza Sp. z o.o. z Kielc. Nadzór górniczy prowadzi Okręgowy Urząd Górniczy - Wrocław. Kompania Górnicza Sp. z o.o. posiada decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 25.08.2022 r. znak DOW-G.I.7422.18.2022.JB uchylającą koncesję Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 14.09.1995 r. nr 7/95 z późn. zm. do koncesji oraz udzielającą koncesji na wydobywanie migmatytu i amfibolitu ze złoża „Piława Górna” w granicach obszaru górniczego „Piława Górna II”, położonego w gminach Dzierżoniów i Piława Górna.

Kompania Górnicza Sp. z o.o. posiada decyzję Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 25.08.2022 r. znak DOW-G.I.7422.18.2022.JB uchylającą koncesję Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 14.09.1995 r. nr 7/95 z późn. zm. do koncesji oraz udzielającą koncesji na wydobywanie migmatytu i amfibolitu ze złoża „Piława Górna” w granicach obszaru górniczego „Piława Górna II”, położonego w gminach Dzierżoniów i Piława Górna

W granicach gminy, w obrębie dzielnicy Kośmin, zawarta jest część terenu górniczego udokumentowanego złoża sjenitu „Kośmin”. Jest to teren rolniczy. Obszar górniczy, zakład górniczy oraz udokumentowane złożo sjenitu „Kośmin” znajduje się w granicach wsi Gumin Gminy Niemcza, zgodnie z wydaną decyzją koncesyjną.

W granicach wyżej określonych terenów górniczych wyznaczonych dla udokumentowanego złoża migmatytu i amfibolitu „Piława Górna” oraz udokumentowanego złoża sjenitu „Kośmin”

obowiązują zasady gospodarowania i ograniczenia określone w decyzjach koncesyjnych, wydanych na podstawie przepisów odrębnych.

4.6.2. Analiza SWOT

Zasoby geologiczne	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Kontrola istniejących zakładów górniczych Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Występowanie części surowców na obszarach leśnych i cennych przyrodniczo
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Możliwość wykorzystania miejscowych zasobów kruszywa do budowy infrastruktury lokalnej	Nielegalna eksploatacja złóż

Źródło: opracowanie własne

4.6.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu zasobów geologicznych

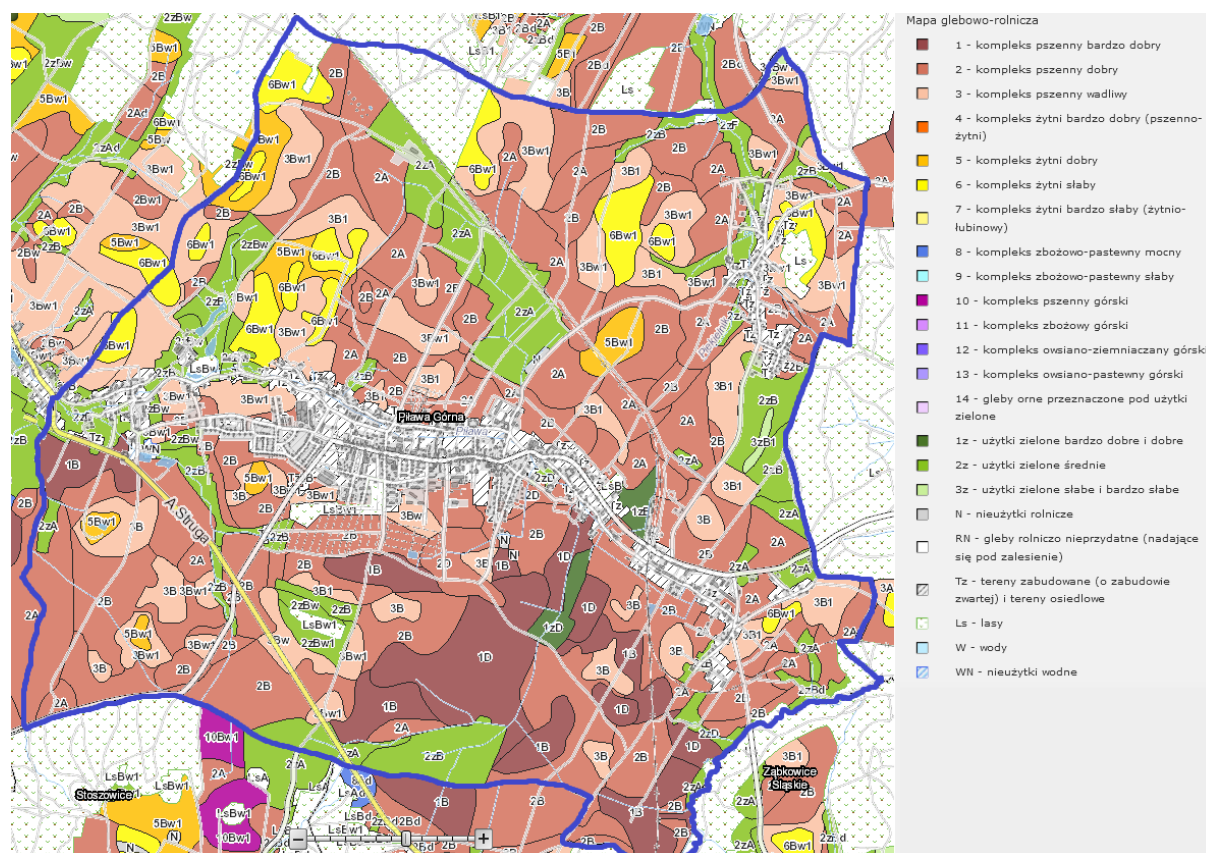
W ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) oraz ustawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. z 2020 poz. 2187), a także w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2023 poz. 633 ze zm.) dokonano regulacji dotyczących ochrony zasobów środowiskowych pod względem szkód i odpowiedzialności za działania naprawcze oraz ochrony złóż kopalin, wód podziemnych i innych składników środowiska w związku z wykonywaniem prac i robót geologicznych i wydobywaniem kopalin.

W ustawie tej rozstrzygnięto także sprawę własności złóż kopalin oraz uregulowano problem ochrony zasobów poprzez wymóg ujmowania ich w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz obowiązek kompleksowego i racjonalnego wykorzystania kopalin.

4.7. Gleby

Warunki glebowe na obszarze gminy wynikają bezpośrednio przede wszystkim z różnorodności podłoża geologicznego i urozmaiconego ukształtowania powierzchni ziemi. W obrębie obszaru istniejącego zainwestowania występują gleby typu antropogenicznego o niewykształconym profilu lub słabo wykształconym profilu glebowym. W zasięgu den dolinnych, zwłaszcza w obrębie doliny rzeki Piławy obserwuje się gleby napływowe; aluwialne, wykształcone w postaci zazwyczaj urodzajnych mad rzecznych z domieszką substancji organicznych.

Najbardziej żyzne kompleksy glebowe występują na podłożu pokładów utworów lessopodobnych, rozprzestrzenionych w części obszaru dzielnicy Kośmin i Kopanica. Są to gleby pyłowe. Natomiast w obrębie lekkofalistych wysoczyzn morenowych i zrównań moreny dennej wykształciły się urodzajne gleby autogeniczne, brunatnoziemne. Zostały one wytworzone głównie na zdenudowanych, plejstocenijskich glinach zwalowych. Niewielki obrazowo zasięg mają gleby autogeniczne typu bielcowego, powstałe na piaszczysto – żwirowych osadach akumulacji wodnolodowcowej i rzecznej. Nie należą one do gleb zbyt urodzajnych. Odrębnego wyróżnienia wymagają gleby litogeniczne. Są to gleby mineralne, bezwęglanowe o słabo wykształconym profilu. Reprezentują typ gleb inicjalnych, mało urodzajnych. Można w ich obrębie wydzielić: litosole i rankery, w zależności od rodzaju podłoża skalnego na którym się wykształciły. Gleby inicjalne ograniczają swój zasięg do stoków i kulminacji wzgórz twarżeliowych.

Rysunek 14 Mapa glebowo-rolnicza gminy Piława Górna
Źródło: Geoportal Dolnego śląska

Użytki rolne gminy wyróżniają się dużą wartością rolniczą. Łącznie 1229 ha użytków rolnych (70,1 %) stanowią wartościowe, objęte ochroną prawną użytki II, IIIa i IIIb klasy bonitacyjnej. Duży udział mają również wartościowe użytki rolne IV klasy bonitacyjnej, których łączny areał wynosi 468 ha tj. 26,7 % całości użytków. Użytki rolne o niskiej wartości rolniczej V i VI klasy bonitacyjnej zajmują jedynie 56 ha, co stanowi 3,2 % całości użytków rolnych. Wartościowe arealty rolne II i III klasy bonitacyjnej tworzą rozległe kompleksy w obrębie wysoczyzn morenowych i zrównań moreny dennej, o łagodnym ukształtowaniu terenu, szczególnie na obszarach występowania gruntów lessowych. Użytki rolne niższych klas występują w obrębie powierzchni podstokowych i stoków wzgórz twardzielowych.

Struktura użytkowania terenu

Gmina Piława Górna zajmuje obszar 20,93 km², z czego 43,70% stanowią grunty rolne, a z tego ok. 43,70% to grunty orne. Strukturę użytkowania gruntów zestawiono w tabeli poniżej.

Tabela 11. Szczegółowe zestawienie użytkowania powierzchni gminy Piława Górna

Lp.	Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział procentowy w całości gminy
1.	grunty ogółem	914,65	43,70%
2.	użytki rolne ogółem	854,40	40,82%
3.	użytki rolne w dobrej kulturze	846,80	40,46%
4.	pod zasiewami	685,41	32,75%
5.	grunty ugorowane łącznie z nawozami zielonymi	0,00	0,00%
6.	uprawy trwałe	1,58	0,08%
7.	łąki trwałe	106,12	5,07%
8.	pastwiska trwałe	0,00	0,00%
9.	pozostałe użytki rolne	7,60	0,36%
10.	las i grunty leśne	12,95	0,62%
11.	pozostałe grunty	47,30	2,26%

Źródło: stat.gov.pl (dostęp 12 stycznia 2025 r.)

4.7.1.1. Badania gleb

Program „Monitoring chemizmu gleb ornych Polski” stanowi element Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie jakości gleb i ziemi. Celem programu jest ocena stanu zanieczyszczenia i zmian właściwości gleb w wymiarze czasowym i przestrzennym. Realizowany jest od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020–2022 i była realizowana przez Eurofins OBiKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie GIOŚ. Baza danych gromadzonych od 1995 r. w ramach programu pozwala na określenie stanu jakości gleb, ocenę kierunków jej zmian oraz identyfikację potencjalnych zagrożeń dla funkcji gleb użytkowanych rolniczo.

Na terenie gminy Piława Górna, jak również na terenie powiatu dzierżoniowskiego, nie ma zlokalizowanego punktu monitoringowego.

4.7.2. Analiza SWOT

Gleby	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Bardzo wysoki udział użytków rolnych w powierzchni powiatu Przewaga gleb dobrych i średnich klas bonitacyjnych Dobre warunki glebowe Brak osuwisk	Wysokie zakwaszenie gleb powodujące konieczność wapnowania Występujące grunty zdewastowane w wyniku działalności wydobywczej
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Możliwość korzystania z porad w PZDR i ARIMR Możliwość korzystania z dopłat rolno-środowiskowo-klimatycznych	Zwiększenie ilości pojazdów na drogach, a co za tym idzie – zwiększający się poziom metali ciężkich w glebach Zanieczyszczenie gleb w wyniku niskiej emisji i ruchu pojazdów

Źródło: opracowanie własne

4.7.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gleb

W celu ekonomicznej i ekologicznej racjonalizacji wykorzystania gleb należy dążyć do ograniczania wykorzystania dobrej jakości gleb w sposób niezgodny z ich walorami przyrodniczymi, dostosowania formy zagospodarowania do naturalnego potencjału gleb, rozwoju ekologicznej produkcji rolniczej lub odpowiedniej zmiany upraw na glebach zanieczyszczonych.

W ramach działalności kontrolnej Główny Inspektorat Ochrony Środowiska będzie prowadził jako kontynuację badania gleb ornych, a Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa będzie wykonywał kontrole zanieczyszczenia płodów rolnych środkami ochrony roślin. Zadania te finansowane będą ze środków własnych GIOŚ, WIORiN, WFOŚiGW (w przypadku dofinansowania do wapnowania).

Z uwagi na niewielkie zainteresowanie ze strony rolników pakietami rolno-środowiskowo-klimatycznymi oraz ukazującymi się programami należy prowadzić działania zmierzające do dotarcia do szerszego grona beneficjentów tych programów. Cennym działaniem jest organizacja spotkań i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników zainteresowanych produkcją rolną, a także właścicieli gospodarstw predestynujących do agroturystycznych. Działania przy współudziale Gminy przeprowadzane są przez Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa i finansowane z ich własnych środków.

4.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów.

Tabela 12 Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganiu powstawaniu odpadów

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Racjonalna gospodarka odpadami			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Opracowywanie sprawozdań z funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi oraz analiz gospodarowania odpadami	Gmina Piława Górna Wójt, burmistrz lub prezydent miasta jest obowiązany do sporządzania rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi. Sprawozdanie jest przekazywane marszałkowi województwa i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska w terminie do 31 marca roku następującego po roku, którego dotyczy. Gmina Piława Górna sporządzała roczne analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi na terenie miasta w celu weryfikacji możliwości technicznych i organizacyjnych gminy w zakresie gospodarowania odpadami komunalnymi. W latach 2021–2023 powstały 3 analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla ZGPD7.	3 analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi
2.	Przygotowanie do ponownego wykorzystania i recyklingu materiałów odpadowych, takich jak papier, metal, tworzywa sztuczne i szkło	W latach 2021-2023 z terenu gminy Piława Górna odebrano 152,01 Mg odpadów opakowaniowych z papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła, w tym: 2021 rok 8,25 Mg opakowań z papieru i tektury, 1,90 Mg opakowań z tworzyw sztucznych, - nie zebrano opakowań z metalu i szkła. 2022 rok 18,12 Mg opakowań z papieru i tektury, 36,50 Mg opakowań z tworzyw sztucznych, 1,26 Mg opakowań z metalu, 11,36 Mg opakowań ze szkła. 2023 rok 24,26 Mg opakowań z papieru i tektury, 37,04 Mg opakowań z tworzyw sztucznych, 13,32 Mg opakowań ze szkła, - nie zebrano opakowań z metalu.	152 Mg odpadów opakowaniowych z papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła w latach 2021-2023
3.	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	W latach 2021-2023 z terenu gminy Piława Górna odebrano 152,01 Mg odpadów ulegających biodegradacji, w tym 541,42 Mg w 2021 roku, 9,67 Mg w 2022 roku, 198,18 Mg w 2023 roku.	749 Mg odpadów ulegających biodegradacji w latach 2021-2023
4.	Zakłada się osiągnięcie celów określonych w „Programie usuwania azbestu z terenu Gminy Piława Górna” w tym sukcesywne usuwanie azbestu z terenu gminy	Zadanie związane z usuwaniem odpadów zawierających azbest z terenu nieruchomości gminy Piława Górna prowadzi ZGPD7. W latach 2021-2023 unieszkodliwiono 6,89 Mg azbestu z 7 nieruchomości, w tym: - w 2023 roku z 2 nieruchomości, o wadze 2,72 Mg, - w 2022 roku z 1 nieruchomości, o wadze 0,37 Mg, - W 2021 roku usunięto azbest z 4 nieruchomości o wadze 3,798 Mg.	unieszkodliwiono 6,89 Mg azbestu z 7 nieruchomości

5.	Aktualizacja inwentaryzacji i programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Piławy Górnej na lata 2016–2032 jest dokumentem aktualnym i obowiązującym.	-
----	--	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o działaniach wykonanych na terenie gminy Piława Górna

4.8.1. Opis stanu obecnego

Na terenie gminy Piława Górna źródłami wytwarzanych odpadów są:

- gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne,
- obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej,
- obszary ogrodów, cmentarzy,
- ulice i place,
- przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, wskaźnik ich nagromadzenia, jak również ich struktura oraz skład są uzależnione od różnych uwarunkowań lokalnych. Należą do nich:

- poziom rozwoju gospodarczego obszaru,
- zamożność społeczeństwa,
- rodzaj zabudowy mieszkalnej,
- sposób gospodarowania zasobami,
- przyzwyczajenia w konsumpcji dóbr materialnych,
- cechy charakterologiczne mieszkańców,
- podatność na edukację ekologiczną.

Największy wpływ na ilość i skład morfologiczny odpadów komunalnych powstających w danej społeczności mają pojedyncze decyzje zapadające w trakcie zakupów poszczególnych towarów i wyboru rodzaju opakowania.

Do celów niniejszego opracowania wykorzystano dane pochodzące z rocznych sprawozdań z gospodarowania odpadami za lata 2021–2023 oraz dane GUS.

Gospodarka odpadami na terenie gminy Piława Górna oparta jest na zasadach planu gospodarki odpadami dla województwa dolnośląskiego na lata 2016–2022 (Uchwała Nr V/73/19 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 13 lutego 2019 r. w sprawie uchwalenia aktualizacji Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2016-2022 w części dotyczącej wyznaczenia miejsc spełniających warunki magazynowania zatrzymanych transportów odpadów.). Celem obowiązującego planu jest określenie systemu gospodarki odpadami zgodnego z „Krajowym planem gospodarki odpadami 2022” oraz wymaganiami aktualnie obowiązujących przepisów prawa.

Dokument jest zgodny z aktualnymi wówczas przepisami prawa i przedstawia podział województwa na regiony gospodarowania odpadami. Główne cele strategiczne wynikające z KPGO to:

- dążenie do poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumieni odpadów komunalnych w wys. 55% dla 2025 r. i 65% dla 2035 r.,
- minimalizacja składowanych odpadów do poziomu 30% w 2025 r. i 10% w 2035 r.,
- wspieranie działań w zakresie ponownego użycia produktu, szeroko pojęte ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów), ze szczególnym uwzględnieniem ZPO żywności,

- zapewnienie utrzymania poziomów wydajności recyklingu zużytych baterii i akumulatorów,
- osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, m.in. odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych.

Ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (ustawa nowelizująca) wprowadzono wiele zmian dotyczących m.in. udzielania przez gminy zamówień publicznych na odbiór oraz odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, a także zrezygnowano z organizacji systemów gospodarowania odpadami komunalnymi w ramach regionów.

Nowelizacja istotnie zmieniła system gospodarki odpadami komunalnymi. W poprzednim stanie prawnym gospodarowanie odpadami komunalnymi co do zasady powinno zamykać się w granicach regionów gospodarki odpadami komunalnymi, wyznaczonych w wojewódzkich planach gospodarki odpadami. Nowelizacja zlikwidowała tę regionalizację.

Nadal jednak obowiązują pewne ograniczenia dotyczące gospodarowania głównie niesegregowanymi (zmieszanymi) odpadami komunalnymi odebranymi od właścicieli nieruchomości; odpady takie będą mogły być przekazywane wyłącznie do tzw. instalacji komunalnych ujętych na listach prowadzonych przez marszałków województw.

21 sierpnia 2021 r. Prezydent RP podpisał ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. z 2023 poz. 1469), ustawy – Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) oraz ustawy o odpadach (Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 ze zm.). W ustawie zawarto rozwiązania, które mają na celu ograniczenie wzrostu kosztów gospodarowania odpadami, m.in.:

- ustalono maksymalną wysokość opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi obliczanej na podstawie metody od ilości zużytej wody w wysokości 7,8% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za gospodarstwo domowe (ok. 150 zł),
- podwyższona została maksymalna stawka opłaty za odpady komunalne dla nieruchomości niezamieszkałych – 1,3% dochodu rozporządzalnego na 1 osobę ogółem za pojemnik lub worek o pojemności 120 l, co umożliwi efektywne rozłożenie kosztów systemu pomiędzy nieruchomości zamieszkałe i niezamieszkałe,
- władze samorządowe mogą zdecydować o rzadszym odbiorze bioodpadów i niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych z gmin wiejskich oraz części wiejskiej gmin miejsko-wiejskich,
- umożliwiono gminom weryfikowanie informacji z deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi poprzez korzystanie z różnych źródeł informacji będących w posiadaniu gminy (np. w celu potwierdzenia liczby osób zamieszkujących w danym gospodarstwie domowym),
- właściciele nieruchomości rekreacyjno-letniskowych mogą rozliczać się z opłaty za odpady komunalne jak właściciele nieruchomości niezamieszkałych, czyli od pojemnika,
- Minister Klimatu i Środowiska może zezwolić, w drodze decyzji, na wniosek wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na odstępstwa dla poszczególnych gmin, jeśli chodzi o sposób selektywnego zbierania odpadów komunalnych (możliwość zbierania w jednym pojemniku: tworzyw sztucznych, metali i szkła),
- mieszkańcy budynków wielolokalowych mogą być indywidualnie rozliczani z obowiązku selektywnego zbierania odpadów (gmina w porozumieniu z właścicielem nieruchomości będzie mogła wdrożyć systemy, które pozwolą na rozliczanie poszczególnych mieszkańców np. bloku z obowiązku selektywnego zbierania odpadów – możliwe będzie odejście od tzw. odpowiedzialności zbiorowej za nieselektywne zbieranie),

- umożliwiono gminom dopłacanie ze środków własnych do systemu gospodarowania odpadami; gminy będą mogły skorzystać z tego rozwiązania w szczególności w sytuacjach nadzwyczajnych, np. w przypadku znacznego wzrostu cen za zagospodarowanie odpadów (brak możliwości pokrycia wszystkich kosztów z pobranych od mieszkańców opłat, konieczność znacznego podwyższenia pobieranych opłat).

W 2023 r. w ramach gminnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi, odpady odbierane były z nieruchomości zamieszkałych, przez ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. z o.o., ul. Bielawska 6, 58-250 Pieszyce, umowa zawarta na okres od 01.01.2023 r. do 31.12.2024 r.

Odebrane zmieszane odpady komunalne przekazywane były w 2023 r., do:

- instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych: ul. Ceglana 10, 58-260 Bielawa
- do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych Ekopartner Recykling Sp. z o.o., ul. Zielona 3, 59-300 Lubin,
- do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych FCC Śląsk Sp. z o.o. ul. Cmentarna 19F, 41-800 Zabrze,
- do Zakładu Mechaniczno-Biologicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych FCC Podkarpacie Sp. z o.o., ul. Strefowa 8, 39-400 Tarnobrzeg,

posiadających status instalacji komunalnych w rozumieniu art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.).

4.8.1.1. Zasady gospodarowania odpadami na terenie gminy Piława Górna

Główne cele w zakresie gospodarki odpadami to doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji przetwarzania odpadów komunalnych oraz poprawa wydzielenia odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, co już jest realizowane.

Utworzenie i obsługa systemu gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie gminy to obowiązek wynikający z ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. W ramach tego systemu Gmina prowadzi działania związane z odbieraniem i zagospodarowaniem odpadów komunalnych z nieruchomości zamieszkałych oraz niezamieszkałych na terenie gminy.

Odbiór odpadów komunalnych z terenu gminy odbywa się na podstawie zapisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie. W oparciu o zapisy tej ustawy Rada Gminy Piława Górna uchwaliła akty prawa miejscowego regulujące zasady utrzymania czystości i porządku oraz szczegółowy sposób i zakres świadczenia usług odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych.

Odpady komunalne odbierane są w postaci zmieszanej i selektywnej. Zmieszane odpady komunalne z terenu gmin członkowskich odbierane są z częstotliwością raz na tydzień.

Zbiórka selektywna odbywa się w systemie indywidualnym i zbiorowym:

- System indywidualny (workowy), obejmuje zabudowę jednorodzinną. Odbiór posegregowanych odpadów odbywa się przez cały rok raz w miesiącu, w workach z podziałem na:
 - szkło – worek w kolorze zielonym z oznaczeniem szkło,
 - papier i tektura – worek w kolorze niebieskim z oznaczeniem papier,
 - metale, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe – worek w kolorze żółtym z oznaczeniem metale i tworzywa sztuczne,
 - odpady bio są zbierane w pojemnikach ustawionych w przestrzeni publicznej.

Dodatkowo w okresie od kwietnia do października drugi raz w miesiącu odbierane są worki z metalami i tworzywami sztucznymi.

- System zbiorowy, obejmuje zabudowę wielorodzinną. Zbiórka segregowanych odpadów realizowana jest w oparciu o ogólnie dostępne zestawy pojemników, do zbiórki: szkła, papieru, metali i tworzyw sztucznych oraz odpadów bio. Odpady segregowane odbierane są z częstotliwością:
 - papier, metale i tworzywa sztuczne oraz odpady bio - nie rzadziej niż raz na tydzień,
 - szkło - nie rzadziej niż raz na miesiąc,

nie dopuszczając jednak do przepełnienia pojemników.

Na terenie Związku Gmin ze strumienia odpadów komunalnych wydziela się również: odpady niebezpieczne, przeterminowane leki i chemikalia, odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych powstałe w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek, zużyte baterie i akumulatory, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, odpady tekstyliów i odzieży oraz odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych.

Wyżej wymienione odpady były odbierane w Punkcie selektywnego zbierania odpadów komunalnych – PSZOK, zlokalizowanego przy ul. Młynarskiej (dz. Nr 559/2), 58-240 Piława Górna, czynny w poniedziałki i środy w godz. 11:00-19:00 oraz w soboty w godz. 8:00 – 16:00.

Ponadto na terenie gmin członkowskich Związku realizowana była objazdowa zbiórka odpadów wielkogabarytowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz opon z pojazdów użytkowanych w gospodarstwie domowym - cztery razy w roku. Baterie są zbierane także w szkołach oraz budynkach użyteczności publicznej. Przeterminowane lekarstwa są zbierane w PSZOK oraz w wybranych aptekach na terenie gminy. Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny jest zbierane w PSZOK oraz w pojemnikach ustawionych na terenie gminy.

4.8.1.2. Ilości odebranych i zebranych odpadów

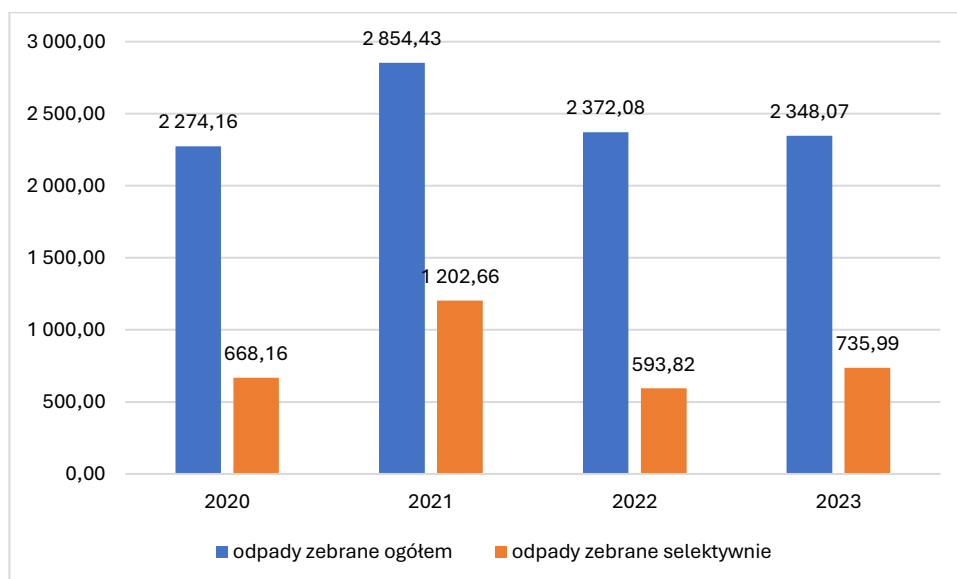
Ilość odpadów komunalnych odebranych i zebranych w 2023 r. na terenie gminy Piława Górna wyniosła łącznie 2 188,802 Mg, w tym:

- odpadów niesegregowanych (zmieszanych) – 1 703,44 Mg,
- opakowań z papieru i tektury – 42,74 Mg,
- opakowań z tworzyw sztucznych – 4,92 Mg,
- opakowań ze szkła – 87,20 Mg,
- zmieszane odpady opakowaniowe – 110,20 Mg,
- bioodpadów – 198,18 Mg,
- odpadów wielkogabarytowych – 35,08 Mg,
- zużytych opon – 3,16 Mg,
- przeterminowanych leków – 0,042 Mg,
- gruz ceglany – 3,84 Mg.

Na łączną masę odebranych odpadów komunalnych składają się odpady odebrane od mieszkańców przez firmę odbierającą odpady komunalne i świadczone komercyjnie odbiory odpadów komunalnych. Jednocześnie po nowelizacji przepisów od 2022 r. odpady budowlano-rozbiórkowe nie są wliczane w odpady komunalne.

Po zsumowaniu masy wszystkich odpadów odebranych od mieszkańców gminy Piława Górna w 2023 r., czyli odpadów odebranych przez firmę ECO Ekologiczne Centrum Odzysku Sp. z o.o. (2

189 Mg), odpadów oddanych na PSZOK (517,25 Mg), i podzieleniu przez liczbę osób zameldowanych na pobyt stały w Piławie Górnej (5770 osób) obliczono, że każdy mieszkaniec wyprodukował w 2023 r. 469 kg odpadów.

Rysunek 15. Ilość odpadów komunalnych zebranych z terenu gminy Piława Górna w latach 2020–2023 (Mg)

Źródło: analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi ZGPD7 za lata 2020–2023

Jednym z głównych celów systemu jest zrealizowanie obowiązków wynikających z dyrektyw unijnych związanych z osiągnięciem odpowiednich poziomów odzysku poszczególnych frakcji odpadów. Po sporządzeniu sprawozdania z realizacji zadań z zakresu gospodarowania odpadami komunalnymi za 2023 r. obliczono poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych. Osiągnięty poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych za 2023 r. dla całego Związku wyniósł 38,8 %, tym samym Związek Gmin wypełnił ustawowy cel. Dla samej Gminy Piława Górna poziom ten wyniósł w 2023 roku 44,7%.

4.8.1.3. Azbest

Na właściciela, zarządcy bądź użytkownika nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury. Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację Burmistrzowi Piławy Górnej. Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy. Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 stycznia każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

Według stanu na koniec 2024 roku, na terenie gminy łącznie zinwentaryzowano 193 778 kg wyrobów zawierających azbest, z czego unieszkodliwiono 52 441 kg. Można stwierdzić, iż z terenu gminy do końca 2024 r. usunięto 27% wyrobów.

Zadanie związane z usuwaniem odpadów zawierających azbest z terenu nieruchomości gminy Piława Górna prowadzi ZGPD7. W latach 2021-2023 unieszkodliwiono 6,89 Mg azbestu z 7 nieruchomości.

Zwiększenie tempa można uzyskać poprzez promocję programu dotacyjnego dla mieszkańców oraz akcje informacyjno-edukacyjne na temat szkodliwości azbestu i obowiązków, jakie wynikają z użytkowania wyrobów zawierających azbest i posiadania jego powłok.

4.8.2. Analiza SWOT

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Terminowo wykonywane sprawozdania z gospodarki odpadami Poprawnie działający system gospodarowania odpadami Kontrole mieszkańców w zakresie palenisk domowych	Wyrzucanie odpadów w sposób niekontrolowany Powstawanie miejsc nielegalnego składowania odpadów
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Uszczelnienie systemu gospodarki odpadami Edukacja ekologiczna w przedszkolach i szkołach	Przywożenie odpadów na teren gminy oraz zostawianie ich przez mieszkańców innych gmin

Źródło: opracowanie własne

4.8.3. Cele i zadania środowiskowe z zakresu gospodarki odpadami

Gmina prowadzi gospodarkę odpadami zgodnie z założeniami nowelizacji ustawy o odpadach, posiada regulamin utrzymania czystości i porządku oraz prowadzi coroczną sprawozdawczość.

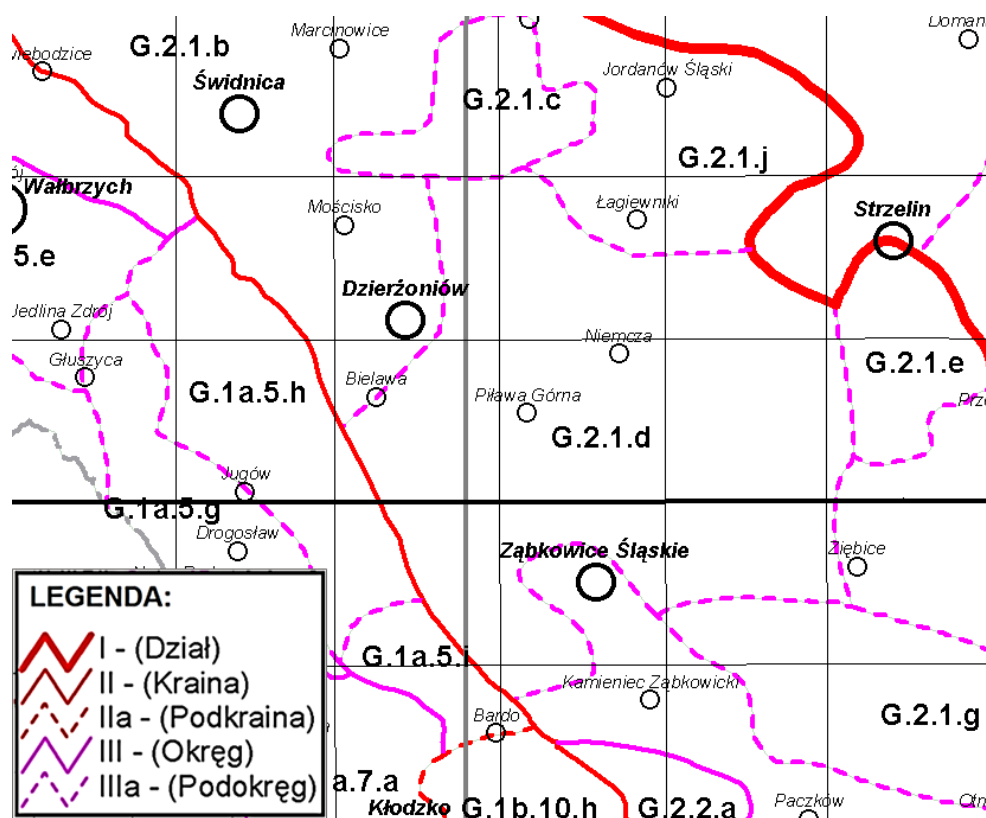
Główne cele do realizacji w zakresie gospodarki odpadami to doskonalenie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych oraz redukcja strumienia odpadów komunalnych zmieszanych kierowanych do instalacji. Bardzo istotnym zadaniem powinna być transparentność systemu zbiórki odpadów.

W harmonogramie zadań zapisano, że Gmina nadal będzie doskonalić selektywną zbiórkę wszystkich rodzajów odpadów i organizować akcje informacyjne, promocyjne i edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży, jak i dorosłej części społeczeństwa Gminy.

W zakresie gospodarki odpadami świadomość ekologiczna społeczeństwa jest nadal niewystarczająca, czego dowodem są występujące miejsca nielegalnego składowania odpadów, dlatego też konieczne jest dalsze prowadzenie edukacji ekologicznej. Zadanie będzie finansowane ze środków własnych oraz dostępnego dofinansowania ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

4.9. Zasoby przyrodnicze

Zgodnie z przyrodniczo – leśną regionalizacją Polski, Gmina Piława Górna położona jest na obszarze Działu Sudeckiego, Kraina Przedgórze Sudeckiego, Okręg Strzegomsko-Strzeziński, Podokręg Wzgórz Niemczańskich (G.2.1.d).

Rysunek 16 Podział geobotaniczny rejonu Gminy Piława Górna

Źródło: Matuszkiewicz J.M., 1994, 42.5. Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne 1:2 500 000. 1. Krajobrazy roślinne, 2. Regiony geobotaniczne (w:) Atlas Rzeczypospolitej Polskiej, IGPZ PAN, Główny Geodeta Kraju, Warszawa

Całość obszaru gminy wyróżnia się dużymi walorami krajobrazowymi. W skali gminy współtworzy je naturalne ukształtowanie terenu, w które harmonijnie są wkomponowane znaczące wartości dziedzictwa kulturowego istniejącej zabudowy. Pagórkowaty, wyżynny, prawie bezleśny krajobraz obszaru urozmaica dodatkowo dobrze wykształcone formy doliny rzeki Piławy oraz głębokie, erozyjne doliny innych cieków naturalnych. Te cechy naturalne sprawiają, że obszar zabudowany miasta, skoncentrowany głównie w dolinie rzeki Piławy otacza ze wszystkich stron pofałdowana, szeroka przestrzeń krajobrazu rolniczego o znaczących walorach widokowych.

Miejscowe walory krajobrazowe wzbogaca dodatkowo położenie gminy w strefie tektonicznej dwóch odmiennych krajobrazowo makroregionów tj. Sudetów i Przedgórze Sudeckiego. Gmina jest usytuowana na północnym przedpolu wysokiego pasma Gór Sowich, co zapewnia mieszkańcom szerokie górskie panoramy widokowe w kierunku południowym. Nie mniej widokowo atrakcyjne są panoramy w kierunku północnym; na liczne pasma wzgórz Przedgórze Sudeckiego, gdzie w dalszym tle ukazuje się Masyw Ślęży; górujący nad całym obszarem tego makroregionu.

W granicach gminy Piława Górna obszarem o wyróżniających się walorach krajobrazowych i wartościach przyrodniczych jest dolina Ligockiego Potoku, w południowo – wschodniej części

gminy. Ponadto na obszarze tym znajdują się 3 stanowiska zabytków archeologicznych; wpisane do rejestru zabytków.

Obszar Gminy wyróżnia się małym stopniem lesistości, wynosi on zaledwie 3,4 % powierzchni gminy tj. 72 ha. Część kompleksu leśnego gminy o powierzchni 34,67 ha położona w zasięgu Wzgórz Gilowskich, znajduje się w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony Siedlisk Natura 2000 „Wzgórz Niemczańskie” (kod obszaru PLH 020082). Obszar ten wyróżnia się wartościowymi przyrodniczymi siedliskami leśnymi, stanowiskami chronionych gatunków roślin, oraz bogato reprezentowaną fauną.

Pozostały obszar gminy jest ubogi w faunę i florę. Oprócz siedlisk leśnych do terenów wartościowych pod względem przyrodniczym zaliczyć należy: zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne i przydrożne, ekstensywnie użytkowane łąki i pastwiska oraz cieki naturalne, wraz z ich obudową biologiczną. W powyższych siedliskach przyrodniczych stwierdza się występowanie m.in. następujących gatunków roślin chronionych: kruszczyka szerokolistnego, kopytnika pospolitego i porzeczki czarnej. Do cennych chronionych gatunków zwierząt zaliczyć należy m.in.: mroczka późnego, nocka małego, borowca wielkiego, karlika malutkiego, bociana białego, rzekotkę drzewną, jaszczurkę zwinkę, ropuchę szarą, żabę trawną, traszkę zwyczajną, jaszczurkę żyworodką i jeża zachodniego.

W obszarze istniejącego zainwestowania gminy należy wyróżnić dwa zabytkowe zespoły parkowe: park miejski o powierzchni około 6,3 ha i park przypałacowy przy ul. H. Sienkiewicza 96 o powierzchni około 3,8 ha, a także zabytkową aleję w ciągu ul. Wiejskiej i 5 pomników przyrody w formie pojedynczych drzew i ich grup.

Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Piława Górna

W 2015 r. powierzchnia obszarów prawnie chronionych na terenie Gminy Piława Górna wynosiła 34,67 ha (obszar Natura2000), co stanowiło 0,16% powierzchni gminy. Formami ochronnymi przyrody jest obszar siedliskowy Natura 2000 Wzgórz Niemczańskie oraz 5 pomników przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych. Jest to układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, mający na celu zapewnienie warunków utrzymywania samoregulacji procesów przyrodniczych, naturalnych warunków hydrologicznych oraz właściwego korzystania z rekreacji i turystyki.

Rysunek 17 Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Piława Górna
Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl>

PLH020082 Wzgórza Niemczańskie

Obszar znajduje się w województwie dolnośląskim, regionie wałbrzyskim i wrocławskim, obejmuje pasma sąsiadujących wzniesień wyznaczające zachodni kraniec rozległych Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich. Są to (od zachodu) Wzgórza: Krzyżowe, Gilowskie, Gumińskie i Dębowe. Na terenie Gminy Piława Górna obszar położony jest w zasięgu Wzgórz Gilowskich, w północnej części gminy.

Pasma te mają kształt niewysokich (maks. 418 m n.p.m.), zalesionych grzbietów usytuowanych południkowo, wyraźnie wyodrębnionych krajobrazowo i wzajemnie pooddzielanych obniżeniami dolinowymi zajętej przez miejscowości i użytki rolne.

W obszarze stwierdzono 8 typów siedlisk, w tym dwa priorytetowe wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Pod względem powierzchniowym dominują śródładowe kwaśne dąbrowy oraz grądy środkowoeuropejskie. W zbiorowiskach leśnych ostoi zaznacza się udział buczyn - zarówno kwaśnych, jak i żyznych. Na uwagę zasługują pasma łąk wiązowo-jesionowych i olszowo-jesionowych wykształcające się w dolinach cieków i wokół stawów. Wśród zbiorowisk nieleśnych na szczególną uwagę zasługują powierzchnie muraw kserotermicznych - do osobliwości z nimi związanych należy m.in. czosnek skalny *Allium montanum* oraz liczna populacja dziewanny fioletowej *Verbascum phoeniceum*.

Obszar ostoi wyróżnia fauna motyli z szlaczkiem szafrańcem *Colias myrmidone* - równocześnie wyznacza ono północno-zachodni kraniec zasięgu tego gatunku. Na terenie

odnotowano pojedyncze stanowiska czerwonończyka nieparka *Lycaena dispar* oraz modraszka *nausitous Maculinea nausithous*. Obszar jest także ważny dla ochrony dwóch gatunków nietoperzy z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród innych ssaków, obszar obejmuje rejon występowania bobrów wokół Trzciny Stawu w Sieniawce, jest też miejscem liczego występowania popielicy *Glis glis*. Główne walory ornitologiczne proponowanego obszaru to bogaty zespół ptaków leśnych, a także kilku wodnych, w tym 13 gatunków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 79/409/EWG (np. lęgowe trzmielojad *Pernis apivorus*, dzięcioły czarny *Dryocopus martius* i średni *Dendrocopos medius*, muchotówka białoszyja *Ficedula albicollis*, bociany czarny *Ciconia nigra* i biały *C. ciconia*), oraz 14 dalszych gatunków lęgowych, uznawanych za rzadkie i zagrożone

W granicach gminy objęto ochroną prawną 5 pomników przyrody. Wśród nich znajdują się pojedyncze drzewa (3 szt.) oraz grupy drzew (2 grupy).

Tabela 13 Pomniki przyrody na terenie gminy Piława Górna

Lp.	Data utworzenia pomnika przyrody	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Opis pomnika przyrody	Obwód na wysokości 1,3 m [cm]
1	1982	Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 221 z dnia 19 sierpnia 2008 r. poz. 2494)	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	315
2	1982	Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 221 z dnia 19 sierpnia 2008 r. poz. 2494)	Grab pospolity (<i>Carpinus betulus</i>)	120
3	1982	Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 221 z dnia 19 sierpnia 2008 r. poz. 2494)	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)	391
4	1982	Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 221 z dnia 19 sierpnia 2008 r. poz. 2494)	Grupa 4 drzew - Kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	od 200 do 296
5	1982	Rozporządzenie Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Dol. Nr 221 z dnia 19 sierpnia 2008 r. poz. 2494)	Grupa 2 drzew - Kasztanowiec biały (<i>Aesculus hippocastanum</i>)	228, 308

Źródło: Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody, GDOŚ

Do objęcia indywidualną formą ochrony przyrody pretendują następujące okazy drzew:

- grupa 2 buków czerwonych, przy ul. Piastowskiej 53 – 55 (działka ewidencyjna nr 100 obręb Kopanica),
- jesion wyniosły, przy ul. H. Sienkiewicza 28 (działka ewidencyjna nr 320 obręb Północ),

Przy pełnym respektowaniu ustanowionych pomników przyrody oraz uwzględnieniu istniejących stanowisk występowania chronionych gatunków roślin i zwierząt proponuje się w zmianie studium utworzenie zespołu przyrodniczo – krajobrazowego dla terenu rolniczo – leśnego, położonego w dzielnicy Kopanica; w rejonie Ligockiego Potoku.

Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

Ogólna powierzchnia lasów na terenie Gminy Piława Górna wynosi 61,99 ha, w tym:

- lasy publiczne ogółem 60,85⁷ ha,
 - lasy publiczne Skarbu Państwa 60,15 ha
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych 56,93⁸ ha,
 - ✓ lasy publiczne Skarbu Państwa w zasobie Własności Rolnej SP 1,59 ha,
 - lasy publiczne gminne 0,70 ha,
- lasy prywatne ogółem 1,4195⁹ ha.

Lasy państwowe pozostają w administracji Nadleśnictwa Świdnica, zajmując na terenie Gminy Piława Górna powierzchnię 57,1166 ha, w tym:

- grunty leśne zalesione 56,9315 ha,
- grunty leśne niezalesione 0,0332 ha,
- grunty związane z gospodarką leśną 0,1519 ha,

Ponadto w administracji Nadleśnictwa Świdnica znajdują się użytki rolne 3,4146 ha, grunty zabudowane i zurbanizowane 1,7859 ha.

Lasy Państwowe wchodzi w skład obrębu Bielawa Leśnictwa Piława Górna. Są one usytuowane w północno – wschodnim (obręb nr 88 i częściowo nr 89 i 94) i południowo – zachodnim (część obrębu nr 107) obrzeżu obszaru gminy Piława Górna i stanowią część większych kompleksów położonych już poza granicami miasta. Ponadto wyizolowany, mały obszar leśny znajduje się wśród areatów rolnych, położonych na południe od miejskiego obszaru zainwestowania.

Gospodarka leśna w Lasach Państwowych prowadzona jest zgodnie z zasadami: zachowania trwałości lasów, zrównoważonego rozwoju i ochrony przyrody. Zrównoważona gospodarka leśna to gospodarowanie lasami i obszarami leśnymi oraz ich użytkowanie w sposób i w stopniu, który utrzymuje ich różnorodność biologiczną, produktywność, zdolność do regeneracji, zdrowotność i potencjał do spełniania, teraz i w przyszłości, ich właściwych funkcji ekologicznych, gospodarczych i społecznych na szczeblu lokalnym, krajowym i ogólnosiwiatowym, bez szkody dla innych ekosystemów.

Corocznie Nadleśnictwo Świdnica pielęgnuje ok. 3,00 ha gleby w uprawach leśnych. Polega to na wykaszaniu chwastów wśród drzewek. Równocześnie wykonuje się cięcia pielęgnacyjne, które w zależności od wieku drzewostanu mają inny charakter i noszą inną nazwę: czyszczenia wczesne w okresie uprawy, czyszczenia późne w okresie młodnika, trzebieże wczesne w okresie dojrzewania drzewostanu oraz trzebieże późne w okresie dojrzałości drzewostanu. Ochronę lasów Nadleśnictwo prowadzi co roku na około 2,26 ha.

W typie siedliskowym lasy gminy Piława Górna reprezentują w przewadze las mieszany wyżynny LMwyz. a panującymi gatunkami drzew jest tu głównie: dąb, lipa, buk i jawor; przy dodatkowym udziale gatunków iglastych. Średni wiek drzewostanu ocenia się na 70 lat, przeciętny zapas 313 m³ drewna / ha, przeciętny przyrost drewna 4,50 m³/ha/rok.

Należy zwrócić uwagę również na fakt potencjalnego zagrożenia dla zespołów leśnych położonych w zasięgu terenu górniczego lub jego pobliżu kopalni migmatytu i amfibolitu w północno – zachodniej części gminy Piława Górna (działka ewidencyjna nr 1/94). Kompleks leśny położony na północ od linii kolejowej PKP, zawarty w granicach działek ewidencyjnych nr 5/89 i nr 398/88, znajduje się w granicach Specjalnego Obszaru Ochrony siedlisk Natura 2000 „Wzgórza Niemczańskie”.

⁷ dane z Banku Danych Lokalnych, GUS, 2015

⁸ pismo z Nadleśnictwa Świdnica

⁹ pismo Starosty Dzierżoniowskiego.

Całość obszaru leśnego gminy to lasy chronione HCVF 4.1. o funkcji wodochronnej, pełniące role lasów ochronnych w sytuacjach krytycznych.

4.9.1. Analiza SWOT

Zasoby przyrodnicze	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Występowanie obszaru NATURA2000 Występowanie 5 pomników przyrody	Niski stopień zalesienia gminy Rozdrobnienie obszarów leśnych Przekształcanie środowiska związane z działalnością człowieka
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód Właściwa pielęgnacja szaty roślinnej Zalesianie nieużytków Zapewnienie odpowiedniego poziomu bezpieczeństwa pożarowego obszarów leśnych	Rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory Niezgodny z siedliskiem skład gatunkowy drzewostanów oraz ich niewłaściwa struktura Zagrożenia biotyczne (szkodniki), abiotyczne (susze, wiatry), zagrożenia antropogeniczne (zła jakość powietrza)

Źródło: opracowanie własne

4.9.2. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zasobów przyrodniczych

Formy ochrony przyrody przewidziane w ustawie o ochronie przyrody pełnią przede wszystkim rolę lokalnych węzłów i korytarzy ekologicznych. Winny one być powiązane przestrzennie z podobnymi strukturami na sąsiadujących terenach. W stosunku do niektórych ekosystemów warunkiem zachowania wysokich walorów jest wprowadzenie ochrony czynnej (dotyczy cennych zbiorowisk nieleśnych), gdyż w sytuacji zaniechania tradycyjnego użytkowania niektórych typów zbiorowisk bardzo szybko dochodzi do wycofywania się np. gatunków słabych konkurencyjnie, a często należących jednocześnie do grupy gatunków ginących.

Dla ochrony całości dziedzictwa przyrodniczego oraz kształtowania systemu terenów zieleni należy podjąć następujące zadania:

- promocja i pielęgnacja pomników i obszaru NATURA2000 na mocy przepisów ustawy o ochronie przyrody – w ramach Ekologicznego Systemu Obszarów Chronionych (ESOCh),
- kreowanie wspólnej polityki ochrony przyrody korytarzy ekologicznych,
- poprawa stanu ekosystemów i stanu gatunków oraz odtwarzanie utraconych elementów różnorodności biologicznej, w tym uwzględnienie zachowania terenów zielonych w nowych lub zmienianych dokumentach planistycznych,
- zrównoważone użytkowanie przestrzeni, powstrzymanie nieoszczędnego i degradującego krajobraz zagospodarowania przestrzeni oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych,
- wsparcie działań organizacji ekologicznych, instytucji naukowych w zakresie ochrony czynnej wybranych gatunków fauny i flory.

4.10. Zagrożenia poważnymi awariami

W tabeli poniżej przedstawiono wybrane efekty realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska w zakresie zagrożeń poważnymi awariami.

Tabela 14. Wybrane efekty realizacji dotychczasowego POŚ

Cel zapisany w „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2017-2020 z perspektywą na lata 2021-2024”			
Przeciwdziałanie awariom instalacji przemysłowych Minimalizacja skutków awarii dla ludzi i środowiska			
Lp.	Planowane zadania	Podjęte działania	Efekt ze wskaźnikiem
1.	Przeciwdziałanie poważnym awariom (prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii)	WIOŚ we Wrocławiu W latach 2020–2023 WIOŚ we Wrocławiu nie kontrolował na terenie gminy Piława Górna zakładów w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom. Przedsiębiorstwa Brak danych dotyczących realizacji zadania.	-
2.	Wsparcie OSP w sprzęt do ratownictwa techniczno-chemiczno-ekologicznego	Ochotnicza Straż Pożarna w Piławie Górnej otrzymała dotację celową z Gminy w wysokości: - w 2020 roku - 30 000,00 zł, - w 2021 roku - 40 000,00 zł, - w 2022 roku - 50 000,00 zł, - w 2023 roku - 55 000,00 zł, z przeznaczeniem na wyposażenie, utrzymanie, ubezpieczenie samochodów, wyszkolenie i zapewnienie gotowości Ochotniczej Straży Pożarnej w Piławie Górnej.	co roczna dotacja celowa
3.	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku w razie zaistnienia takiej konieczności	Sprawcy awarii W latach 2020–2023 nie odnotowano poważnej awarii w środowisku.	-
4.	Zapobieganie lub usuwanie skutków zanieczyszczenia środowiska	W zakresie odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku organem właściwym dla terenu gminy Piława Górna jest Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska. Na terenie gminy Piława Górna w latach 2021–2022 w zakresie zapobiegania lub usuwania skutków zanieczyszczeń regionalny dyrektor ochrony środowiska nie prowadził takich działań.	-
5.	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie realizowano poprzez: - popularyzację ochrony przeciwpożarowej oraz promocję PSP podczas organizowanych konkursów, imprez i festynów, - wizyty w jednostkach ratowniczo-gaśniczych, pokazy sprzętu strażackiego, - działania prewencyjne w zakresie zapobiegania i ograniczania skutków zagrożeń, - doskonalenie współpracy poszczególnych podmiotów w zakresie współdziałania w sytuacjach kryzysowych, - działalność Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego, prelekcje dla dzieci i dorosłych w zakresie zagrożeń pogodowych.	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych o wykonanych działaniach na terenie gminy Piława Górna

4.10.1. Opis stanu obecnego

Z rejestru prowadzonego przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu oraz Państwową Straż Pożarną wynika, że na terenie gminy Piława Górna nie funkcjonują zakłady

przemysłowe, w których występowałyby rodzaje i ilości substancji niebezpiecznych pozwalające zakwalifikować je do zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej lub do zakładów o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Niemniej jednak znajdują się tu przedsiębiorstwa, które mogą przyczynić się do powstania niebezpiecznych zdarzeń zagrażających środowisku oraz zdrowiu i życiu mieszkańców.

Gmina Piława Górna wspiera działalność służb, które odpowiadają za bezpieczeństwo publiczne, tj. Komendę Powiatową Policji oraz bezpieczeństwo pożarowe - Ochotniczą Straż Pożarną i Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej. W Gminie działa system monitoringu miejskiego, który usprawnia działania funkcjonariuszy piławskiej Policji. Urząd Miejski, szkoła podstawowa oraz przedszkole posiadają osobne zestawy monitorujące.

Zgodnie z posiadanymi danymi, w 2023 roku, na terenie gminy zatrzymano 4 sprawców w chwili popełnienia przestępstwa oraz odnotowano 82 zdarzenia o charakterze przestępstw. Stan bezpieczeństwa i porządku publicznego w 2023 roku był dobry.

W OSP funkcjonuje 14 strażaków, którzy posiadają uprawnienia do udziału w akcjach ratowniczych.

Jednocześnie posiadają uprawnienia z zakresu zabezpieczania lądowania LPR, ratownictwa technicznego, kierowania ruchem drogowym, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, działań przeciwpowodziowych.

W 2023 roku jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej wzięła udział w 61 akcjach, w tym 24 razy wyjeżdżała do gaszenia pożaru, pozostałe wyjazdy to miejscowe zagrożenia. Jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej w Piławie Górnej jest włączona do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego.

4.10.2. Analiza SWOT

Zagrożenia poważnymi awariami	
MOCNE STRONY czynniki wewnętrzne	SŁABE STRONY czynniki wewnętrzne
Dobrze wyposażona OSP na terenie gminy W ostatnich latach nie wystąpiła żadna poważna awaria	Potencjalne ryzyko wystąpienia poważnej awarii Występowanie terenów zagrożonych podtopieniami
SZANSE czynniki zewnętrzne	ZAGROŻENIA czynniki zewnętrzne
Zmniejszenie zagrożenia wypadkowego i pożarowego poprzez remonty i modernizacje budynków oraz dróg Edukacja ekologiczna w szkołach i przedszkolach	Zagrożenia wypadkowe związane z transportem Zagrożenia wynikające z lokalizacji zakładów

Źródło: opracowanie własne

4.10.3. Cele i zadania środowiskowe w zakresie zagrożeń poważnymi awariami

Głównymi zagrożeniami na terenie gminy, jakie mogą wystąpić w toku zwykłego funkcjonowania, są wypadki i zdarzenia drogowe, pożary i zalania. Na zagrożenie pożarowe wpływa sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.).

Najważniejszymi jednostkami zajmującymi się w pierwszej kolejności minimalizacją skutków zdarzeń są straże pożarne. Analiza SWOT jako mocną stroną Gminy Piława Górna wskazała istnienie dobrze wyposażonej jednostki OSP.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu kontroluje przedsiębiorstwa pod kątem przestrzegania wymagań ochrony środowiska. Jednocześnie same przedsiębiorstwa muszą dbać o należyte postępowanie i ostrożność. W harmonogramie realizacji zadań monitorowanych zaplanowano kontynuację działań w postaci kontroli przedsiębiorców wraz z egzekwowaniem wymagań dotyczących zapobiegania zagrożeniom – realizacja przez WIOŚ. Istotne jest prowadzenie w firmach samokontroli i szkoleń, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia awarii – realizacja tego zadania powinna być prowadzona przez przedsiębiorstwa.

W ostatnich latach na terenie gminy nie wydarzyła się żadna poważna awaria, niemniej jednak istotnym elementem są kontrole, w tym także pojazdów przewożących ładunki niebezpieczne realizowane na drogach przez policję, działania te będą w kolejnych latach kontynuowane. Istotne jest również prawidłowe oznakowanie pojazdów przewożących niebezpieczne ładunki, co także w razie potrzeby kontroluje policja.

Ważnym zadaniem jest kontynuacja i doskonalenie działań edukacyjnych społeczeństwa w celu wyrobienia w ludności nawyków prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii. Działania te realizowane są poprzez akcje informacyjne i edukacyjne, a dla dzieci poprzez zabawę. Finansowanie tego rodzaju zadań pochodzi głównie ze środków własnych Gminy Piława Górna oraz z dofinansowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

5. Zagadnienia horyzontalne

Celem niniejszego rozdziału jest przedstawienie czterech zagadnień horyzontalnych stanowiących fundament wszystkich działań zapisanych w niniejszym „Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku”.

Każdy obszar interwencji i każdy kierunek działań powinien być spójny z czterema zagadnieniami horyzontalnymi, jakimi są:

- adaptacja do zmian klimatu,
- nadzwyczajne zagrożenia,
- edukacja ekologiczna,
- monitoring środowiska.

Wszystkie obszary interwencji, na których opiera się niniejszy Program, zawierają aspekty każdego z czterech działań horyzontalnych. Istotne jest także, iż w każdej dziedzinie środowiskowej prowadzona jest edukacja ekologiczna, a nadzwyczajne zagrożenia czy awarie mogą wpływać na wszystkie obszary środowiska, od przyrody po powietrze, wody i gleby. W celu kontroli stanu środowiska i podjęcia ewentualnych szybkich kroków niezbędny jest monitoring środowiska.

5.1. Adaptacja do zmian klimatu

W 2013 r. Ministerstwo Środowiska opracowało „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”. Dokument ten został opracowany przez Ministerstwo Środowiska na podstawie analiz wykonanych przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy w ramach projektu pn. „Opracowanie i wdrożenie Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu – KLIMADA”.

Oddziaływania związane z prognozowanymi zmianami klimatu będą z różnym natężeniem wzmacniane wskutek działalności człowieka, zarówno poprzez podejmowanie aktywności gospodarczej (wydobycie kopalin, kierunkowa gospodarka leśna i hodowla zwierząt oraz rolnictwo), jak i jej zaniechania (porzucanie łąk i muraw, zanik tradycyjnych form wykorzystania terenu). Oddziaływania te są wielokierunkowe i mogą znacznie wzmocnić niekorzystny wpływ prognozowanych zmian warunków klimatycznych w powiązaniu z nieprawidłowym zagospodarowaniem terenu.

Z racji zwiększonej częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych należy spodziewać się w przyszłości zwiększonej możliwości wystąpienia suszy, nadmiernych opadów, powodzi, które mogą zapoczątkować powstanie nowych osuwisk, erozję terenów pagórkowatych.

Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych, procesów eutrofizacji i zaburzeń przepływu wód w zbiornikach¹⁰.

Pomiędzy zagospodarowaniem przestrzennym i warunkami klimatycznymi zachodzi ścisły związek wzajemnego oddziaływania. W kontekście zmian klimatu istnieje konieczność zmian treści planowania przestrzennego, tak żeby odpowiadały na problemy, które dotychczas nie były bądź nie musiały być przedmiotem rozstrzygnięć planistycznych albo miały marginalne znaczenie w toku procesu planistycznego. Biorąc pod uwagę horyzontalny i interdyscyplinarny charakter

¹⁰ Scenariusze Zmian Klimatu do 2030 r. i wpływ na sektory i obszary wrażliwe, „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”.

gospodarki przestrzennej, wdrażanie działań adaptacyjnych w tym sektorze przyczynia się do ograniczenia skutków zmian klimatu nie tylko w zagospodarowaniu przestrzennym, ale także w większości obszarów życia gospodarczego i społecznego. To powoduje, że planowanie przestrzenne, będące najważniejszym instrumentarium gospodarki przestrzennej, urasta do jednego z najistotniejszych kreatorów przestrzennej organizacji systemów społeczno-gospodarczych i ekologicznych, decydujących o adaptacji polskiej przestrzeni do spodziewanych zmian klimatu, a tym samym uwarunkowań środowiskowych i łagodzenia skutków społeczno-ekonomicznych tych zmian.

Zmiany klimatu i potencjalne skutki tych zmian zostały wzięte pod uwagę w niniejszym dokumencie poprzez realizację celów i kierunków działań, jakie zostały zapisane w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”.

W ramach poszczególnych kierunków interwencji wszystkie te cele zostały wzięte pod uwagę i w ramach nich zostały zaplanowane zadania dotyczące energetyki, edukacji mieszkańców, zarządzania szlakami komunikacyjnymi w celu minimalizacji zagrożeń powodowanych przewozem substancji niebezpiecznych.

Wśród kluczowych działań o charakterze horyzontalnym, które według „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” powinny być realizowane, należy wymienić rozwój alternatywnych możliwości produkcji energii na poziomie lokalnym, zarządzanie ryzykiem powodziowym, realizację działań zabezpieczających przed osuwiskami oraz wdrażanie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi. Istotnym elementem jest ciągła edukacja ekologiczna nie tylko dzieci, ale także osób dorosłych, w szczególności rolników i właścicieli lasów, właściwe planowanie przestrzenne na poziomie regionalnym i lokalnym z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji oraz uwzględnianie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej¹¹.

5.2. Nadzwyczajne zagrożenia

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów hydrotechnicznych itp.

Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne.

Powstałe zagrożenia usuwane są przez odpowiednio wyposażone i wyszkolone jednostki straży pożarnej.

Na obszarach rolniczych gminy Piława Górna przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin, co jest kontrolowane przez WIORIN. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności.

Zagrożeniem dla mieszkańców i środowiska może być także transport paliw i ładunków niebezpiecznych, mogą one być przewożone wszystkimi drogami, na których nie ma zakazów transportu ciężkiego lub innych obostrzeń. W trakcie doraźnych kontroli pojazdy te są sprawdzane przez funkcjonariuszy policji pod kątem ładowności oraz stanu technicznego.

¹¹ „Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020”.

Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie gminy w trakcie normalnego funkcjonowania, sprecyzowano w rozdziale 4.10 dotyczącym zagrożeń poważnymi awariami. W rozdziale tym sprecyzowano rodzaje zagrożeń, do jakich może dojść na obszarze gminy, wyspecyfikowano jednostki, które zajmują się identyfikacją zdarzeń, ratowaniem zdrowia, życia i mienia oraz usuwaniem skutków awarii, a także kompetencje organów do realizacji zadań w tym zakresie.

5.3. Działania edukacyjne

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć, jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dojrzałej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2031 r., do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (t.j. Dz.U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody.

Ważną rolę w realizacji polityki proekologicznej Gminy Piława Górna odgrywają mieszkańcy. Ich zachowania, nawyki i podejmowane działania bezpośrednio przekładają się na jakość środowiska naturalnego. Dlatego istotne jest, by permanentnie kształtować świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska. Związana z tym edukacja ekologiczna stanowi moduł uzupełniający wielowymiarową działalność Gminy na rzecz tworzenia otoczenia przyjaznego człowiekowi.

Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody.

Na wszystkich etapach edukacji placówki nauczania obejmujące swym działaniem jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach dziedziny nauki lub dyscypliny naukowe wiążące się z ochroną środowiska.

Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna mają na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci, jak i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać patologiczne zachowania.

Gmina powinno kontynuować i rozwijać współpracę z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kottach, dbałości o otaczającą nas przyrodę i środowisko oraz szacunku do nich.

Czynnikami, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej, są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

5.4. Monitoring środowiska

W związku ze zmianą kompetencji wojewódzkich inspektoratów ochrony środowiska i Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wynikającą z przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw od 1 stycznia 2019 r. organem realizującym zadania państwowego monitoringu środowiska jest Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

1 stycznia 2019 r. pracownicy Wydziału Monitoringu Środowiska oraz Laboratorium WIOŚ stali się pracownikami GIOŚ. Główny Inspektorat Ochrony Środowiska zadania państwowego monitoringu środowiska w zakresie: gromadzenia i analizy wyników badań i obserwacji, przygotowania ocen jakości środowiska oraz udostępniania informacji o środowisku realizuje poprzez Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska.

Zadania Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska polegają między innymi na monitoringu środowiska.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, ochrony przyrody i bioróżnorodności, gospodarki odpadami, hałasu, pól elektromagnetycznych, potencjalnego wystąpienia poważnej awarii oraz gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W myśl nowych przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska z 2018 r. (ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska oraz niektórych innych ustaw; Dz.U. z 2018 r. poz. 1471, 1479, z 2019 r. poz. 125, 730) od 1 stycznia 2019 r. zadania PMŚ są realizowane wyłącznie przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Zakres zadań państwowego monitoringu środowiska jest określany w wieloletnich strategicznych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska i zatwierdzanych przez Ministra Klimatu i Ochrony Środowiska oraz w wykonawczych programach PMŚ opracowywanych przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska. Obecnie obowiązujący „Strategiczny państwowy program monitoringu środowiska na lata 2020–2025” powstał na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 10 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska. Dokument ten obejmuje zadania wynikające z odrębnych ustaw, zobowiązań międzynarodowych oraz innych potrzeb wynikających ze strategii rozwoju oraz innych programów i dokumentów programowych.

Informacje powstające w ramach PMŚ służą do wspomagania działań na rzecz ochrony środowiska, a także do informowania organów administracji o stanie środowiska, potencjalnych lub istniejących zagrożeniach oraz obszarach występowania przekroczeń dopuszczalnych poziomów zanieczyszczeń w środowisku. Na dalszym etapie te dane i informacje wykorzystywane są przez organy administracji do postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do środowiska oraz planów zagospodarowania przestrzennego, a także planów i programów jako całości lub jego poszczególnych elementów.

Działalność inspekcyjna na terenie województwa dolnośląskiego prowadzona jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska we Wrocławiu. Polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia, czy są przestrzegane przepisy prawa, czy stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania nakładane są kary.

6. Cele programu ochrony środowiska i ich finansowanie

Tabela 15 Cele, kierunki interwencji i zadania dotyczące ochrony klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarki niskoemisyjnej

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 203				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarka niskoemisyjna	Znacząca poprawa jakości powietrza na obszarze gminy związana z realizacją kierunków działań naprawczych	Stężenie średnioroczne benzo(a)pirenu [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] Źródło danych: GIOŚ	0,55 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Bez przekroczeń	Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Piławie Górnej	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych
			Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] Źródło danych: GIOŚ	8,8 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Bez przekroczeń		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne: zarządcy budynków we władaniu Gminy Piława Górna	Brak środków finansowych
			Stężenie średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 [$\mu\text{g}/\text{m}^3$] Źródło danych: GIOŚ	13,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$	Bez przekroczeń ¹²		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane: mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	Brak środków finansowych
			Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne lub	Klasa C dotyczy: NO ₂ , benzo(a)piren w pyłe PM10	Klasa A		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane:	Brak zaangażowania przedsiębiorców

¹² W 2030 r. poziom dopuszczalny będzie wynosił 20 μg , a dodatkowo dopuszczalna średniodobowa wartość spadnie do 45 μg . Ponadto dopuszczalna ilość przekroczeń wartości średniodobowej spadnie do 18

			wartości dopuszczalne powiększone o margines tolerancji – klasyfikacja strefy, w której leży gmina Źródło danych: GIOŚ				mieszkalnych na terenie Piławy Górnej (dotacja dla mieszkańców)	mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	
							Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zadanie monitorowane: przedsiębiorstwa	Brak zaangażowania przedsiębiorców
			Liczba akcji edukacji ekologicznych z zakresu ochrony klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarki niskoemisyjnej Źródło danych: Gmina Piława Górna	Kilkadziesiąt akcji edukacyjnych w zakresie ekologii rocznie	Kilkadziesiąt akcji edukacyjnych w zakresie ekologii rocznie		Organizowanie akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych
			Liczba stacji PMŚ Źródło danych: GIOŚ	0	1		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	Zadanie monitorowane :GIOŚ	Brak środków finansowych
			Liczba kontroli zakładów w roku Źródło danych: WIOŚ	2	5	Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza	Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Zadanie monitorowane: WIOŚ	Brak środków finansowych
			Liczba kontroli źródeł ciepła Źródło danych: Urząd Miasta Piława Górna	ok. 10/rok	> 20/rok ¹³	poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego	Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych

¹³ wymóg „Programu ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego” – działanie naprawcze.

			Liczba odcinków dróg budowanych i przebudowywanych Źródło danych: Gmina Piława Górna, ZDP w Dzierżonowie, DSDiK	3 odcinki dróg gminnych oraz 1 odcinek drogi powiatowej	Wg potrzeb	negatywnego oddziaływania na jakość powietrza	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane: ZDP w Dzierżonowie, DSDiK	Brak środków finansowych
			Liczba nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu zbiorowego Źródło danych: przewoźnicy	0	Wg potrzeb		Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu skłonienie mieszkańców do przesiadki z prywatnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego	Zadanie monitorowane przez przedsiębiorstwa komunikacyjne	Brak dofinansowania, brak środków na realizację zadania

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 16 Harmonogram zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarki niskoemisyjnej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarka niskoemisyjna	Modernizacja i budowa energooszczędnego oświetlenia ulicznego w Piławie Górnej	Gmina Piława Górna	Wg potrzeb					Środki własne Gminy, FE DS	
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej, w tym wykorzystanie odnawialnych źródeł energii	Zarządcy budynków we władaniu Gminy Piława Górna	Wg potrzeb					Środki własne Gminy, FE DS, WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Gmina Piława Górna	Wg potrzeb					Środki własne Gminy, WFOŚiGW/NFOŚiGW	Możliwe łącenie z programem Czyste Powietrze
		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach mieszkalnych na terenie Gminy Piława Górna (dotacja dla mieszkańców)	Gmina Piława Górna, mieszkańcy	Wg kosztorysów inwestycji					Środki własne Gminy, FE DS, WFOŚiGW/NFOŚiGW	Możliwe łącenie z programem Czyste Powietrze

		Organizowanie akcji edukacyjnych i społecznych związanych z ograniczeniem emisji, efektywnością energetyczną oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii	Gmina Piława Górna	5/rok	Środki własne Gminy, FE DS, WFOŚiGW/NFOŚiGW	Na wszystkie dziedziny środowiskowe
		Wzmacnianie kontroli egzekwowania prawa w zakresie ochrony powietrza	Gmina Piława Górna	Koszty administracyjne	Środki własne Gminy	W razie potrzeb
		Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	Gmina Piława Górna	Wg kosztorysów inwestycji	Środki własne Gminy, FE DS, RFRD, Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych (RFIL)	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 17 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarki niskoemisyjnej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, w tym gospodarka niskoemisyjna	Ograniczenie niskiej emisji w budynkach mieszkalnych	Mieszkańcy, zarządcy i administratorzy budynków	Wg potrzeb	Środki własne mieszkańców, FE DS, NFOŚiGW/WFOŚiGW	Możliwy brak zainteresowania mieszkańców
		Program poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie udziału OZE w wytwarzaniu energii w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych na terenie gminy Piława Górna	Zarządcy i administratorzy budynków	Wg potrzeb	Środki własne mieszkańców, FE DS, NFOŚiGW/WFOŚiGW	Możliwy brak zainteresowania mieszkańców
		Ograniczenie niskiej emisji w budynkach przedsiębiorstw, w tym wykorzystanie OZE	Przedsiębiorstwa	Wg potrzeb	Środki własne przedsiębiorców, FE DS, NFOŚiGW/WFOŚiGW	Brak zainteresowania przedsiębiorców
		Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej	GIOŚ	20/rok	Środki GIOŚ, FE DS	-
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	WIOŚ	30/rok	Środki WIOŚ	Działanie jest realizowane co roku i będzie kontynuowane

	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg publicznych	ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK	Wg kosztorysów inwestycji	Środki własne ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK	Brak środków finansowych
	Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy mający na celu skłonienie mieszkańców do przesiadki z prywatnych samochodów na transport zbiorowy	Związek Powiatowo-Gminny „Sowiogórskie Autobusy”	Wg potrzeb	Środki własne jednostek oraz środki Gminy, fundusze krajowe i unijne (w tym FE DS)	Zależy od dostępu do zewnętrznych środków finansowania

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 18 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenia hałasem	Poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska	Liczba zmodernizowanych dróg wojewódzkich/ powiatowych/ gminnych na rok Źródło danych: administratorzy dróg	3 odcinki dróg gminnych oraz 1 odcinek drogi powiatowej	Wg potrzeb	Zmniejszenie liczby mieszkańców narażonych na ponadnormatywny hałas	Ograniczenie hałasu drogowego	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane: ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK	Brak środków finansowych
			Liczba decyzji o dopuszczalnej emisji hałasu Źródło danych: Starosta Dzierżoniowski	0	Wg potrzeb		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Zadanie monitorowane: Starosta Dzierżoniowski	Realizacja w razie potrzeby
			Liczba akcji edukacyjnych o tematyce ekologicznej w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu Źródło danych: Gmina Piława Górna	Brak	3/rok		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Możliwy brak zainteresowania mieszkańców

			Liczba przedsiębiorstw badanych / liczba naruszeń 2018-2024 Źródło danych: WIOŚ	1/0	Wg potrzeb	Rozwój sieci monitoringu poziomu emisji hałasu do środowiska oraz narażenia mieszkańców na ponadnormatywny hałas	Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	Zadanie monitorowane przez WIOŚ	Brak środków finansowych na realizację zadania
--	--	--	---	-----	------------	---	--	--	---

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 19 Harmonogram zadań własnych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie hałasu drogowego	Gmina Piława Górna	Wg kosztorysów inwestycji					Środki własne Gminy Piława Górna dofinansowanie UE	Zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości
		Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Gmina Piława Górna	Koszty administracyjne					Środki własne Gminy Piława Górna	-
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu	Gmina Piława Górna	10/rok					Środki własne Gminy Piława Górna, środki zewnętrzne WFOŚiGW	Przy okazji innych działań edukacyjnych

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 20 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zagrożenia hałasem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia hałasem	Działania administracyjne mające na celu ograniczanie hałasu przemysłowego	Starosta Dzierżoniowski	Koszty ewentualnych badań poziomu hałasu oraz administracyjne	Środki własne Powiatu Dzierżoniowskiego	Liczba decyzji zależy od udokumentowanych przekroczeń
		Ograniczenie hałasu drogowego	ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK	Według zadań własnych oraz według kosztorysu dodatkowych działań	Środki własne ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK, dofinansowanie UE	Zakres zadań ustalany jest w ramach potrzeb i możliwości dofinansowania

		Monitoring poziomów hałasu emitowanego przez przedsiębiorstwa	WIOŚ	W zależności od liczby kontroli	Środki własne WIOŚ	Liczba kontroli zależy od potrzeb
--	--	---	------	---------------------------------	--------------------	-----------------------------------

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 21 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu pola elektromagnetycznego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Pola elektromagnetyczne	Utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych niskich poziomach	Liczba punktów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów promieniowania elektromagnetycznego Źródło danych: GIOŚ	0	0	Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie niekonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w mpzp)	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Ryzyko sprzeciwu mieszkańców
							Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Zadanie monitorowane: Starosta Dzierżoniowski	Zmiana w przepisach prawnych dotyczących kompetencji
							Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych	Zadanie monitorowane przez GIOŚ	Wzrost liczby źródeł promieniowania

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 22 Harmonogram zadań własnych z zakresu pola elektromagnetycznego

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Pola elektromagnetyczne	Ograniczanie oddziaływania pól elektromagnetycznych m.in. poprzez preferowanie nisko konfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego (poprzez zapisy ograniczające w MPZP)	Gmina Piława Górna	Koszty administracyjne					Środki własne Gminy Piława Górna	Zapisy ograniczające w mpzp

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 23 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu pola elektromagnetycznego

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Pole elektromagnetyczne	Kontynuacja monitoringu pól elektromagnetycznych oraz rejestru terenów, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów w środowisku	GIOŚ	Koszty administracyjne	Środki własne GIOŚ	Działanie aktualnie jest realizowane w cyklach 3-letnich
		Przyjmowanie zgłoszeń instalacji emitujących pola elektromagnetyczne	Starosta Dzierżoniowski	Koszty administracyjne	Środki własne Powiatu Dzierżoniowskiego	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 24 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarowanie wodami	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu	Ocena JCWP Źródło danych: GIOŚ	Wody powierzchniowe stan zły	Wody powierzchniowe stan dobry	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi planami gospodarowania wodami dla dorzecza Wisły i dorzecza Odry	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	Zadanie monitorowane: GIOŚ	Brak
			Liczba akcji edukacji ekologicznej w zakresie ochrony wód Źródło danych: Gmina Piława Górna, PGW WP	3–5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych	3–5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	*Tematyka ochrony wód poruszana jest także w trakcie innych działań edukacyjnych
			Koszty poniesione na konserwację i bieżące utrzymanie koryt cieków Źródło danych: PGW WP	Łączny koszt ok. 150 tys. zł	Wg potrzeb		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	Zadanie monitorowane: PGW WP	Niewystarczające środki finansowe

			Liczba zmian mpzp uwzględniających zarządzanie ryzykiem powodziowym Źródło danych: Gmina Piława Górna	3	wg potrzeb		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Przedłużający się etap opiniowania i uzgadniania
--	--	--	--	---	------------	--	---	--	--

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 25 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach ochrony wód, sposobach ochrony przed powodzią i suszą, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Piława Górna	10/rok					Środki własne Gminy	
		Wyznaczanie i uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego ustaleń planów zarządzania ryzykiem powodziowym oraz granic obszarów zalewowych, w tym obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których obowiązują zakazy wynikające z ustawy Prawo wodne	Gmina Piława Górna	Realizacja wg potrzeb					Środki własne Gminy	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 26 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarowania wodami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych i podziemnych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska oraz udostępnianie wyników tego monitoringu, w tym wzmocnienie monitoringu wód	GIOŚ	20/rok	Środki własne GIOŚ	Realizacja jako kontynuacja
		Utrzymanie i bieżące remonty cieków i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW WP	Wg kosztorysów inwestycji 150 000	Środki własne PGW WP	
		Utrzymywanie, doposażenie i optymalizacja wykorzystania magazynów przeciwpowodziowych	PGW WP	20/rok	Środki własne PGW WP	W razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 27 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	System zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, umożliwiający zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych regionu przy osiągnięciu i utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Długość kanalizacji sanitarnej rozdzielczej Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	17,7 km	17,7	Rozwój i dostosowanie instalacji i urządzeń służących zrównoważonej i racjonalnej gospodarce wodno-ściekowej dla potrzeb ludności i przemysłu	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	Zadanie monitorowane: WiK Sp. z o.o.	Brak środków finansowych
			Skanalizowanie gminy Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	85,8%	100%				
			Liczba komunalnych oczyszczalni ścieków Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	1	1				
			Liczba przyłączy kanalizacji sanitarnej Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	429	Wg potrzeb		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia (w tym m.in. budowa SUW NOWAR w Piławie Górnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, przebudowa sieci wodociągowej w ul. Niecanej)	Zadanie monitorowane: WiK Sp. z o.o.	Brak środków finansowych
			Zwodociągowanie gminy Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	96,7%	100%				
			Długość sieci wodociągowej rozdzielczej Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	22,7 km	Wg potrzeb				

			Liczba akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki wodno-ściekowej Źródło danych: WiK Sp. z o.o.	2–5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych	2–5 rocznie w ramach innych działań edukacyjnych		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Zadanie własne: Gmina Piława Górna (WiK Sp. z o.o.)	W trakcie innych działań edukacyjnych
			Liczba przydomowych oczyszczalni Źródło danych: Gmina Piława Górna	29	Wg potrzeb		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	
			Liczba kontroli na posesjach Źródło danych: Gmina Piława Górna	0	Wg potrzeb		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych
			Liczba kontroli podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub ziemi / liczba uchybień Źródło danych: WIOŚ	2/0	3/rok	Osiągnięcie i utrzymanie co najmniej dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych, zgodnie z obowiązującymi planami gospodarowania wodami dla dorzecza Odry	Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	Zadanie monitorowane WIOŚ	Brak środków finansowych
			Długość sieci kanalizacji deszczowej na terenie gminy Źródło danych: Gmina Piława Górna	Brak danych	Wg potrzeb		Utrzymanie systemu odwadniania, budowa, przebudowa, modernizacja i remont kanalizacji deszczowej wraz z retencją wód na terenie gminy	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 28 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	Gmina Piława Górna	2	2	2	2	16	Środki własne Gminy, ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW	
		Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Piława Górna	Koszty administracyjne					Środki własne Gminy	
		Prowadzenie kontroli gospodarki ściekowej na posesjach prywatnych	Gmina Piława Górna	Koszty administracyjne					Środki własne Gminy	
		Utrzymanie systemu odwadniania, budowa, przebudowa, modernizacja i remont kanalizacji deszczowej wraz z retencją wód na terenie gminy	Gmina Piława Górna (WiK Sp. z o.o.)	Wg kosztorysu inwestycji					Środki własne Gminy, NFOŚiGW oraz z programu Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 29 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki wodno-ściekowej

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej	WiK Sp. z o.o.	Wg kosztorysu inwestycji	Środki własne WiK Sp. z o.o. w Dzierżoniowie	Realizowane jako kontynuacja
		Budowa i modernizacja sieci wodociągowej, przyłączenie nowych odbiorców wody przeznaczonej do spożycia (w tym m.in. budowa SUW NOWAR w Piławie Górnej wraz z infrastrukturą towarzyszącą, przebudowa sieci wodociągowej w ul. Niecałej)	PWiK Sp. z o.o.	8 163,5 ¹⁴	Środki własne WiK Sp. z o.o. w Dzierżoniowie	
		Prowadzenie kontroli przestrzegania przez podmioty warunków wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi	WIOŚ	Koszty administracyjne	Środki WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

¹⁴ Dane z WiK Sp. z o.o. w Dzierżoniowie – pismo z 30.01.2025 r. znak PP-1.10-4/16-4.

Tabela 30 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby geologiczne	Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami ze złóż	Liczba złóż surowców naturalnych Źródło danych: Gmina Piława Górna	3	3	Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ograniczanie presji na środowisko, związanej z eksploatacją kopalin i prowadzeniem prac poszukiwawczych	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Zadanie własne: Gminy Piława Górna Zadanie monitorowane przez organy administracji geologicznej, marszałka województwa, administrację szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	Zmiana w przepisach prawnych dot. kompetencji
							Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne	Zadanie monitorowane przez użytkowników terenów	Brak środków na działania rewitalizacyjne
							Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalin ze złóż	Zadanie monitorowane: Marszałek Województwa Dolnośląskiego	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 31 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Gmina Piława Górna jako organ informujący o zagrożeniach	Koszty administracyjne	bez kosztowo	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 32 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów geologicznych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby geologiczne	Współdziałanie organów koncesyjnych w celu ochrony rejonów występowania udokumentowanych złóż objętych koncesją oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli	Organy administracji geologicznej, marszałek województwa, administracja szczebla centralnego, organy nadzoru górniczego	Koszty administracyjne	Środki własne organów	
		Wykorzystanie najnowocześniejszych technik przy prowadzeniu prac rozpoznawczych, eksploatacyjnych i przetwórstwa kopalin w celu minimalizacji oddziaływania na środowisko naturalne	Użytkownicy terenów	Zgodnie z dokumentacją kosztorysową	Środki władających terenem	
		Zapobieganie nielegalnej eksploatacji kopalin ze złóż	Marszałek Województwa Dolnośląskiego	Koszty administracyjne	Środki własne organów	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 33 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gleby	Ochrona i zapewnienie właściwego sposobu użytkowania powierzchni ziemi	Liczba szkoleń dla rolników Źródło danych: DODR	3–6	3–6	Zachowanie możliwie dobrego stanu gleb rolniczych	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Zadanie monitorowane: Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Małe zainteresowanie rolników
			Liczba punktów pomiarowych Liczba badań zleconych przez rolników Źródło danych: GIOŚ	0 przebadanych gospodarstw w latach 2022–2023	Według zleceń rolników		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Zadanie monitorowane: Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza we Wrocławiu	
			Liczba kontroli stosowania środków ochrony roślin Źródło danych: WIORiN	3	Według potrzeb		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	Zadanie monitorowane: WIORiN	
			Liczba złożonych wniosków o płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne Źródło danych: ARiMR	Brak złożonych wniosków	3 wnioski/rok		Realizacja programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	Zadanie monitorowane: ARiMR, rolnicy	Małe zainteresowanie rolników

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 34 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gleb

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gleby	Organizacja porad, konsultacji i szkoleń dla rolników	Dolnośląski Ośrodek Doradztwa Rolniczego	W zależności od zakresu i liczby akcji	Środki własne DODR	
		Kontrola poziomu pH i zanieczyszczeń gleb	Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza we Wrocławiu	Koszty zależne od liczby zleceń i zakresu badań	Środki własne rolników	Badania na zlecenie rolników
		Prowadzenie kontroli stosowanych nawozów i środków ochrony roślin	WIORiN	Koszty poboru i analizy próbek	Środki WIORiN	
		Realizacja programów rolno-środowiskowych i rolno-środowiskowo-klimatycznych	ARiMR, rolnicy	W zależności od liczby złożonych wniosków	Środki ARiMR	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 35 Cele, kierunki interwencji i zadania w zakresie gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalna gospodarka odpadami	Liczba kontroli mieszkańców Źródło danych: Gmina Piława Górna	Kontrola palenisk domowych	Wg potrzeb	Gospodarowanie odpadami komunalnymi w mieście na podstawie regionalnych instalacji przetwarzania odpadów oraz zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu, w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	
			Liczba rocznie usuwanych/likwidowanych miejsc nielegalnego składowania odpadów Źródło danych: Gmina Piława Górna	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk	Wg potrzeb		Sukcesywne zapobieganie powstawaniu miejsc nielegalnego składowania odpadów i ich usuwanie	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	
			Ilość usuniętego azbestu zgodnie z Bazą Azbestową, stan na koniec 2024 r. Źródło danych: ZGPD7	52,4 Mg	10 Mg/rok		Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	Zadanie monitorowane: ZGPD7	
			Procent mieszkańców objętych systemem selektywnej zbiórki odpadów komunalnych Źródło danych: ZGPD7	100%	100%		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Zadanie monitorowane: ZGPD7	
			Liczba akcji edukacji ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami Źródło danych: ZGPD7	5/rok	5/rok		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	Zadanie monitorowane: ZGPD7	

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 36 Harmonogram zadań własnych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wzmacnianie kontroli prawidłowego postępowania z odpadami (kontrole zawartych umów czy prawidłowego selekcjonowania odpadów)	Gmina Piława Górna	Zadanie prowadzą pracownicy Urzędu Miejskiego w ramach obowiązków służbowych, koszty zależą od liczby kontroli					Środki własne Gminy	
		Sukcesywne zapobieganie powstawaniu miejsc nielegalnego składowania odpadów i ich usuwanie	Gmina Piława Górna	Koszty zależne od liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów					Środki własne Gminy	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 37 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie gospodarki odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu gminy (dotacje dla mieszkańców)	ZGPD7	W zależności od zainteresowania mieszkańców 10–20/rok	Środki własne mieszkańców, WFOŚiGW	
		Prowadzenie i rozwijanie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	ZGPD7	Koszty gospodarki odpadami	Środki własne ZGPD7	
		Prowadzenie działalności informacyjno-edukacyjnej dotyczącej konieczności właściwego postępowania z odpadami	ZGPD7	5/rok	Środki własne ZGPD7	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 38 Cele, kierunki interwencji w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona krajobrazu	Liczba akcji edukacji ekologicznej Źródło danych: Gmina Piława Górna, Nadleśnictwo Świdnica	5 rocznie	5–10 rocznie	Podejmowanie działań z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych gminy, w tym prowadzenie badań naukowych, inwentaryzacji przyrodniczej i monitoringu oraz działania z zakresu edukacji ekologicznej	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane: Nadleśnictwo Świdnica	Możliwy brak zainteresowania mieszkańców
			Liczba nasadzeń drzew Źródło danych: GUS	2,4 szt./km ² nasadzeń drzew	Wg potrzeb		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane: ZDP w Dzierżoniowie, DSDiK	
			Liczba korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania Źródło danych: Gmina Piława Górna	0	Wg potrzeb		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Przedłużający się okres uchwalenia planów
		Zwiększenie lesistości	Liczba nowych/zaktualizowanych uproszczonych planów/inwentaryzacji Źródło danych: Starosta Dzierżoniowski	1/1	Wg potrzeb	Zrównoważony rozwój lasów	Sporządzanie/aktualizacja inwentaryzacji stanu lasu, bądź uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Zadanie monitorowane: właściciele lasów pod nadzorem Starosty Dzierżoniowskiego	Brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa objęta inwentaryzacją stanu lasu/uproszczonym	1,4195	Wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzenia lasów państwowych	Zadanie monitorowane: Starosta Dzierżoniowski	Brak środków finansowych

			planem urządzenia lasu (ha) Źródło danych: Nadleśnictwo Świdnica						
			Powierzchnia odnowienia lasów prywatnych (ha) Źródło danych: Starosta Dzierżoniowski	0	Wg potrzeb		Realizacja zadań: gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzenia lasów prywatnych	Zadanie monitorowane właściciele lasów pod nadzorem nadleśniczego	Brak środków finansowych
			Powierzchnia lasów objęta uproszczonymi planami urządzenia lasów (%) Źródło danych: Starosta Dzierżoniowski	100%	100%		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Nadleśniczy w imieniu Starosty Dzierżoniowskiego	Brak środków finansowych
			Powierzchnia zalesień na rok (ha) Źródło danych: Gmina Piława Górna	0	Wg potrzeb		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Zadanie monitorowane: właściciele gruntów	Możliwy brak zainteresowania mieszkańców

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 39 Harmonogram zadań własnych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Gmina Piława Górna	2	2	2	2	16	Środki własne Gminy (ew. dofinansowanie ze środków WFOŚiGW/NFOŚiGW)	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	Gmina Piława Górna	5	5	5	5	40	Środki własne Gminy	
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Piława Górna	Wg potrzeb					Środki własne Gminy	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 40 Harmonogram zadań monitorowanych w zakresie zasobów przyrodniczych

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2032 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zasoby przyrodnicze	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Nadleśnictwo Świdnica	10/rok	Środki własne Nadleśnictwa, NFOŚiGW/WFOŚiGW	
		Przebudowa i częściowa wymiana składu gatunkowego zadrzewień przydrożnych wzdłuż odcinków dróg, nowe nasadzenia zieleni wysokiej, prace pielęgnacyjno-konserwacyjne zieleni przydrożnej	ZDP w Dzierżonowie, DSDiK	Wg potrzeb	Środki własne ZDP w Dzierżonowie, DSDiK	
		Sporządzanie/aktualizacja inwentaryzacji stanu lasu, bądź uproszczonych planów urządzenia lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Starosta Dzierżonowski	Koszty administracyjne	Środki własne	W razie potrzeby
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Starosta Dzierżonowski	Wg potrzeb	Środki własne Powiatu Dzierżonowskiego	
		Realizacja zadań gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z planami urządzenia lasów państwowych	Nadleśnictwo Świdnica	10/rok	Środki własne nadleśnictw	
		Realizacja zadań gospodarczych, hodowlanych i ochronnych – zgodnie z uproszczonymi planami urządzenia lasów prywatnych	Właściciele lasów pod nadzorem Starosty Dzierżonowskiego	10/rok	Środki własne właścicieli lasów, ew. pozyskane	
		Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń w lasach prywatnych	Starosta Dzierżonowski	Koszty administracyjne	Środki własne	W razie potrzeby
		Zalesianie terenów o niskich klasach bonitacyjnych gleb i gruntów porolnych	Właściciele gruntów	15/rok	Środki własne właścicieli terenów	W razie potrzeby

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 41 Cele, kierunki interwencji i zadania z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa (+ źródło danych)	Wartość bazowa, rok 2024 lub 2023	Wartość docelowa, rok 2031				
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie zagrożeniom na terenie gminy	Liczba kontroli zakładów w zakresie ochrony środowiska Źródło danych: dane WIOŚ	0/rok	Wg potrzeb	Zmniejszenie zagrożenia awariami oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	Zadanie monitorowane przez WIOŚ, przedsiębiorstwa	Brak środków finansowych na działania kontrolne
			Koszty wsparcie OSP w Piławie Górnej Źródło danych: Gmina Piława Górna	55 tys. zł	Wg możliwości finansowych Gminy		Doposażenie jednostek OSP w sprzęt niezbędny do ratowania życia i mienia	Zadanie własne: Gmina Piława Górna	Brak środków finansowych
			Liczba akcji edukacyjnych w zakresie kreowania właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń Źródło danych: Gmina Piława Górna	2–3	2–3	Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia zagrożeń	Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne: Gmina Piława Górna Zadanie monitorowane przez Policję, Straż Pożarną (jako edukacja w placówkach oświatowych)	Możliwy brak zaangażowania mieszkańców

Źródło: dane zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

Tabela 42 Harmonogram zadań własnych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w tys. zł)					Źródła finansowania	Ryzyka
				Rok 2025	Rok 2026	Rok 2027	Rok 2028	Do 2031		
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie jednostek OSP w niezbędny sprzęt do ratowania życia i mienia	Gmina Piława Górna	W zależności od potrzeb i posiadanych i pozyskanych środków – rocznie ok. 10 tys.					Środki własne Gminy	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Piława Górna	W zależności od potrzeb 5–10					Środki własne Gminy	Zadanie realizowane jest na bieżąco

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania, WPF i WPI Gminy Piława Górna, a także szacunków własnych; w niektórych przypadkach nie było możliwości oszacowania kosztów ze względu na brak informacji o szczegółowym zakresie zadania

Tabela 43 Harmonogram zadań monitorowanych z zakresu zagrożenia poważnymi awariami

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania w latach 2025–2031 (w tys. zł)	Źródła finansowania	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Zagrożenia poważnymi awariami	Przeciwdziałanie poważnym awariom poprzez prowadzenie kontroli zakładów, szkoleń, badań przyczyn, tak aby zmniejszyć ryzyko wystąpienia poważnych awarii	WIOŚ, przedsiębiorstwa	Koszty zależą od liczby i zakresu kontroli	Środki własne przedsiębiorstw, środki WIOŚ	
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z powodu poważnych awarii	Zadanie monitorowane przez Policję, Straż Pożarną	20	Środki własne Policji, SP, WIOŚ	

Źródło: koszty zamieszczone w tabeli pochodzą z danych udostępnionych przez instytucje realizujące zadania

7. System realizacji programu ochrony środowiska

Instrumentami wspomagającymi realizację programu ochrony środowiska są elementy strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych, o których mowa w ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 324). Wynikają one z obowiązków i kompetencji Gminy Piława Górna. Narzędziem, które koordynuje i spina w całość działania związane z ochroną środowiska, jest program ochrony środowiska.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w jego opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania. Będą to również podmioty uczestniczące w zarządzaniu Programem, czyli jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, spółki komunalne, przedsiębiorstwa z terenu gminy Piława Górna.

W każdej fazie wdrażania Programu uczestniczą mieszkańcy, którzy bezpośrednio wykorzystują produkty wynikające z realizacji postanowień Programu (np. sieć kanalizacji sanitarnej, zmodernizowana droga czy nowy kocioł).

Podstawową zasadą w realizacji zapisów Programu ochrony środowiska jest prawidłowe i właściwe wykonywanie zadań własnych Gminy Piława Górna oraz zadań monitorowanych przez poszczególne jednostki.

Tabela 44 Działania w ramach zarządzania środowiskiem

Lp.	Zagadnienie	Główne działania w latach 2025–2028	Podmioty uczestniczące
1.	Wdrażanie Programu ochrony środowiska	Raport z wykonania Programu (co 2 lata)	Burmistrz Piławy Górnej
		Okresowa aktualizacja Programu ochrony środowiska (co 4 lata)	Burmistrz Piławy Górnej
2.	Edukacja ekologiczna, komunikacja ze społeczeństwem, system informacji o środowisku	Realizacja Programu ochrony środowiska oraz współpraca z instytucjami zajmującymi się szeroko pojętą ochroną środowiska	Rada Miejska w Piławie Górnej, GIOŚ, organizacje pozarządowe
3.	Systemy zarządzania środowiskiem	Wspieranie i promowanie zakładów/instytucji wdrażających system zarządzania środowiskiem	Gmina Piława Górna, wojewoda, fundusze celowe
4.	Monitoring stanu środowiska	Zgodnie z wymaganiami ustawowymi – stan środowiska w województwie dolnośląskim	GIOŚ, WSSE, PGW WP

Elementem polityki ekologicznej Gminy Piława Górna jest współpraca z instytucjami zajmującymi się badaniem stanu środowiska, przetwarzaniem uzyskanych danych oraz ich upowszechnianiem, a bezpośrednim wskaźnikiem zaawansowania realizacji zadań objętych Programem ochrony środowiska będzie ciągły monitoring oraz dwuletni raport.

8. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku” (zwany dalej Programem) został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 54) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie Piława Górna.

Podstawą do opracowania niniejszego Programu są zalecenia wynikające z Wytocznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska z 2015 roku (aktualizacja 2017 i 2020) oraz zmiany prawne. W niniejszym opracowaniu autorzy starali się dokonać porównania stanu środowiska z roku 2018 z obecnym według informacji z 2024 roku (natomiast, jeśli brakowało takich informacji posłużono się danymi z 2023).

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa sztywnych ram programu ochrony środowiska, zwraca natomiast uwagę (art. 17), by opracowanie uwzględniało pewne dokumenty określone w art. 14, tj. strategię rozwoju, programy i dokumenty programowe, co zostało w dokumencie uwzględnione.

Przedmiotowe opracowanie dla Gminy Piława Górna zawiera takie elementy jak:

Wstęp - jako rozdział pierwszy zawiera podstawę prawną i cel przygotowania programu ochrony środowiska, a także okres objęty opracowaniem, metodykę, strukturę i zakres dokumentu. Ponadto również spójność niniejszego opracowania z dokumentami nadrzędnymi opracowanymi we wcześniejszych latach szczebla krajowego, regionalnego i wojewódzkiego.

Rozdział drugi to informacje ogólne o gminie. Zawartość tego rozdziału to m.in. informacje o położeniu administracyjnym oraz dane dotyczące uwarunkowań gospodarczych i środowiskowych gminy, ocena aktualnego stanu środowiska. W rozdziale tym wskazano najważniejsze problemy w zakresie każdego komponentu środowiska.

Po analizie stanu aktualnego dla każdej dziedziny środowiskowej przeprowadzono analizę SWOT i stworzono w rozdziale trzecim cele i kierunki działań, a także harmonogramy realizacji zadań własnych – gminnych i zadań monitorowanych – czyli realizowanych przez podmioty, instytucje administrujące uzbrojeniem terenu oraz przedsiębiorców i inne osoby prawne. Cele i kierunki działań w zakresie każdej dziedziny interwencji zostały zestawione w tabelach. Zapisano w nich nadrzędne cele środowiskowe, wskaźniki z podaniem wartości bazowej z roku 2024 (lub 2023) oraz wartości do osiągnięcia w 2031 roku. Dopelnieniem celów i zadań jest wyszczególnienie każdego zadania wraz z określeniem jednostki odpowiedzialnej oraz czynników ryzyka, jakie mogą mieć miejsce, co warunkuje realizację zadania. Przykładem jest brak pozyskanych środków finansowych na realizację zadania.

W rozdziale czwartym opisano system realizacji Programu. Projekt podlega zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu Dzierżoniowskiego. W trakcie procedur opracowania Programu Powiat zapewni możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112). Po podjęciu uchwały Rady Miejskiej w Piławie Górnej „Program...” zostanie przyjęty do realizacji.

W procesie wdrażania zapisów Programu będą uczestniczyć nie tylko jednostki bezpośrednio zaangażowane w opracowanie, procedury opiniowania, przyjmowania i uchwalania opracowania. Będą to także jednostki administracji samorządowej, jednostki udzielające dofinansowania, a także wszystkie podmioty realizujące zadania zapisane w Programie.

Program Ochrony Środowiska jest narzędziem, które koordynuje i spina w jedną całość działania związane z ochroną środowiska. Zapisy w nim zawarte przyczyniają się do zacieśniania współpracy instytucji i organizacji działających na terenie gminy.

W rozdziale szóstym opisano system monitoringu realizacji Programu Ochrony Środowiska, który da obraz postępów w realizacji zamierzeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna. Jednocześnie w związku z tym, iż co dwa lata będą sporządzane raporty z realizacji Programu Ochrony Środowiska pokazujące stan wykonania zadań zapisanych w Programie. Dla każdego zadania zapisanego w Programie określono wskaźniki realizacji ze stanem bazowym na 2024 rok (lub 2023) oraz stanem docelowym na 2031 rok. Porównanie tych wskaźników pozwoli na ponowną ocenę stanu środowiska na terenie powiatu.

Realizacja zadań zaproponowanych w Programie przyczyni się do:

- poprawy warunków życia i zdrowia mieszkańców poprzez: zmniejszenie niskiej emisji (wymiany kotłów, remonty i modernizacje dróg),
- zmniejszenie zrzutu surowych ścieków do rzek i potoków poprzez rozbudowę sieci kanalizacji sanitarnej,
- poprawy komfortu i zdrowia mieszkańców dzięki dostępowi do dobrej jakości wody do picia w wyniku budowy sieci wodociągowej,
- poprawa warunków na drogach publicznych poprzez rozbudowę i modernizację układu komunikacyjnego gminy,
- poprawy warunków życia mieszkańców dzięki większemu dostępowi do sieci gazowej i elektroenergetycznej,
- zmniejszenia uciążliwości działalności gospodarczych dzięki kontrolom i egzekwowaniu wydawanych decyzji administracyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności gminy poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- powiększenia powierzchni terenów rekreacyjnych,
- zwiększenia atrakcyjności walorów turystycznych dzięki sprzątnięciu, oznakowaniu i tworzeniu infrastruktury na szlakach turystycznych, a przy tym zwiększenia zainteresowania aktywnym sposobem spędzania czasu wolnego,
- stałej dbałości o stan środowiska dzięki bieżącym inwestycjom w dziedzinie ochrony środowiska i rozbudowie infrastruktury,
- cyklicznie i okresowo realizowanym działaniom edukacyjno-informacyjno-promocyjnym na obszarze Gminy Piława Górna,
- a także ogólnej poprawy jakości walorów środowiskowych Gminy Piława Górna.

UZASADNIENIE

Art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.) nałożył na gminy obowiązek sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku, jest realizacja przez Gminę Piława Górna polityki ochrony środowiska zgodnie z przepisami oraz zbieżnej z założeniami dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającym wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu Gminy.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Piława Górna na lata 2025-2028 z perspektywą do 2031 roku został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 54 z późn. zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska w Gminie, czyli stworzenia warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem.

Jednocześnie niniejszy dokument został opracowany zgodnie z wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opracowanymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku, oraz zaktualizowanymi w 2017 i 2020 roku w oparciu o nowe dokumenty strategiczne.

Charakter działań przewidzianych w Programie jest nastawiony na ochronę zdrowia i życia mieszkańców a także otaczającej przyrody poprzez eliminację zagrożeń dla środowiska, poprawę jego, jakości, a także, między innymi ograniczenie zanieczyszczenia powietrza, sprawniejsze i niezagrożające środowisku gospodarowanie zasobami, oraz ochronę walorów przyrodniczo – krajobrazowych na obszarze Gminy Piława Górna.

W trakcie wdrażania działań zapisanych w przedmiotowym dokumencie nie ma ryzyka wystąpienia skumulowanych ani transgranicznych oddziaływań, a realizacja postanowień Programu nie niesie za sobą również ryzyka dla zdrowia ludzi.

Zapisy w wymienionym dokumencie nie ustalają ramy dla późniejszych realizacji przedsięwzięć, nie mniej jednak zadania są ustalane na długi horyzont czasowy – do roku 2031, w związku, z czym nie wszystkie planowane przedsięwzięcia mają sprecyzowane szczegółowe dane dotyczące analiz finansowo – ekonomicznych, nie mniej jednak wyznacznikiem zadań jest fakt ochrony istniejących walorów środowiskowych Gminy oraz zachowania, poprawy lub odtworzenia cennych walorów środowiska, które zostały w jakiś sposób zdegradowane.

Dokument uwzględnia również zagadnienia horyzontalne (przekrojowe dla wszystkich dziedzin) takie jak adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne, oraz monitoring.

Mając na uwadze charakter planowanych działań oraz znaczny stopień ich ogólności, jak i skalę możliwego oddziaływania można uznać, że realizacja zadań przedstawionych w przedmiotowym dokumencie, przy wyborze właściwej lokalizacji i technologii oraz zachowaniu wymogów ochrony środowiska wynikających z przepisów odrębnych, nie powinna znacząco negatywnie wpłynąć na środowisko, w tym na środowisko przyrodnicze oraz na obszary chronione, zlokalizowane w granicach objętych przedmiotowym projektem Programu.

Zgodnie z ustawą dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), zwrócono się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska we Wrocławiu z prośbą o uzgodnienie odstąpienia od obowiązku przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania. W dniu 10 marca 2025 roku pismem znak: WSI.411.2.14.2025.AP Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska we Wrocławiu uzgodnił odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu.

W trakcie procedur opracowywania Programu, Gmina Piława Górna zapewniła możliwość udziału społeczeństwa na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowiska (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.). Projekt dokumentu udostępniony

został celem zapewnienia mieszkańcom możliwości składania uwag i wniosków w terminie od 09.05.2025 r. do 30.05.2025 r.

Uchwalony Program będzie dokumentem strategicznym wykorzystywanym jako instrument zarządzania środowiskiem. Będzie także stanowić podstawę do ubiegania się o zewnętrzne środki finansowe na realizację przedsięwzięć związanych z ochroną środowiska.

Skutki finansowe dla samorządu, związane z wejściem w życie uchwały dotyczą głównie:

- obowiązku aktualizowania dokumentu po upływie przyjętego okresu programowania;
- obowiązku przygotowywania co 2 lata raportów z wykonania programu;
- konieczności przeprowadzania odpowiednich badań środowiska;
- opracowywania i wdrażania ewentualnych programów szczegółowych;
- realizacji zadań inwestycyjnych związanych m.in. z ochroną powietrza, ochroną przed hałasem komunikacyjnym, ochroną wód powierzchniowych i podziemnych, ochroną przyrody i różnorodności biologicznej;
- edukacji społeczeństwa.

Wydatki przewidziane w Programie będą pochodziły m.in. ze środków budżetowych Gminy oraz w miarę możliwości będą pozyskiwane ze źródeł zewnętrznych. Zaplanowane nakłady finansowe powinny być sukcesywnie monitorowane i corocznie zabezpieczane w budżecie Gminy w formie stosownej uchwały budżetowej, co pozwoli na sukcesywną realizację zaplanowanych w programie zadań szczegółowych.

Uchwalony w takim kształcie *Program Ochrony Środowiska* może być wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania środowiskiem oraz przesłanką do konstruowania budżetu gminy.